

Te oud voor de wipkip

een onderzoek naar hangplekken voor jongeren

Eline Prinsen
Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen
Groningen
2007

Voorwoord

Voor U ligt de afstudeerscriptie voor de opleiding Sociale Geografie & Planologie aan de Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen over hangplekken voor jongeren. Deze scriptie is geschreven naar aanleiding van een aantal factoren. De combinatie van mijn studie sociale geografie en persoonlijke interesse voor jongeren en tevens interesse in verschillende facetten van criminaliteit heeft gezorgd voor de keuze voor het onderwerp hangplekken ofwel jongerenontmoetingsplekken.

Deze scriptie is tot stand gekomen dankzij de hulp van een aantal personen. Ten eerste heeft Dr. Bettina van Hoven mij begeleid bij dit onderzoek. Ze heeft ideeën aangedragen en teksten voorzien van commentaar. Daarnaast is er een aantal personen van cruciaal belang geweest voor de voltooiing. Zo ben ik in de eerste plaats dank verschuldigd aan de jongeren op de verschillende ontmoetingsplekken, die bereid waren mijn enquête in te vullen. Tevens zijn omwonenden en bezoekers bereid geweest hun mening over de verschillende plaatsen te geven. Ook zijn er drie personen bereid geweest tijd vrij te maken voor een interview met mij. Dit zijn de heer Huizinga, medewerker jeugdbeleid van de gemeente Zuidhorn, Patrick Wijninga, jongerenwerker in de gemeente en Jan Werners, jeugdagent van de basiseenheid Zuidhorn. Zij zijn allen van grote waarde gebleken voor het voorzien van de nodige informatie. Tenslotte wil ik Eric graag bedanken voor zijn hulp bij het oplossen van computervraagstukken.

Zuidhorn, juli 2007

Eline Prinsen

Samenvatting

Regelmatig is er aandacht voor hangplekken in de media. Dit onderzoek is verricht met als doel het verkrijgen van inzicht in het ontstaan van hangplekken en het beschrijven van de situatie op en het functioneren van de betreffende locatie(s), met inachtneming van het belang voor verschillende betrokkenen. Belangrijke vragen daarbij zijn wanneer een plek door jongeren als hangplek in gebruik genomen wordt, wat zich op die plek afspeelt en wat de rol en de mening is van andere betrokken partijen.

Naast hangplekken worden ook de termen JOP's, jongerenontmoetingsplekken en vindplaatsen gebruikt. Deze betrokkenen zijn de jongeren zelf, die op de plekken komen, de omwonenden, de gemeente, de politie en jongerenwerkers. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van een aantal methoden. Naast literatuurstudie heeft case-study onderzoek plaatsgevonden. Case-study onderzoek is gericht op het intensief bestuderen van een fenomeen en kan leiden tot een betere beeldvorming, toekomstvoorspellingen en generalisatie of juist specialisatie. In deze case-study zijn drie hangplekken binnen de gemeente Zuidhorn bestudeerd. Er hebben drie diepte-interviews plaatsgevonden met bij hangplekken betrokken personen. Tevens heeft een enquête plaatsgevonden onder de jongeren op de drie locaties.

Het begrip cultuur is van toepassing, omdat jongeren deel uitmaken van een (sub)cultuur. Het gaat dan om een geheel van gezamenlijke manieren en middelen die mensen gebruiken om de wereld om hen heen te kunnen begrijpen en te interpreteren; dit geeft een gevoel van verbondenheid. Een subcultuur heeft gezamenlijke kenmerken binnen een grotere groep.

De plaatsen waar het om gaat, roepen bepaalde gevoelens op bij mensen. We spreken dan over de zogeheten 'mental maps': ieder mens vormt zijn of haar eigen idee bij een bepaalde plaats, door beelden en gevoelens op te slaan. In het verlengde hiervan ligt 'sense of place'. Mensen hebben een mening of gevoelens over een plek, wellicht zonder er ooit geweest te zijn. Omdat het gaat om gevoelens kan het zijn dat er door mensen heel verschillend wordt gedacht over dezelfde plek. Voor dit onderzoek is dat een belangrijke factor, omdat het gaat om plekken waar verschillende actoren bij betrokken zijn.

Jongeren brengen hun vrije tijd – dat is de tijd, die overblijft na aftrek van de tijd die nodig is voor persoonlijke of verplichte zaken, zoals eten, slapen of gemaakte afspraken – graag met elkaar door. Zij zijn echter wel gebonden aan een aantal voorwaarden. Naast de biologische (eten en slapen) en sociale (afspraken) beperkingen, de zogeheten capability en coupling constraints, zijn er nog authority constraints. Deze beperkingen hebben te maken met afgebakende ruimtes, waar geen zeggenschap over bestaat.

In dit onderzoek wordt gesproken over overlast. Het is belangrijk om te beseffen dat er een dunne scheidslijn is tussen overlast en criminaliteit. Kort gezegd bestaat die scheidslijn uit het onderscheid tussen al dan niet strafbare feiten, het verschil tussen hinderlijk en stafbaar. Enkele voorbeelden van overlast zijn: geluidsoverlast, vervuiling, laat rondhangen, versperren van de weg, oneigenlijk gebruik (jongeren nemen een speelplaats voor kleine kinderen 'in beslag'), belemmering van privacy, gebruik van alcohol en drugs en agressie of gebrek aan aanspreekbaarheid. Criminologie houdt zich bezig met het onderzoeken van dit criminele dan wel hinderlijke gedrag, aan de hand van een aantal theorieën.

Wanneer het gaat om jongeren die hun vrije tijd doorbrengen op hangplekken is een aantal zaken van belang. Allereerst gaat het bij rondhangen om collectief 'nietsdoen', wat neerkomt op gezellig samenzijn, een sigaretje roken en kletsen. De respondenten in de case-study geven aan dat ze samenkomen om te 'chillen', te roken, drugs te gebruiken en gezellig samen te zijn. De locatie waarop dit gebeurt, is voor de jongeren het meest geschikt als er niet al te veel toezicht (van volwassenen) is, maar dat ze wel, samen met vrienden, in de nabijheid van de winkels zijn.

Hangplekken zijn op te delen naar inzet van de betrokkenen en variëren daarin van een éénsterren plek, een eenvoudige, informele hangplek, tot een vijfsterren plek, waar voorheen sprake was van ernstige overlast en waar de politie is ingezet om de jongeren weg te sturen.

Jongeren kiezen zelf een plek uit om rond te hangen. Wanneer er sprake is van het creëren van een officiële hangplek, willen ze graag gehoord worden en meebeslissen. Voor omwonenden en bezoekers is het belangrijk dat de plek niet voor te veel overlast zorgt. Zij kunnen door middel van overleg gekend worden in hun mening. Daarnaast is er vaak nog sprake van bezwaarprocedures, omdat er vergunningen verleend moeten worden. De gemeente, veelal eigenaar van de grond, is de partij die het beleid aangaande de plek bepaalt. De taak van de politie bestaat voor een groot deel uit surveilleren en in contact komen en blijven met de jongeren. Op die manier kunnen ze het reilen en zeilen op de hangplek in de gaten houden. Voor de jongerenwerkers geldt dat zij vaak een bemiddelende rol hebben. Zij hebben contact met alle partijen. Onderling contact en overleg tussen de betrokken partijen zijn belangrijk. Door alle partijen te raadplegen bij de aanleg van of controle op hangplekken kunnen compromissen gesloten worden, om zoveel mogelijk ieders belangen te behartigen.

In Zuidhorn is voor het case-study onderzoek een drietal locaties bestudeerd. In de eerste plaats is er een officiële hangplek in de vorm van jongerencentrum Avalon. Die is ontstaan na overleg met een aantal jongeren en jongerenwerkers. Ten tweede is er een hangplek in het Wilhelminapark, vlakbij winkels in het dorp. Daarnaast is er nog een container geplaatst in het Johan Smitpark; ook op andere locaties in dat park verzamelen zich groepjes jongeren. Tenslotte zijn er zo nu en dan jongeren die samenkomen op andere plekken in het dorp, maar deze

locaties staan niet bekend als hangplek. Wel is er in het verleden sprake geweest van andere plekken.

Over het algemeen wordt er door de omwonenden niet veel geklaagd. Er komen wel eens klachten; deze gaan dan over vervuiling en geluidsoverlast. In het Wilhelminapark is sprake van vervuiling door achtergelaten rommel. Het Johan Smitpark heeft niet veel directe omwonenden. Er is wel eens melding gemaakt van vernielingen op het dak van de sporthal. Ook Avalon heeft niet veel directe omwonenden; het ligt aan het van Starckenborghkanaal, aan het einde van een doodlopende weg. Toch is er wel eens sprake van geluidsoverlast, wanneer, na een feestje, de jongeren in groepen tegelijk weggaan.

De gemeente is betrokken geweest bij het ontstaan van Avalon en de plaatsing van de zeecontainer in het Johan Smitpark. Voor de hangplek in het Wilhelminapark heeft de gemeente geen beleid, ze erkennen deze hangplek niet als zodanig. De jongerenwerker in het dorp Zuidhorn bezoekt de locaties regelmatig, het is belangrijk om contact te houden met de jongeren. Ditzelfde geldt voor de politie. Agenten surveilleren regelmatig in het Johan Smitpark en ook het Wilhelminapark is momenteel extra in hun surveillance opgenomen. Bij het jongerencentrum wordt echter niet veel gesurveilleerd.

De jongeren op de hangplekken in het dorp bevinden zich in de leeftijd tussen de twaalf en zeventien jaar en bijna allemaal van Nederlandse afkomst. Zij zijn woonachtig in het dorp en de meerderheid is schoolgaand (in Groningen en Zuidhorn). In hun vrije tijd houden ze zich voornamelijk bezig met sporten, muziek luisteren en computeren. Naar eigen zeggen maken de meeste niet deel uit van een bepaalde subcultuur. Voor hen betekent de locatie in de meeste gevallen een leuke, gezellige plek waar ze kunnen 'chillen' en relaxen. Ze voelen zich er vrij en hebben het gevoel ergens bij te horen. Behalve op de plek waar ze waren ten tijde van de enquête, komen ze vaak ook nog op andere plekken in het dorp. De hangplekken worden wel regelmatig bezocht; de meeste respondenten geven aan (bijna) dagelijks de hangplek te bezoeken en er ongeveer drie uur te verblijven. Veelal komen ze er naartoe omdat er anderen zijn. De jongeren geven aan dat ze op de locaties graag zitmogelijkheden hebben en beschut willen staan. Daarnaast geven enkelen aan een voetbalkooi en een discotheek te willen. De jongeren worden naar eigen zeggen niet vaak aangesproken op eventuele overlast. Zelf zijn ze over het algemeen ook niet van mening dat zij overlast bezorgen.

Inhoudsopgave

1	INLEIDING.....	9
1.1	INLEIDING.....	9
1.2	DOELSTELLING EN VRAAGSTELLING	10
1.3	BELANG VAN HET ONDERZOEK	10
1.4	LEESWIJZER.....	11
2	METHODOLOGIE	12
2.1	INLEIDING.....	12
2.2	CASE-STUDY ONDERZOEK.....	12
2.3	DIEPTE-INTERVIEWS.....	13
2.4	ENQUÊTES.....	13
3	THEORETISCH KADER	14
3.1	INLEIDING.....	14
3.2	CULTUUR	14
3.3	SUBCULTUUR.....	15
3.4	MENTAL MAPS.....	16
3.5	CULTUREEL LANDSCHAP: IDENTITEIT EN TERRITORIALITEIT	17
3.6	SENSE OF PLACE.....	17
3.7	VRIJE TIJD.....	18
3.8	VRIJETIJSBESTEDING	19
3.9	TIME-SPACE PATH HÄGERSTRAND	20
4	CRIMINALITEIT OF OVERLAST?	23
4.1	INLEIDING.....	23
4.2	CRIMINALITEIT	23
4.2.1	<i>Definitie van criminaliteit.....</i>	<i>23</i>
4.2.2	<i>Criminologie.....</i>	<i>24</i>
4.2.3	<i>Criminaliteit versus overlast.....</i>	<i>24</i>
4.3	SOCIALE-CONTROLETHEORIE VAN HIRSCHI	27
4.4	SUBCULTURELE BENADERING.....	28
4.5	SOCIAAL-ECOLOGISCHE BENADERING.....	28
4.6	MISVATTINGEN	29
5	HANGPLEKKEN IN HET ALGEMEEN	31
5.1	INLEIDING.....	31
5.2	HISTORIE.....	31
5.3	RONDHANGEN	32
5.4	DE LOCATIE	33
5.4.1	<i>De locatie voor de jongeren</i>	<i>33</i>
5.4.2	<i>De locatie voor overige betrokkenen</i>	<i>35</i>
5.5	HOE MOET EEN HANGPLEK OF JOP ERUIT ZIEN	37
5.6	“GOUDEN REGELS” VOOR EEN NIEUW IN TE RICHTEN JOP.....	38
5.7	SOORTEN HANGPLEKKEN	39
5.8	NIEUWE HANGPLEK: BETROKKENHEID VAN DE ACTOREN	40
5.8.1	<i>De jongeren.....</i>	<i>40</i>
5.8.2	<i>Omwonenden en bezoekers</i>	<i>41</i>
5.8.3	<i>Politie.....</i>	<i>41</i>
5.8.4	<i>Welzijns-/jongerenwerkers</i>	<i>42</i>

5.8.5	<i>De gemeente</i>	42
6	CASE-STUDY ZUIDHORN	43
6.1	INLEIDING	43
6.2	ZUIDHORN	43
6.3	DE ONTMOETINGSPLEKKEN	44
6.3.1	<i>Avalon</i>	45
6.3.2	<i>Wilhelminapark</i>	46
6.3.3	<i>Johan Smitpark</i>	46
6.3.4	<i>Overige plekken</i>	47
6.3.5	<i>Plekken uit het verleden</i>	47
6.3.6	<i>Toekomstige plekken</i>	48
6.4	OMWONENDEN EN BEZOEKERS	49
6.5	BETROKKEN INSTANTIES	50
6.5.1	<i>De gemeente</i>	50
6.5.2	<i>Jongerenwerk</i>	51
6.5.3	<i>De politie</i>	52
6.6	DE JONGEREN.....	53
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	60
7.1	INLEIDING	60
7.2	CONCLUSIES	60
7.3	AANBEVELINGEN.....	63
	LITERATUURLIJST	65
	BIJLAGEN	70
I	INTERVIEWVRAGEN ALS RICHTLIJN VOOR HET GESPREK.....	70
II	INTERVIEWVERSLAGEN	72
III	ENQUÊTE-VRAGEN	81
IV	UITWERKING ENQUÊTE ANTWOORDEN	86
V	UREN VRIJE TIJD.....	105
VI	GEGEVENS GEMEENTE ZUIDHORN	105

Lijst met figuren

FIGUUR 3.1: HOFSTEDE'S UI-MODEL	15
FIGUUR 3.2: "TIME-SPACE PATH" VOOR EEN SCHOLIER.	22
FIGUUR 3.3: VOORBEELD VAN EEN TIME-SPACE PATH VAN EEN INDIVIDU	22
FIGUUR 3.4: PRISM	22
FIGUUR 4.1: ONDERLINGE RELATIE TUSSEN LEEFTIJD EN CRIMINEEL GEDRAG	25
FIGUUR 4.2: HET CONCENTRISCH ZONEMODEL VAN BURGESS	29
FIGUUR 5.1: ECOLOGISCHE ZONES VAN DE LEEFWERELD VAN JONGEREN	32
FIGUUR 5.2: "HANGPLEK"	34
FIGUUR 5.3 "HET BANKJE"	36
FIGUUR 5.4: "NOT IN MY BACKYARD"	36
FIGUUR 6.1: PLATTEGROND VAN DE GEMEENTE ZUIDHORN MET DE DRIE LOCATIES VAN HANGPLEKKEN	44
FIGUUR 6.2: JONGERENCENTRUM AVALON	45
FIGUUR 6.3: HANGPLEK IN HET WILHELMINAPARK	46
FIGUUR 6.4: DE ZEECONTAINER IN HET JOHAN SMITPARK	47
FIGUUR 6.5: VRIJETIJDSEBESTEDING HANGJONGEREN	54
FIGUUR 6.6: FREQUENTIE BEZOEK AAN ONTMOETINGSPLEKKEN	56
FIGUUR 6.7: GEMIDDELD AANTAL UREN AANWEZIG OP EEN HANGPLEK	57
FIGUUR 6.8: REDENEN OM OP EEN HANGPLEK TE KOMEN	58

Lijst met Tabellen

TABEL 3.1: TIJDSBESTEDING VAN JONGEREN TUSSEN 12 EN 19 JAAR	19
TABEL 3.2: VRIJETIJDSEBESTEDING (ZONDER MOBILITEIT), BEVOLKING 12 JAAR EN OUDER, UREN PER WEEK, 1975-2005	20
TABEL 4.1: SCHOLIEREN UIT HET REGULIERE VOORTGEZET ONDERWIJS DIE IN DE VOORAFGAANDE 12 MAANDEN EEN BEPAALD DELICT HEBBEN GEPLEEGD, 1990-2002 (IN PROCENTEN)	26
TABEL 6.1: BETEKENIS HANGPLEK VOOR JONGEREN	55
TABEL 6.2: ANDERE BEZOCHTE HANGPLEKKEN	55
TABEL 6.3: GEWENSTE AANVULLINGEN OP DE HANGPLEKKEN	59

1 Inleiding

1.1 Inleiding

Het lijkt alsof de laatste jaren meer aandacht is gekomen voor hangplekken. Wanneer er echter gezocht wordt naar literatuur over hangplekken in de wetenschappelijke bibliotheek blijkt dat in de geografie (en andere vakgebieden) niet veel aandacht besteed wordt aan locaties die door jongeren gebruikt worden, zoals een hangplek. "Toch weten we niet veel van de wijze waarop jongeren ruimte gebruiken en de betekenis die plaatsen voor hen hebben" (Emmelkamp, 2004, p. 15). Wel schreven Noorda en Veenbaas (2000) een boek getiteld "Hangplekken, een nieuwe rage?", waarin de jongerenontmoetingsplaatsen uitgebreid worden beschreven. Het ontstaan van een hangplek en het gebruik ervan door jongeren is een interessant fenomeen, aangezien het vaak gepaard gaat met verschillende actoren, die discussiëren over een bepaalde locatie. Zo willen de gebruikers van een hangplek, meestal jongeren, een plek om "rond te hangen" in hun vrije tijd. De vrijetijdsbesteding van jongeren wordt aan de hand van de theorie van Hägerstrand nader besproken.

Wat vinden de omwonenden van hangplekken en op welke manier komen instanties als politie en gemeente met de hangplekken in aanraking? De betrokken actoren kunnen verschillende gevoelens of "sense of place" hebben bij ontmoetingsplekken; ook dit aspect komt aan de orde.

Middels dit onderzoek wordt getracht een helder beeld te scheppen over allereerst het ontstaan van hangplekken. Wanneer wordt een locatie in gebruik genomen als hangplek? Tevens komt in deze scriptie aan de orde welke activiteiten er op hangplekken plaatsvinden. Geprobeerd wordt om dit zoveel mogelijk vanuit de perspectieven van de verschillende partijen te doen.

Wanneer bijvoorbeeld de media berichten over hangplekken, gaat dat vaak gepaard met aandacht voor de overlast die op deze plaatsen door omwonenden of door mensen die zich, om wat voor reden dan ook, in de buurt van zo'n hangplek (moeten) begeven, beleefd wordt. Dit en persoonlijke interesse hebben ertoe geleid dat in dit onderzoek het accent ligt op een tweetal aspecten. Ten eerste heeft dit onderzoek een geografische basis die ervoor zorgt dat er veel aandacht besteed wordt aan de locatie. Zo is het van belang te weten hoe een hangplek in zijn omgeving gesitueerd is. Wat is de geografische ligging ten opzichte van de stad of het dorp? Ligt de plaats op een doorgangsroute tussen bijvoorbeeld school en huis of zijn er winkels in de buurt? Op dit soort vragen wordt getracht een antwoord te geven in dit onderzoek. Daarvoor is case-study onderzoek verricht in het dorp Zuidhorn. Daarnaast is de plek zelf van belang. Welke inrichting moet een plek hebben om voor jongeren te voldoen aan de eisen die zij stellen aan een plek waar zij willen verblijven. Moeten er prullenbakken of bankjes zijn, of een overkapping? Of prefereren zij sportmogelijkheden, zoals een voetbaldoel of een basketbalnet?

Ten tweede is er het aspect criminaliteit. Omdat hangplekken vaak een negatieve bijklank hebben (en daarmee vaak een stempel drukken op alle ontmoetingsplaatsen voor jongeren) en er vaak gesproken wordt over overlast en vandalisme, komen in dit onderzoek ook deze begrippen aan bod. Wanneer is er sprake van crimineel gedrag en waar ligt de grens tussen overlast en criminaliteit. En wat is de visie van de politie, bijvoorbeeld de wijkagent op hangplekken?

1.2 Doelstelling en vraagstelling

De doelstelling van deze scriptie is *het verkrijgen van inzicht in het ontstaan van hangplekken en het beschrijven van de situatie op en het functioneren van de betreffende locatie(s), met inachtneming van het belang voor verschillende betrokkenen.*

Om tot dit inzicht te komen worden enkele deelvragen gehanteerd:

1. Wanneer wordt een locatie door jongeren als hangplek in gebruik genomen? En waarom juist die locatie?
2. Wat doen de jongeren op de betreffende locatie?
3. Wat voor verschillende soorten algemene hangplekken zijn er en hoe moet een bepaalde plaats ingericht zijn volgens jongeren om als hangplek in gebruik genomen te worden?
4. Wie zijn de aanwezige jongeren en in wat is voor hen het belang van de plek?
5. Wat is de rol van de lokale overheid en andere betrokken instanties, zoals de politie en jongerenwerk?
6. Hoe reageren anderen (bijvoorbeeld buurtbewoners) op de aanwezigheid van een hangplek?

Om deze deelvragen te kunnen beantwoorden hebben verschillende gesprekken plaatsgevonden. Met name vragen als: wanneer verkrijgt een bepaalde plaats het stempel hangplek, wie zijn de aanwezige jongeren, hoe reageren de omwonenden en welke rol spelen de verschillende genoemde instanties bij het bestaan van de hangplekken, kunnen beantwoord worden door de betrokkenen daar persoonlijk naar te vragen. Het dorp Zuidhorn fungeert in dit onderzoek als voorbeeld en wordt als behandeld.

1.3 Belang van het onderzoek

Zoals gezegd is er in de wetenschap nog niet veel aandacht voor hangplekken. Vandaar dat dit onderzoek, als toevoeging, wellicht van wetenschappelijk belang kan zijn. Het combineert het begrip hangplekken met bestaande theorieën in de geografie, zoals onder andere het time-space path van Hägerstrand, de "sense of place" (Paasi, 1991 en Hillier en Rooksby, 2002) en territorialisatie (Emmelkamp, 2004, p. 42). Het maatschappelijke belang van dit onderzoek ligt in het feit dat het aandacht besteedt aan het tijdsbeeld en de ontwikkeling van hangplekken en in het bijzonder wordt ingegaan, door middel van case-study onderzoek, op de situatie in Zuidhorn.

1.4 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken wordt allereerst ingegaan op de methodologie. Het is een beschrijving van hoe data zijn verkregen en verwerkt. Daarna wordt een theoretisch kader geschetst, waarbinnen dit onderzoek valt. Voorts worden in de daaropvolgende hoofdstukken enkele begrippen, zoals (sub)cultuur, vrije tijd en criminaliteit besproken. Vervolgens is er een hoofdstuk over hangplekken in het algemeen en één over hangplekken in het dorp Zuidhorn in het bijzonder. Tenslotte volgt het hoofdstuk waarin conclusies getrokken worden aan de hand van de deelvragen en aanbevelingen worden gedaan.

2 Methodologie

2.1 Inleiding

Om de doelstelling van dit onderzoek te behalen is een aantal deelvragen geformuleerd. Om op deze deelvragen een antwoord te verkrijgen is gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethoden. Zo is er in de eerste plaats gebruik gemaakt van literatuurstudie, om een theoretisch kader te scheppen, waarbinnen dit onderzoek past. Literatuurstudie is grotendeels oriënterend van aard en levert de secundaire data voor dit onderzoek. Daarnaast zijn andere onderzoeksmethoden toegepast, die in dit hoofdstuk worden toegelicht. Er is een case-study gedaan in de gemeente Zuidhorn. Daarvoor hebben diepte-interviews plaatsgevonden met betrokken actoren. Deze gesprekken leveren primaire gegevens. Ook is een vragenlijst verstrekt aan de jongeren die op de hangplekken aanwezig waren.

2.2 Case-study onderzoek

Dit onderzoek bestaat onder meer uit een case-study van de gemeente Zuidhorn. Door middel van case-study onderzoek wordt het fenomeen hangplekken intensief bestudeerd. Case-study is een onderzoeksmethode die veel toegepast wordt in de sociale en ruimtelijke wetenschappen. Zoals het woord al aangeeft gaat het bij een case-study om de bestudering van een bepaalde casus, een geval. Bij case-studies gaat het erom dat een bepaald geval, gebeurtenis of toestand op een intensieve manier wordt bestudeerd. Daarbij wordt zeer gedetailleerde, gevarieerde en extensieve data verzameld door op kwaliteit gericht onderzoek te verrichten (Lawrence Neuman, 2004). Het gaat om één of slechts enkele sociale verschijnselen, die in hun natuurlijke omgeving bestudeerd worden gedurende een bepaalde periode. In dit onderzoek worden de verschillende hangplekken bestudeerd binnen het dorp Zuidhorn. Gedurende enkele maanden zijn hangplekken bezocht en zijn jongeren ondervraagd. Bij case-studies maakt de onderzoeker gebruik van verschillende databronnen, zoals documentatie, archieven, interviews, directe observatie, participerende observatie en kunstmatige voorwerpen. (Yin, 1998)

Case-studies kunnen zorgen voor een goed inzicht in bepaalde situaties. Ze leiden tot een betere beeldvorming en kunnen bijdragen aan ofwel toekomstvoorspellingen, dan wel veralgemenisering (generalisatie) of juist specificatie. Tevens kunnen case studies knelpunten en eventuele oplossingen aan het licht brengen. Daarnaast kunnen op basis van resultaten van case-study onderzoek bestaande theorieën getoetst of nieuwe theorieën gevormd worden. Aangezien de case-study benadering gebaseerd is op intensief onderzoek kunnen gedetailleerde beschrijvingen gegeven worden en relaties binnen een case worden behandeld.

2.3 Diepte-interviews

Omdat naast algemene gegevens ook behoefte was aan specifieke gegevens, met name waar het de case-study betrof, is gebruik gemaakt van diepte-interviews. De waarde van de diepte-interviews ligt in het feit dat er een completer beeld kan ontstaan, doordat doorgevraagd kan worden wanneer de algemene literatuur niet voldoende uitkomst of antwoorden biedt. De geïnterviewden houden zich binnen de gemeente bezig met de problematiek rondom de hangplekken en zijn daardoor van grote toegevoegde waarde geweest voor dit onderzoek. Vooraf is een aantal vragen en onderwerpen opgesteld om een richtlijn aan het interview te geven. Tijdens het interview komen meer onderwerpen aan de orde om over door te vragen. "Kenmerkend voor het interview, in vergelijking met onder andere de observatie, is voorts dat het interview een *stimulus-toedienende techniek* is." (Segers, 1989). In bijlage I is de gebruikte vragenlijst opgenomen.

2.4 Enquêtes

Voor het case-study onderzoek is tevens gebruik gemaakt van enquêtes. De enquêtes zijn uitgedeeld aan de jongeren die op de ontmoetingsplekken te vinden waren. Meerdere malen zijn drie hangplekken in Zuidhorn bezocht op verschillende tijdstippen. Vierentwintig jongeren waren bereid een enquête in te vullen. Niet alle vragen zijn juist beantwoord, deze niet beantwoorde vragen of onleesbare antwoorden zijn als missing value opgenomen. De gegevens zijn verwerkt in hoofdstuk 6, de case-study van Zuidhorn. Als bijlage is de enquête te lezen. Relevante tabellen zijn in de tekst verwerkt en overige tabellen en grafieken van de verschillende antwoorden zijn eveneens in de bijlagen opgenomen.

3 Theoretisch kader

3.1 Inleiding

Om begrippen die later in dit onderzoek naar voren komen te verhelderen, worden deze in dit hoofdstuk eerst nader toegelicht. Zo wordt er namelijk gesproken over cultuur en subcultuur. Jongeren vormen soms groepen met overeenkomstige kenmerken en worden wellicht door zichzelf of door anderen onder één bepaalde (sub)culturele noemer geplaatst. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk duidelijk dat mensen ideeën hebben over een bepaalde plaats, gebaseerd op gevoelens. Zo kan het, zoals later in dit onderzoek blijkt, voorkomen dat ouderen een ander idee hebben over een plek dan jongeren. Mensen vormen voor zichzelf 'mental maps'; dit begrip wordt in dit hoofdstuk verduidelijkt. Tevens worden nog enkele geografische theorieën behandeld en toegelicht, omdat ze de kijk op hangplekken verrijken.

3.2 Cultuur

Jongeren die zich op een hangplek begeven of "hangjongeren" maken deel uit van een bepaalde cultuur of subcultuur. Omdat in dit onderzoek gesproken wordt over cultuur en subcultuur is het van belang vooraf nader in te gaan op de betekenis van deze begrippen. In geografisch wetenschappelijke boeken treft men het begrip cultuur frequent aan. Er bestaat een groot aantal definities van cultuur en het zou te ver gaan om er hier evenzoveel op te sommen. Mike Crang stelt in zijn boek dat "by the 1950s authors could collect over 150 different definitions of culture in use in academic books" (Crang, 1998, p. 2).

Het online woordenboek beschrijft cultuur als "een geheel van voortbrengselen van een gemeenschap" (www.vandale.nl).

Dit is een vrij algemene en brede betekenis die aan het begrip wordt toegekend. Een ander voorbeeld van een brede definitie is dat "... culture is the specialized behavioral patterns, understandings, adaptations, and social systems that summarize a group of people's learned way of life" (Fellmann, Getis & Getis, 1997, p. 34).

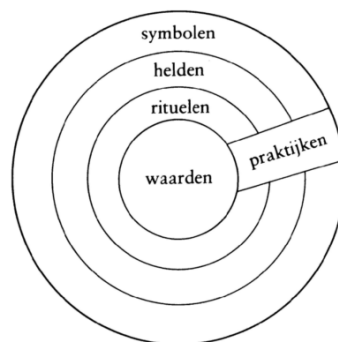
Cultuur is aangeleerd en dit vindt plaats door imitatie, instructie en voorbeelden. Het is dus niet iets biologisch, iets dat genetisch bepaald is.

Een cultuur is een sociale structuur van onderlinge relaties tussen individuen en bestaande groepen. Elk individu leert niet alleen de gewoonten van zijn of haar cultuur als geheel, maar ook die van een subgroep waar hij of zij toe behoort. En die subgroep kan een geheel eigen sociale structuur hebben (Fellmann, Getis & Getis, 1997). Cultuur omvat een systeem of een geheel van gezamenlijke manieren en middelen die mensen gebruiken om de wereld om zich heen te kunnen begrijpen en te interpreteren. Daarbij gaat het zowel om de materiële als de immateriële, sociale wereld. Het delen van diezelfde manieren en middelen geeft een gevoel van verbondenheid, waardoor iemand het

gevoel krijgt bij een gemeenschap te horen en daar vervolgens een identiteit aan kan ontleen (Massey en Jess, 1995).

Een iets specifiekere omschrijving voor het begrip cultuur geeft het "ui-model" van Hofstede. Dit model stelt cultuur voor als een ui met verschillende ringen en een kern. De ringen vormen praktijken en de kern bestaat uit waarden. De eerste ring zijn de rituelen, de tweede ring zijn de helden en de derde ring de symbolen. De buitenste ring staat het verst af van de kern. Hoe verder een ring naar buiten ligt, hoe onbelangrijker en oppervlakkiger de betekenis ervan is. De kern, de waarden, zijn het belangrijkste.

Het cultuurbegrip van Hofstede, weergegeven als een ui-model, ziet er als volgt uit:

Figuur 3.1: Hofstede's ui-model
Bron: http://www.frw.rug.nl/intraweb/cursus/rw37/culturelegeografie1_files/frame.htm

Dit zijn slechts een paar van de vele manieren om cultuur te definiëren. De ene definitie omschrijft het begrip wat breder dan de ander. Uit de grote hoeveelheid definities blijkt wel de complexiteit van cultuur.

3.3 Subcultuur

In het verlengde van de definiëring van het begrip cultuur ligt de definitie van subcultuur. De definitie die door het Koenen woordenboek aan subcultuur wordt toegekend is: "economische, etnische, regionale of sociale groep met eigen kenmerken in een grotere groep of in een bestaande cultuur" (Koenen en Endepols, 1974). Het online woordenboek omschrijft subcultuur als "cultuur van bijzondere groepen, met van de officiële lijn afwijkende normen en doelstellingen" (www.vandale.nl). Dit komt erop neer dat binnen een cultuur kleinere, van het grotere geheel te onderscheiden, groepen aanwezig kunnen zijn. De manier waarop zo'n subcultuur zich onderscheidt van de grotere groep is bijvoorbeeld door muziek en/of kleding. "In general terms, a subculture is usually conceptualized as any faction of society whose practices and lifestyles are defined in opposition to dominant ways of life, and whose adoption of particular fashions, music styles and modes of communication marks them off as different from the mainstream." (Holloway en Hubbard, 2001, p. 222-223). En Muggleton (2000) spreekt over verzet tegen de orde door

een subcultuur in de vorm van een soort 'geheimtaal'. Uit deze omschrijvingen blijkt dat aan de vorming van een subcultuur het zich onderscheiden van een bestaande groep ten grondslag ligt. Misschien kan 'het zich onderscheiden' krachtiger worden uitgedrukt, namelijk als het zich afzetten van een bestaande groep.

Het is echter niet gemakkelijk om subculturen te authenticeren. Wanneer behoort iemand echt tot een bepaalde subcultuur, bijvoorbeeld die van rappers, skaters of punkers? Waar, hoe en waarom is die groep ontstaan? Muggleton (2000) stelt in zijn boek dat je individuen zelf moet vragen naar hun motieven onderdeel te zijn van een bepaalde subcultuur. Hieruit kan geconcludeerd worden dat empirisch onderzoek, dat wil zeggen onderzoek gebaseerd op eigen ervaring of waarneming, de beste manier is om een subcultuur te ontdekken en te beschrijven, zij het dat dit een lastige opgave is.

Een andere moeilijkheid aangaande subculturen en het al dan niet daartoe behoren, ligt in het feit dat mensen in veel gevallen aansluiting vinden bij meerdere, verschillende subculturen. Op die manier zijn er verschillende stijlen die gemengd worden en het isoleren van de afzonderlijke stijlen wordt daardoor bemoeilijkt. "... ...individuals can be said to belong to one 'unified' subculture, stressing that young people rarely adhere to just one style of music or one way of dressing. Recognizing that young people may adopt 'mix-and-match' lifestyles, taking elements from different fashion scenes and movements to create their own style and identity... ..." (Holloway en Hubbard, 2001, p. 223).

Dus hoewel het begrip subcultuur duidelijk is, is het bepalen van de authenticiteit daarvan en het onderscheiden van de afzonderlijke varianten lastig.

3.4 Mental maps

De manier waarop iemand tegen een bepaalde plaats aankijkt kan erg verschillen van de manier waarop iemand anders tegen dezelfde plaats aankijkt. We vormen allemaal onze eigen ideeën over en ons eigen beeld van een bepaalde plaats. Deze ideeën ontstaan onder invloed van bijvoorbeeld beelden die we van een plaats gezien hebben of herinneringen die we eraan hebben. Tevens kan het zijn dat we een idee over een plaats vormen zonder er zelf te zijn geweest. Zo kan het zijn dat we informatie hebben gekregen van andere personen, die er wel zijn geweest, of dat we informatie hebben gekregen uit bijvoorbeeld de media, zoals radio, televisie of kranten, maar ook informatie uit atlanten of van schilderijen.

Kortom; allerlei beelden en gevoelens over die plaats zijn opgeslagen in ons hoofd en vormen zo een 'mental map'. De interpretatie van die beelden is individueel. "One way of thinking about these images has been to suggest that they are constructed and built up from our perception and cognition of the environment (meaning that they are sometimes also referred to as cognitive maps or mental maps). These mental maps

summarize each individual's knowledge of their surroundings in a way that is useful to them and the type of relationship they have with their environment." (Holloway en Hubbard, 2001, p. 48).

In de behaviorale geografie gaat men uit van een *objectieve* ruimte, die door alle individuen gelijk ervaren wordt. En ieder mens heeft een uniek, *subjectief* beeld van de omgeving, gebaseerd op gevoelens en cognitieve processen. De interactie die plaatsvindt tussen mensen en plaatsen wordt beïnvloed door de kennis die men van die plek heeft, gecombineerd met zintuiglijke ervaringen als geur, zicht, smaak, gehoor en gevoel. Dus men laat zich bij het vormen van een idee van de plaats leiden door zowel objectieve als subjectieve informatie (Emmelkamp, 2004).

In dit onderzoek is het van belang om verschillende mental maps van betrokken actoren te verzamelen. Zo is het goed mogelijk of zelfs waarschijnlijk dat de mental map van jongeren over de plaats waar ze rondhangen erg verschilt van de mental map die omwonenden van diezelfde plaats hebben.

3.5 Cultureel landschap: identiteit en territorialiteit

Wanneer gesproken wordt over verschillende groepen, zoals in dit onderzoek over hangjongeren, omwonenden en dergelijke, impliceert dat dat er onderscheid tussen gemaakt kan worden. Ze hebben hun eigen identiteit. "Identity implies an undifferentiated unity or sameness, one that constitutes the essential 'being' of an entity" (Atkinson et al., 2005, p. 97). Het gaat in deze definitie dus om gelijkheid, hetzelfde zijn. Identiteit kan gedefinieerd worden aan de hand van wat we zijn, maar net zo goed aan de hand van wat we juist niet zijn (Crang, 1998). Zo kan een groep met een bepaald gezamenlijk kenmerk zich onderscheiden van individuen die dit kenmerk niet hebben en ontstaat er een 'wij' en 'zij' situatie.

Het hebben van een bepaalde identiteit gaat vaak gepaard met territoriale bepalingen en een "place-attachment". Een groep schept een fysiek kader waarbinnen individuen met dezelfde identiteit zich begeven en hechten daar waarde aan. "Een bepaalde groep controleert de gebeurtenissen – wat goed en slecht is – in een bepaald ruimtelijk domein: 'hun' territorium" (Emmelkamp, 2004, p. 42). Het gebruik van de openbare ruimte levert wel eens conflicten op; er wordt 'gestreden' om een territorium door verschillende groepen (Holloway en Hubbard, 2001, Crang, 1998, Valentine, 1998) Het 'wij' versus 'zij' wordt ook uitgedrukt in de termen 'insiders' en 'outsiders' (Crang, 1998). Het binnen of buiten de groep zijn geldt zowel fysiek als sociaal.

3.6 Sense of place

Om te beginnen kan sense of place omschreven worden als het gevoel dat mensen bij een bepaalde plaats hebben. Het woord plaats heeft dan niet

een specifieke afbakening, dit kan een regio zijn of een stad, maar ook een straat of wijk.

Sense of place is een van de drie elementen van een plaats.

Deze drie elementen zijn namelijk:

- locale, de plek waarbinnen menselijke interactie plaatsvindt
- location, dit heeft betrekking op de geografische omgeving
- sense of place.

(Paasi 1991)

Deze laatste heeft betrekking op het complexe geheel of de structuur van gevoelens. De complexiteit van gevoelens ligt met name in de onmeetbaarheid daarvan. Mensen hebben allerlei gevoelens over verschillende plaatsen. Dit kan zijn over plaatsen waar ze al eens geweest zijn, maar ook kan het zijn dat er gevoelens bestaan over plaatsen waar ze nog nooit zijn geweest, die ze niet goed kennen. Soms doen individuen hun 'kennis' op over bepaalde plaatsen vanuit de media. In het verlengde van sense of place ligt het begrip habitus. Ook in dit geval is er sprake een gevoel van een bepaalde leefomgeving. "Habitus is thus a sense of one's (and others') place and role in the world of one's lived environment...habitus is an embodied, as well as a cognitive, sense of place." (Hillier en Rooksby, 2002, p. 5) Zowel sense of place als habitus zijn duurzame, maar niet onveranderlijke gevoelens. Vaak heeft men een gevoel bij een bepaalde plaats dat niet snel verandert, het is echter niet onmogelijk om een mening over een plaats te veranderen. Wanneer meerdere personen soortgelijke gevoelens hebben over een plek ontstaat er een gevoel van verbondenheid. Belangrijke factoren voor het oproepen van bepaalde gevoelens zijn de locatie zelf, het klimaat, het landschap, maar ook bijvoorbeeld de aanwezige activiteiten. Zo kan het voorkomen dat activiteiten, zoals bijvoorbeeld het rondhangen van jongeren, ertoe aanleiding geven dat mensen negatieve gevoelens krijgen bij een bepaalde plaats, zonder dat zij deze goed kennen.

Sense of place als begrip is goed te verklaren, maar de sense of place van een individu voor een bepaalde plaats is nauwelijks te objectiveren of te meten. Het is een begrip met een humanistische eigenschap.

3.7 Vrije tijd

Deze paragraaf verduidelijkt wat het begrip vrije tijd eigenlijk inhoudt. Het Sociaal en Cultureel Planbureau hanteert in de Rapportage jeugd 2002 de volgende definitie voor vrije tijd: "Het begrip vrije tijd wordt gedefinieerd als de tijd die kinderen en jongeren overhouden na aftrek van de tijd die nodig is voor persoonlijke zaken, zoals eten en slapen, en verplichtende zaken, die, in het geval van scholieren, voortvloeien uit het volgen van formeel onderwijs en het doen van huishoudtaken" (Zeijl et al. 2003, p. 11). Het gaat erom dat jongeren de tijd die overblijft na aftrek van verplichte activiteiten naar eigen vrijheid indelen. Niet in alle gevallen zal een jongere die tijd ook ervaren als vrij, want soms zijn er afspraken gemaakt of moet er gesport worden op bepaalde tijdstippen. Er kunnen dus nog andere verplichtingen zijn. Jongeren zijn vaak geneigd vrije tijd

als echt vrij te zien als er niets gedaan hoeft te worden, als ze kunnen rondhangen of kunnen 'niets doen' met vrienden (Emmelkamp, 2004).

3.8 Vrijtijdsbesteding

Het Sociaal Cultureel Planbureau heeft onderzoek verricht naar de tijdsbesteding van jongeren, het tijdsbestedingonderzoek (tbo). Een tijdsbestedingonderzoek houdt in dat er onderzoek verricht wordt door gebruik te maken van dagboekjes, die mensen moeten bijhouden. Op deze manier wordt een uniek en waardevol inzicht verschaft in de wijze waarop Nederlanders hun tijd indelen en besteden. Hoeveel tijd wordt besteed aan arbeid, onderwijs, huishoudelijke en zorgtaken, slapen, eten en verzorging en hoeveel "vrije tijd" blijft er dan nog over? En hoe wordt die vrije tijd dan besteed (bijvoorbeeld aan lezen, televisie, pc, sport, uitgaan, vrijwilligerswerk, etc.)? (SCP, 2007) De volgende tabel toont een overzicht van de weekindeling in uren van jongeren tussen 12 en 19 jaar, onderverdeeld in een vijftal categorieën van tijdsbesteding. Het onderzoek dat is verricht beslaat de periode van 1975 tot en met 2000, toen het meest recente tijdsbestedingonderzoek is uitgevoerd.

deelname 12 t/m 19 jr							aantal uur per week					
1975	1980	1985	1990	1995	2000		1975	1980	1985	1990	1995	2000
39%	40%	30%	43%	36%	43%	arbeid	8.2	5.5	4.0	6.3	4.6	7.1
86%	91%	94%	94%	97%	93%	onderwijs	28.3	30.9	33.7	35.2	35.5	35.3
91%	96%	92%	92%	90%	89%	huishoudelijke en zorgtaken	6.0	7.1	5.4	5.5	4.7	4.6
100%	100%	100%	100%	100%	100%	slapen, eten en verzorging	81.4	82.7	82.4	81.4	82.4	84.3
100%	100%	100%	100%	100%	100%	vrijtijd	44.2	41.6	42.6	39.6	40.9	36.8
n=250	n=468	n=507	n=395	n=382	n=189	totaal	168.0	168.0	168.0	168.0	168.0	168.0

Tabel 3.1: tijdsbesteding van jongeren tussen 12 en 19 jaar. Bron:
<http://www.scp.nl/onderzoek/tbo/tabellen/default.asp>

De hoeveelheid vrije tijd is niet vergroot, integendeel. Er wordt door het Sociaal Cultureel Planbureau voor 2000 minder vrije tijd gemeld dan voor 1975. Het idee dat er nu meer vrije tijd zou zijn dan vroeger is wellicht te wijten aan het feit dat zowel het aantal uren arbeid per week als het aantal uren dat besteed wordt aan huishoudelijke en zorgtaken wel zijn afgenomen. De hoeveelheid onderwijs daarentegen is de laatste decennia toegenomen. Zodoende heeft de jeugd in 2000 niet meer vrije tijd dan vijftientig jaar daarvoor. De manier waarop vrije tijd wordt ingevuld is wel veranderd. Zo wordt er nu meer tijd besteed aan slapen, eten en verzorging. Ook las men vroeger vaker een boek dan nu en werd er minder gesport dan nu het geval is. Dit laatste blijkt uit onderstaande tabel waarin de "overgebleven tijd", ofwel de vrije tijd, verdeeld wordt in verschillende categorieën.

	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005
Lezen gedrukte media	6,1	5,7	5,3	5,1	4,6	3,9	3,8
Audio, tv, pc, internet	12,4	12,1	13,6	13,7	14,2	14,8	15,1
Sociale contacten	12,7	12,5	11,5	11,4	10,9	10,1	9,1
Maatschappelijke participatie	2,0	2,0	2,2	2,1	2,2	1,8	1,8
Uitgaan	2,4	2,2	2,4	2,6	2,6	2,5	2,7
Sport en bewegen	1,5	1,5	2,1	1,8	2,1	1,8	2,6
(overige) hobby's	8,2	8,7	9,0	7,7	7,5	6,8	6,1

Tabel 3.2: vrijetijdsbesteding (zonder mobiliteit), bevolking 12 jaar en ouder, uren per week, 1975-2005. Bron: Breedveld et al. (2006, p. 43)

Hierbij moet aangetekend worden dat het in deze tabel gaat om gegevens voor Nederlanders vanaf 12 jaar. Het gaat hierbij dus niet alleen om jongeren. Met maatschappelijke participatie wordt de vrijwillige inzet voor individuen of organisaties in de vorm van mantelzorg, vrijwilligerswerk of onbetaalde bestuursfuncties bedoeld. Volgens het SCP houdt 31 procent van de 12 tot 18 jarigen zich met tenminste 1 vrijwilligersactiviteit bezig, veelal binnen sportverenigingen. Uitgaan behelst het bezoek aan horeca, cultuur en/of evenementen. Hobby's zijn alle liefhebberijen die niet in ander vrijetijdscategorieën vallen. Onder sport en bewegen vallen behalve sport ook fietstochten en wandelingen als doel op zich, overige verplaatsingen worden tot mobiliteit gerekend. (Breedveld, 2006)

3.9 Time-space path Hägerstrand

In de vorige paragrafen is duidelijk geworden dat jongeren op verschillende manieren hun vrije tijd doorbrengen. Zij hebben volop keuzemogelijkheden voor de wijze waarop ze hun tijd willen besteden. Dat wil zeggen, ze hebben de keuze binnen een aantal beperkingen. Zo is, in de belangrijkste plaats, hun tijd beperkt. Dit klinkt erg logisch en dat is het ook, maar we zijn al snel geneigd te denken dat de mogelijkheden oneindig zijn en dat slechts de locatie, de ruimte waarin het handelen zich afspeelt, van belang is.

Eén van de eerste geografen, die niet alleen aandacht had voor handelen in de ruimte, maar ook voor handelen in tijd, was Hägerstrand. Bovendien was hij degene die erop wees "... dat activiteiten niet alleen (of zelfs niet in de eerste plaats) preferenties weerspiegelen, maar ook beperkingen. Veel activiteiten worden wel gewenst, maar vanwege *constraints* niet uitgevoerd." (de Pater en van der Wusten, 1996). Deze beperkingen of constraints verkleinen de eerder zo breed geachte keuzevrijheid. Alle dagelijkse activiteiten die een mens uitvoert nemen tijd in beslag en beslaan een bepaalde ruimte. Daarmee is de reikwijdte van menselijk handelen beperkt. Men kan immers niet op twee plaatsen tegelijk zijn. (Fellmann, Getis en Getis, 1997). De bovengenoemde constraints of beperkingen zijn door Hägerstrand in drie groepen verdeeld.

Ten eerste zijn er capability constraints. Dit zijn beperkingen die optreden op het fysieke en biologische vlak. Zo heeft het menselijk lichaam behoefte aan bijvoorbeeld slapen en eten, activiteiten die tijd in beslag

nemen. Daarnaast kan, zoals eerder aangegeven, een mens maar op één plaats tegelijkertijd zijn. Bovendien heeft het menselijk lichaam invloed op de mogelijkheden zich te verplaatsen; hoe toegankelijk is eigen vervoer dan wel openbaar vervoer voor iemand of zijn er fysieke beperkingen, zoals leeftijd, invaliditeit of ziekte die ervoor zorgen dat het voor die persoon langer duurt om zich te verplaatsen? (Holloway en Hubbard, 2001)

Ten tweede zijn er coupling constraints. Deze beperkingen hangen samen met het feit dat individuen gedurende bepaalde perioden op bepaalde plaatsen moeten zijn. Deze beperkingen zijn niet van fysieke, maar van sociale aard. Dat wil zeggen dat bijvoorbeeld schoolgaande kinderen naar school moeten op de tijden dat er ook daadwerkelijk lesgegeven wordt, ze kunnen dus niet zelf kiezen op welke tijdstippen ze naar school gaan. Ditzelfde geldt voor werkende mensen die op hun werkplek moeten verschijnen tijdens bepaalde uren.

Tenslotte zijn er authority constraints. Deze beperkingen refereren aan afgebakende ruimtes. Hägerstrand noemt deze ruimtes domeinen of stations. Een individu of een groep heeft zeggenschap over deze ruimtes, permanent dan wel tijdelijk. Zonder toestemming mag men deze ruimtes niet in. Het gaat in dit geval om bijvoorbeeld natuurgebieden die gedurende een bepaalde periode in het jaar gesloten worden of om winkels en winkelcentra en andere openbare gebouwen met bepaalde openingstijden.

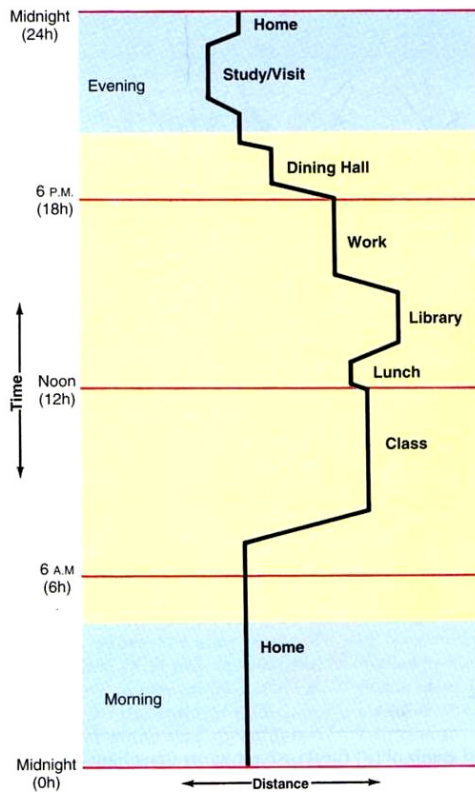
Deze drie groepen beperkingen bepalen voor een groot deel de indeling van tijd van mensen, de één wat meer dan de andere. De eerste beperking is de krachtigste, de andere twee zijn immers te overtreden.

Naast beperkingen die een mens ondervindt heeft Hägerstrand een achttal aannames gedaan, te weten:

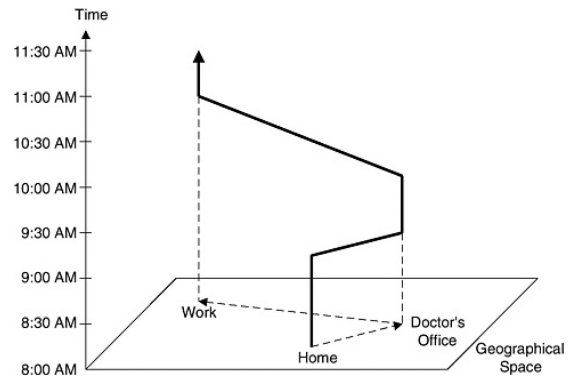
1. een mens is niet op te delen
2. de lengte van een menselijk leven is beperkt
3. de mogelijkheid van een mens meerdere activiteiten tegelijkertijd uit te voeren is beperkt
4. elke activiteit kost een hoeveelheid tijd
5. verplaatsing tussen twee plaatsen kost tijd
6. er kan slechts een beperkt aantal mensen tegelijkertijd op één bepaalde locatie aanwezig zijn
7. er is een beperkte hoeveelheid ruimte beschikbaar voor een activiteit op elk bepaald tijdstip
8. elke situatie is geworteld in het verleden (Walmsley en Lewis, 1993)

Met inachtneming van deze beperkingen en aannames kan men komen tot een "life-path" of zogeheten "time-space path". Hierop worden in een tijdgeografische voorstelling de activiteiten van een individu weergegeven. Door op de x-as de ruimte en op de y-as de tijd aan te geven kan een voorstelling worden gemaakt van de tijdsbesteding. Zo kan ook voor een jongere de voorstelling worden gemaakt van de

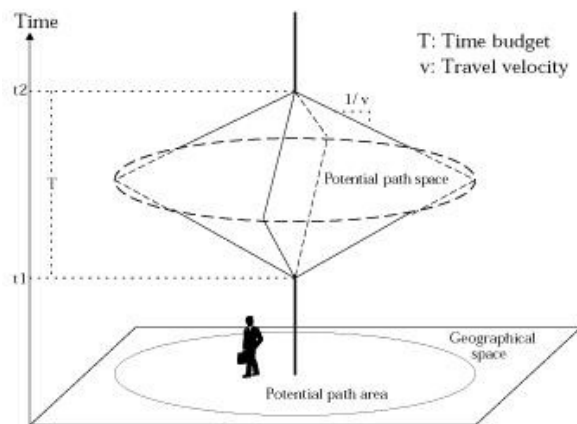
activiteiten die hij of zij op een bepaald tijdstip moet uitvoeren en over hoe, waar en wanneer de vrije tijd besteedt wordt, binnen de eerder genoemde beperkingen die hem of haar worden opgelegd en rekening houdend met de aannames zoals Hägerstrand deze beschreven heeft.

Figuur 3.2: "time-space path" voor een scholier. Bron: Fellmann, Getis en Getis (1997)

Figuur 3.3: voorbeeld van een time-space path van een individu. bron: <http://darwin.nap.edu/books/0309082609/html/61.html#p2000560e9960061001>

Figuur 3.4: prism. Bron: Miller en Wu

4 Criminaliteit of overlast?

4.1 Inleiding

In de volgende hoofdstukken wordt gesproken over criminaliteit en criminologie en over instanties die in de praktijk met hangplekken en/of criminaliteit te maken hebben. Zo wordt ook in de interviews gevraagd of, in het geval van de verschillende hangplekken, door betrokken, de gemeente, de omwonenden en de hangjongeren, er sprake is van criminaliteit en/of overlast. Daarom lijkt het zinvol om vooraf aan de lezer één en ander toe te lichten. In de volgende paragrafen komen verschillende aspecten van de criminologie aan de orde. Tenslotte volgt een beschrijving van enkele bij hangplekken en hangjongeren betrokken instanties.

4.2 Criminaliteit

Om meer inzicht te verkrijgen in de complexiteit van criminaliteit wordt in deze paragraaf het begrip opgesplitst in verschillende elementen. Op die manier worden het dynamische karakter en de individuele opvattingen die bestaan over wat wel en wat niet onder criminaliteit valt verhelderd.

4.2.1 Definitie van criminaliteit

De meest eenvoudige definitie van criminaliteit is dat criminaliteit gedrag is, dat als strafbaar wordt beschouwd. Daarbij is de context waarbinnen dat gedrag zich manifesteert van belang, net als de gevolgen die dat gedrag heeft voor de omgeving en de eventuele slachtoffers.

Er zijn verschillende disciplines, die elk hun eigen definitie hanteren. Zo bestaan er alledaagse definities van criminaliteit, die mede onder invloed van de media bepaald worden. De waardetoekenning of de ernst van het voorval beïnvloeden de definitie. Wanneer in verschillende media aandacht wordt besteed aan criminaliteit is dat met name wanneer er geweldsdelicten zijn gepleegd. Milieudelicten bijvoorbeeld komen minder vaak aan de orde en zijn daardoor in alledaagse definities minder typerend voor crimineel gedrag.

Daarnaast zijn er de strafrechtelijke definities van criminaliteit. Dan maakt de politie gebruik van een brede definitie van criminaliteit, namelijk: "Criminaliteit is een gedraging, actie, handeling of gebeurtenis die volgens de wet strafbaar is." (www.politie.nl). Om deze definitie nader toe te lichten maken ze gebruik van een lijst met delicten, die naar eigen zeggen niet compleet is. Maar bij de beoordeling van al dan niet crimineel gedrag wordt door de politie het wetboek van strafrecht gehanteerd.

Sommige criminologen hanteren als definitie voor criminaliteit het overtreden van de rechten van de mens. Deze definitie is echter erg breed en moeilijk binnen een kader te beperken. Criminaliteit wordt binnen de sociaal-wetenschappelijke discipline tenslotte gedefinieerd als ernstige antisociale handelingen (Lissenberg et al., 2001).

4.2.2 Criminologie

"Criminologie is het vakgebied waarin wordt onderzocht hoe en waarom strafwetten worden gemaakt, hoe en waarom strafwetten worden overtreden en hoe en waarom door de samenleving op zulke misdrijven wordt gereageerd: door de wetgever, door politie en justitie, door de media en door het publiek. ... Het doel van criminologisch onderzoek is geldige en betrouwbare kennis te leveren over criminaliteit, over mensen die misdrijven plegen dan wel slachtoffer worden en over hoe crimineel gedrag en criminaliteit op een effectieve manier kan worden bestreden en voorkomen." (De Haan, 2003, p. 2). Het gaat erom kwalitatieve en kwantitatieve gegevens te verzamelen om uitspraken te kunnen doen omtrent omvang en ontwikkeling en de aard en de ernst van misdrijven. Zo wordt de criminaliteit "gemeten, beschreven en verklaard door de oorzaken te achterhalen, samenhangen aan te tonen en zo mogelijk voorspellingen te doen." (De Haan, 2003, p. 2).

4.2.3 Criminaliteit versus overlast

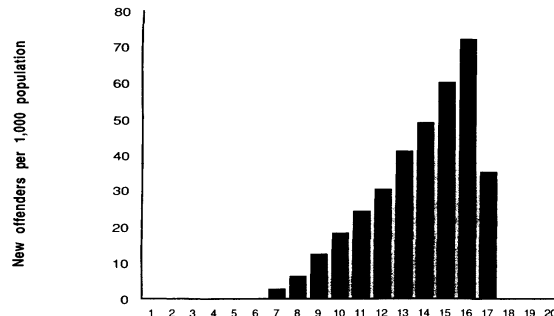
Wanneer is iets criminaliteit en wanneer is het overlast? De scheidslijn tussen criminaliteit en overlast is erg dun en dat maakt het lastig te bepalen. Is hinderlijk gedrag strafbaar? Overlast is van alle tijden. Vooral jongeren maken zich er "schuldig" aan. Met de leeftijd die jongeren bereiken gaat de opkomst van assertief gedrag gepaard. Ook speelt het indruk maken op de andere sekse een grote rol. Uitdagend gedrag hoort bij de ontwikkelingsfase van onder andere beginnend partnerzoekend gedrag. Soms kan dit worden ervaren als overlast, omdat jongeren soms nog laat buiten zijn en bijvoorbeeld met brommers en scooters in de weer zijn, of lawaai maken door te schreeuwen of muziek te draaien. Op deze manier wordt gefeest, geprobeerd indruk te maken of geëxperimenteerd met maatschappelijke codes. (Noorda en Veenbaas, 2000)

Er is een onderling verband tussen leeftijd en crimineel gedrag. In dat kader kan onderscheid gemaakt worden tussen twee verschillende soorten crimineel gedrag: het adolescence-limited antisociaal gedrag en het life-course-persistent antisociaal gedrag. (Moffit, 1993)

"Van de totale populatie jeugdige delinquenten zou 95% adolescentiegebonden delinquentie vertonen. Bij de adolescentiegebonden criminaliteit zou de oorzaak liggen in exploratief gedrag van de opgroeiende delinquent met de nog niet verworven status van volwassene, terwijl de persistente delinquent langdurig is blootgesteld aan een hele reeks van risicofactoren die onvoldoende door beschermende factoren worden gecompenseerd." (de Haan, 2003, p. 5).

Bij de tweede categorie antisociaal gedrag gaat het erom dat het gedrag hardnekkig is en veroorzaakt wordt door risicofactoren in de prenatale fase, opvoedingstekorten in de vroege jeugd en waarschijnlijk ook een genetische component (de Haan, 2003). De eerste categorie is het eerder genoemde criminele gedrag, ontstaan uit experimentele acties, indruk maken op anderen en grenzen verkennen, deze uitingen horen bij de ontwikkelingsfase. Dit blijkt veruit de grootste groep te zijn. Niets wijst erop dat de jongeren die zich schuldig maken aan het soort crimineel gedrag of overlast uit de eerste categorie dit zal blijven doen, wanneer ze

eenmaal volwassen zijn. Het lijkt erop dat het slechts een tijdelijk hoofdstuk is in hun leven, dat zich afspeelt wanneer ze op een bepaalde leeftijd zijn. In onderstaande grafiek komt naar voren op welke leeftijd de jongeren de meeste kans maken om dit gedrag te vertonen.

Figuur 4.1: onderlinge relatie tussen leeftijd en crimineel gedrag. Bron: http://www.soc.umn.edu/~uggen/Moffitt_PR_93.pdf

Dit experimentele gedrag, dat gepaard kan gaan met overlast of vandalisme, is echter niet een recent ontstaan verschijnsel, maar kwam ook vroeger al voor. Echter is wel aangetoond dat bijvoorbeeld wapenbezit onder jongeren aanzienlijk is toegenomen, zeker in de grote stad, maar ook op het platteland. "Incidenten rond wapenbezit en wapengebruik kunnen als ze voorkomen behoorlijk uit de hand lopen. Het gaat dan om korte, onverwachte uitbarstingen van geweld die te maken hebben met toegenomen anonimiteit en onveiligheidsgevoelens" (Noorda en Veenbaas, 2000). Daarnaast neemt het alcohol- en drugsgebruik onder jongeren toe. Het gaat echter te ver om deze uitingen zonder meer toe te schrijven aan rondhangende jeugd, het gaat hier immers om criminele activiteiten die veelal door een enkeling uitgevoerd worden, zelden door een hele groep. Het kan best zijn dat er binnen een rondhangende groep jongeren een individu is dat dreigt "het criminele pad" op te gaan, maar een meerderheid vormen ze zelden. In dat geval zou er sprake zijn van een jeugdbende. Wel bestaat er het risico dat andere jongeren worden meegesleept in dit gedrag. Het criminele pad wordt in het artikel "Loopbanen in het kwaad" van Dr. Ferwerda ook wel criminele carrière genoemd. De start van die criminele carrière is voor vrijwel alle jongeren gelijk en komt voort uit een soort sensatiezucht. "Jongeren verkennen in de vroeg adolescentieperiode hun grenzen en experimenteren met allerlei gedrag dat maatschappelijk niet altijd is toegestaan. In dat kader kunnen ze zich ook schuldig maken aan kleine vergrijpen; veel voorkomende criminaliteit" (Ferwerda, 2001). Dit hangt ook samen met het eerder genoemde ontbreken van toezicht door volwassenen.

Binnen de groep jongeren is nog een onderscheid te maken; mannen of jongens vertonen namelijk aanmerkelijk vaker crimineel gedrag en ook ernstiger crimineel gedrag dan vrouwen of meisjes. Dit geldt vooral voor geweldsdelicten, verkeersdelicten, vermogensdelicten, vandalisme en voor alcohol- en (soft)drugsgebruik (Rutenfrans en Terlouw, 1994).

In onderstaande tabel volgt een overzicht van crimineel gedrag van schoolgaande jongeren, verkregen uit onderzoek dat verricht is onder de

jongeren zelf.

	1992	1994	1996	1999	2002
gewelddelicten					
deelgenomen aan serieuze vechtpartij op school	-	6,7	5,9	7,3	8,8
deelgenomen aan serieuze vechtpartij buiten school	-	11,7	11,9	12,2	14,4
iemand zo geslagen dat hij/zij verbonden moest worden of naar een dokter moest	8,0	8,6	8,0	8,1	9,3
diefstaldelicten					
fiets gepikt	6,4	6,0	5,5	6,2	5,8
iets uit een winkel gestolen	8,7	9,8	11,4	8,2	8,7
iets op school gestolen	-	-	-	6,0	5,8
iets anders gestolen (minder dan 50 gulden waard)	6,3	7,3	7,7	6,4	6,1
iets anders gestolen (meer dan 50 gulden waard)	2,9	3,4	3,1	3,6	3,6
vandalisme					
opzettelijk schooleigendommen vernield	5,4	6,4	6,6	6,9	6,9
opzettelijk iets op straat vernield	9,5	10,6	10,9	10,7	10,4
in aanraking geweest met de politie	12,3	12,9	12,9	11,8	12,2

Tabel 4.1: scholieren uit het reguliere voortgezet onderwijs die in de voorafgaande 12 maanden een bepaald delict hebben gepleegd, 1990-2002 (in procenten). Bron: Zeijl, 2003 p. 199

Bij de uitkomsten van deze tabel moet opgemerkt worden dat het in dit geval gaat om de antwoorden die scholieren gaven op elf vragen. Andere onderzoeken waarin bijvoorbeeld naar zestien delicten werd gevraagd laten een andere uitkomst zien. Daarnaast moet aangetekend worden dat deze resultaten voortkomen uit onderzoek onder de scholieren zelf, cijfers van de politie kunnen weer afwijken, omdat niet al het delinquent gedrag van de scholieren ook bekend of geregistreerd is bij de politie. Het aantal onbekend gebleven delicten wordt ook wel het dark number genoemd. In deze gevallen gaat het om verborgen, niet-geregistreerde jeugdcriminaliteit (Ferwerda, Stols en Bogaert., 2001).

In de voorgaande tabel ging het om crimineel gedrag onder schoolgaande jongeren. De onderstaande lijst gaat in op veelvoorkomende klachten wanneer het gaat om overlast.

Deze lijst ziet er als volgt uit:

- geluidsoverlast van onder andere brommers, radio's/gettoblasters of geschreeuw
- vervuiling doordat glas, verpakkingsmateriaal of andere rommel niet in de prullenbak wordt gegooid
- vernielingen en graffiti die aangebracht worden op bijvoorbeeld speeltoestellen, straatmeubilair en muren
- laat rondhangen van jongeren, soms tot diep in de nacht
- versperren van de weg. Op deze manier gaat er een dreigende werking uit van de groep op winkelend publiek, omwonenden of bezoekers van een plek waar de jongeren rondhangen
- oneigenlijk gebruik, jongeren nemen bijvoorbeeld de speelplek voor (kleine) kinderen in beslag
- belemmering van privacy, waarbij jongeren bijvoorbeeld op een woonerf rondhangen om te kijken
- gebruik van alcohol en drugs in de openbaarheid, waarvan volwassenen vaak vinden dat er een verkeerde voorbeeldwerking van uitgaat
- agressie en gebrek aan aanspreekbaarheid. Jongeren zouden moeilijk aanspreekbaar zijn op hun gedrag; kritiek uitende

volwassenen krijgen vervolgens te maken met verbale agressie en gemaakte afspraken (met bijvoorbeeld de politie) worden niet nagekomen (Noorda en Veenbaas, 2000).

Ook de politie gaat op haar website in op het thema overlast. "Overlast, in welke vorm dan ook, kan een bron van stress of ergernis zijn. Een feest bij de burens, een klussende flatbewoner die tot laat in de nacht aan het boren is of een muzikale buurman die op de onmogelijkste tijden zijn talenten op zijn drumstel botviert. Rondhangende jeugd in groepen bij de ingang van een winkelcentrum, in het park of op een andere voor het publiek toegankelijke plaats. Dealers op de hoek van de straat of in uw portiek. Graffiti, vandalisme en vernieling. Allemaal vormen van overlast." (www.politie.nl).

4.3 Sociale-controletheorie van Hirschi

Binnen de criminologie bestaat aandacht voor controletheorieën. Deze controletheorieën gaan ervan uit dat de belangrijkste oorzaak van criminaliteit ligt in het ontbreken van controle. De verklaring van motieven wordt in dit geval omgedraaid. Niet de vraag waarom iemand strafbare feiten pleegt staat centraal, maar juist wat iemand ervan weerhoudt om dat te doen. Hirschi gaat in zijn theorie ook niet uit van de vraag waarom 'zij' iets doen, maar van de vraag waarom 'wij' het niet doen. In deze paragraaf wordt de sociale-controletheorie van Hirschi, een Amerikaanse criminoloog, nader besproken.

Antisociaal gedrag en de relatie met de samenleving zijn aspecten die aan de orde komen in de sociale-controletheorie van Hirschi. Het gaat in deze theorie om de binding die iemand heeft met de samenleving. Het centrale idee hierachter is dat delinquent gedrag mogelijk wordt wanneer de binding van een individu met de samenleving is verzwakt of verbroken (Lissenberg et al., 2001). Deze binding bestaat uit vier elementen, namelijk attachment, commitment, involvement en beliefs.

Attachment heeft betrekking op de emotionele hechting aan andere personen. Deze affectieve gehechtheid zorgt ervoor dat er een gevoeligheid voor de mening en wensen van anderen ontstaat. Hierdoor kan iemand weerhouden worden om een delict te plegen. Een voorbeeld van attachment is de relatie met familie, het gezin of vrienden.

Commitment doelt op toewijding aan conventionele doelen en het nakomen van zelf aangegane verplichtingen. Het gaat om betrokkenheid bij de samenleving naar aanleiding van het zelf investeren daarin. Het is een berekenende kant van het niet plegen van delicten; men heeft geïnvesteerd in de samenleving en wil dat niet verliezen. Voorbeelden zijn inspanningen die gedaan zijn op het gebied van scholing, het verwerven of hebben van een goede baan of op het terrein van vrijwilligerswerk. Deze inspanningen, die tijd, geld en/of energie hebben gekost, zouden door crimineel gedrag te vertonen teniet kunnen worden gedaan en daardoor voor niets zijn geweest.

Involvement is de mate van betrokkenheid bij alledaagse aangelegenheden. Hierdoor is iemand gebonden aan afspraken, werkuren, sportbeoefening, huiswerk en dergelijke. Simpel gezegd blijft

er dan minder tijd over voor crimineel gedrag, tijd wordt dan immers voor andere activiteiten in beslag genomen.

Belief is de maatstaf voor de mate waarin iemand gelooft in de geldigheid van regels. Het gaat om moreel geloof in maatschappelijke normen, waaronder ook de strafrechtelijke normen. Hoe minder iemand gelooft in het belang van de naleving van deze regels, hoe groter de kans is dat hij of zij deze zal overtreden.

"Hirschi gaat er van uit dat ieder mens in principe geneigd is tot het plegen van delicten" (Baerveldt, 1990, p. 9). Hirschi acht de kans op delinquent gedrag groot, wanneer voor deze vier elementen een lage score geldt; alleen de gelegenheid tot delinquent gedrag hoeft zich dan nog voor te doen. Voor Hirschi is de motivatie voor delinquent gedrag voor iedereen gelijk, alleen de mate van binding met de samenleving op basis van de vier elementen bepaalt of mensen dit gedrag ook zullen openbaren.

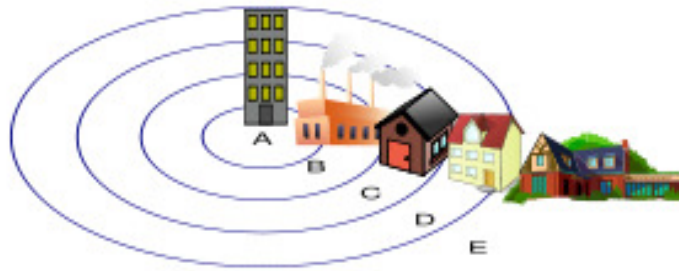
4.4 Subculturele benadering

Binnen de criminologie is sprake van subculturele benaderingen, die de nadruk leggen op cultuurconflicten tussen de dominante cultuur van de (blanke, volwassen, werkende en consumerende middenklasse) meerderheid en (sub)culturen van groepen die daar geen deel van (willen of kunnen) uitmaken (de Haan, 2003). Deze subculturele benadering is een verzamelterm voor verschillende theorieën waarin aandacht wordt besteed aan culturele aspecten als verklaring voor (met name jeugd-) criminaliteit (Lissenberg et al., 2001). Hierbij wijkt de subcultuur af van de "standaardnorm". Wanneer een subcultuur bewust of onbewust afwijkt van de door de dominante groep bepaalde wetten is er sprake van crimineel gedrag. De dominante groep schrijft wetten en normen voor waar de subcultuur zich niet aan houdt. Binnen de subculturele benaderingen is veel aandacht voor jongeren en jonge mannen. En ook hier blijkt dat veel jongeren (en met name jongens) zich in groepsverband laten meeslepen. Zo drijven ze weg van de conventionele waarden, die ze na hun adolescentie meestal gewoon weer oppakken (de Haan, 2003).

4.5 Sociaal-ecologische benadering

Criminaliteit wordt ook wel verklaard door ecologische factoren, waarbij uitgegaan wordt van omgevingsfactoren rond de situatie waarin crimineel gedrag plaatsvindt. Deze omgevingsfactoren kunnen betrekking hebben op de fysieke of de sociale omgeving. Bij fysieke omgeving gaat het om de bebouwing en inrichting van openbare ruimte en de sociale omgeving wordt gevormd door het gedrag van mensen. Veel wetenschappers hebben zich beziggehouden met de ontwikkeling en groei van steden. Eén van hen was Burgess, die een model ontwikkelde met vijf concentrische zones. In de volgende figuur wordt zijn model getoond.

- A The Central Business District.
- B The Zone of Transition.
- C Working class residential.
- D Commuter zone.
- E Countryside area

Figuur 4.2: het concentrisch zonemodel van Burgess. Bron: http://en.wikipedia.org/wiki/Concentric_ring_model

Naast het zaken centrum (A) en het overgangsgebied (B) met fabrieken, kantoren en huizen zijn er drie ringen met woonwijken (C, D en E) met een naar buiten toe toenemende welvaart. Bewoners die het zich kunnen veroorloven trekken met de groei mee naar wijken aan de rand van de stad. Naast Burgess gaan ook de wetenschappers Shaw en McKay er, na bestudering van geregistreerde gegevens over betrokkenheid van jongeren bij criminaliteit, van uit dat de meeste (jeugd)delinquentie plaatsvindt rondom het centrum, zone A, en de minste in de (rijkere) buitenwijken, zone E (Lissenberg et al., 2001). De meeste delinquentie komt voor onder jongeren die uit een lage sociaal-economische klasse komen, in wijken met veel verhuizingen, weinig cohesie en geringe controle. Zo kan de huizenmarkt een belangrijke factor zijn van de geografische spreiding van criminaliteit.

4.6 Misvattingen

Bij dit hoofdstuk zijn enkele kanttekeningen te plaatsen om valkuilen te voorkomen. Zo kunnen er namelijk misvattingen bestaan over criminaliteit en crimineel gedrag. Zo is er in de eerste plaats de eventuele misvatting over de definities van criminaliteit en overlast. In de paragrafen 4.2 en 4.2.1 werd al duidelijk dat er verschillende definities bestaan van criminaliteit. Dat wil zeggen dat er ook verschillen in cijfers kunnen ontstaan, afhankelijk van welke definitie gebruikt wordt. De definitie van overlast is zo mogelijk nog minder concreet. Wanneer onderzoek gedaan wordt zal specifiek gevraagd moeten worden naar bepaalde vormen van overlast, dit om onduidelijkheid omtrent de definitie ervan te voorkomen. In dit onderzoek zijn de vormen van overlast ook specifiek benoemd en is in de enquête expliciet gevraagd naar een tal van vooraf bepaalde en benoemde vormen van (veelvoorkomende) overlast, zoals deze in paragraaf 4.2.3 zijn aangegeven.

Daarnaast bestaat er nog een misvatting omtrent de cijfers over criminaliteit. Hier gaat het om het eerder genoemde dark number, ook wel dark figure genoemd. Niet alle criminele daden zijn bij bijvoorbeeld de politie bekend; niet alle criminaliteit wordt ook daadwerkelijk geregistreerd. Ook wanneer de daders (en slachtoffers) zelf gevraagd wordt naar hun acties, zullen zij wellicht niet altijd de juiste informatie geven. Zo kan er dus verschil zijn in de cijfers over criminele daden die

bekend zijn en de werkelijke cijfers. Dit gat tussen de verschillende cijfers, het dark number of dark figure, geeft een inzicht in de omvang van verborgen criminaliteit. Anderzijds zijn gevoelens over criminaliteit ook soms overdreven. In de media wordt criminaliteit vaak breed uitgemeten. Daardoor wordt de beeldvorming van wat criminaliteit is soms beïnvloed. De aandacht van de media kan ertoe leiden dat men soms denkt dat de criminaliteit of overlast is toegenomen, terwijl dit wellicht helemaal niet het geval is. Zo ontstaan er ook wel bepaalde ideeën over gevaarlijke plekken. De 'mental map' kan verschillen van de realiteit.

In paragraaf 4.5 is gesproken over het concentrisch model dat een inzicht geeft in de opbouw van steden en aan de hand waarvan een verklaring is gegeven over de spreiding van criminaliteit binnen de steden. Dit model is echter niet zonder meer op steden toe te passen. Niet alle steden (vele niet) voldoen aan het beeld van groei volgens het concentrische zonemodel. En kun je dorpen wel op deze manier benaderen, of vallen zij onder de "buitenwijken" van een stad? Daarnaast generaliseren Shaw en McKay wanneer ze zonder meer aannemen dat er in wijken dichter bij het centrum meer criminaliteit plaatsvindt onder invloed van minder sociale cohesie en controle. Zij gaan er daarbij vanuit dat de jeugd de delicten ook in hun eigen wijk pleegt en gaan voorbij aan het feit dat, wanneer een wijk te boek staat als crimineel, er meer gecontroleerd wordt en de pakkans voor de jongeren groter is.

Tot zover zijn de misvattingen aan de orde gekomen die betrekking hebben op de eerdere paragrafen in dit hoofdstuk. Daarnaast zijn er nog enkele algemene misvattingen over criminaliteit, die in acht genomen dienen te worden zodat er geen valkuilen ontstaan. Deze worden hieronder opgesomd en behoeven niet veel verdere uitleg.

1. De dramatische misvatting: vaak wordt over criminaliteit gedacht in termen van ernstige delicten, zoals moord of beroving. Maar ook vermogensdelicten, verkeersovertredingen, vernielingen en diefstal vallen onder de noemer criminaliteit.
2. Er wordt vaak gedacht dat criminaliteit alleen iets is van criminelen, terwijl vrijwel iedereen wel eens crimineel is geweest. Vaak zijn het niet zomaar de doortrapte schurken, maar bijvoorbeeld jonge scholieren.
3. Ook wordt vaak gedacht dat criminaliteit het gevolg is van planmatig handelen, terwijl dit in veel gevallen spontaan en impulsief gedrag is. De organisatiegraad is vaak niet zo hoog als gedacht, er is meestal geen sprake van netwerken en georganiseerde bendes.
4. Dan is er nog de misvatting dat criminaliteit samenhangt met armoede, dit is lang niet altijd het geval. Slachtofferenquêtes tonen aan dat er ook welvaartsgerelateerde criminaliteit bestaat, zoals bijvoorbeeld zwartrijden in het openbaar vervoer, uitkeringsfraude en financiële delicten zoals belastingfraude of witwaspraktijken.

Het is dus van belang om objectief en met enkele valkuilen in gedachten naar criminaliteit te kijken.

5 Hangplekken in het algemeen

5.1 Inleiding

Het woord hangplek impliceert dat het een plaats is waar "gehangen" wordt. Wat wordt bedoeld met hangen of rondhangen? Wat doen jongeren als ze op een plek rondhangen, of doen ze niets? Dit hoofdstuk is bedoeld om inzicht te geven in wat er over het algemeen op een hangplek gebeurt. Niet iedere hangplek is hetzelfde uiteraard, maar toch wordt in dit hoofdstuk een generalisatie gemaakt. Vanaf wanneer is men begonnen te spreken over het fenomeen hangplekken en welke soort hangplekken zijn er? Er zijn immers plaatsen waarbij qua inrichting duidelijk met rondhangende jongeren rekening gehouden is en er zijn ook plekken waar jongeren lijken rond te hangen, zonder dat er voor hen speciale voorzieningen zijn getroffen. Daarnaast zijn er behalve de jongeren ook nog andere partijen direct of indirect betrokken bij de hangplekken. Zo is het vaak de gemeente die eigenaar is van de grond waar een hangplek is ontstaan. Dan is het interessant om te weten of en zo ja, welk beleid de gemeente voert ten aanzien van die plaats. Een andere partij die betrokken is bij hangplekken bestaat uit de omwonenden. Welke gevolgen ondervinden zij van de aanwezigheid van een hangplek in hun buurt en hoe kijken zij tegen deze plaats aan? Wellicht zijn er daarnaast ook nog bepaalde instanties die zich bezighouden met de rondhangende jongeren, zoals bijvoorbeeld de politie of jeugdwerkzorg.

In dit hoofdstuk worden deze betrokken partijen in het algemeen besproken en wordt geprobeerd een duidelijk beeld te scheppen van de specifieke kenmerken van verschillende hangplekken.

5.2 Historie

Van oudsher is het al zo dat jongeren samenkomen op plekken om elkaar te ontmoeten. Net zolang bestaat waarschijnlijk ook het verzet daartegen (Noorda en Veenbaas, 2000). Vechtpartijtjes en opstootjes vonden doorgaans plaats door jongeren, meestal jonge mannen. De kinderen, en dan voornamelijk de meisjes, moesten beschermd worden tegen de gevaren van de straat. Het risico bestond dat de meisjes een jongen op straat zouden tegenkomen, die daar rondhing en waarmee ze wellicht wilden trouwen. Voor deze "straatjongens" (en overigens ook wel "straatmeiden") werd gewaarschuwd (Noorda en Veenbaas, 2000).

Na de tweede wereldoorlog veranderde wederom veel in het leven van de jeugdigen. Er kwam (meer) vrije tijd, omdat de school- en werktijden verkort werden en tegelijkertijd nam het bestedingspatroon toe. De jongeren kregen zakgeld. Daarnaast werden ze steeds mondiger. Langzamerhand kwam er een ommekeer in de manier waarop tegen de jongeren op straat werd aangekeken. Vanaf de jaren tachtig ontstond een toenemend begrip voor de situatie van jongeren; men zag in dat het voor

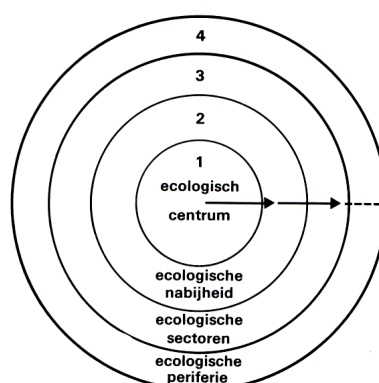
jonge mensen belangrijk is elkaar te ontmoeten en dat zij dat veelal doen door samen ergens rond te hangen. Er kwam begrip voor het feit dat jongeren soms aan de controle en de regels van thuis wilden ontsnappen.

Tegenwoordig bestaat er, naast de bereidheid begrip op te brengen voor de wens van jongeren om op bepaalde plaatsen samen te komen, ook de beperking in de openbare ruimte. Nederland wordt voller en met name in de verstedelijkte gebieden hebben de meeste vierkante meters grond een werk- of woonbestemming. Voor kinderen tot ongeveer twaalf jaar zijn er vaak wel voorzieningen getroffen; zowel in de compacte steden alsook in de dorpen bevinden zich wel speelgelegenheden. Voor de hangjongeren worden niet altijd plaatsen gereserveerd, hoewel de jongeren de laatste jaren steeds vaker inspraak krijgen in het beleid van gemeenten en er steeds vaker overleg plaatsvindt tussen gemeentelijke planmakers en jongeren, die een plek willen om te hangen.

5.3 Rondhangen

Rondhangen, hangplekken en hangjongeren zijn begrippen die inmiddels niet meer weg te denken zijn uit de Nederlandse taal. Jongeren komen samen op plekken om elkaar te ontmoeten. Vandaar dat in plaats van hangplekken ook wel het begrip ontmoetingsplaats wordt gehanteerd. Het online woordenboek beschrijft een hangplek als "plaats op straat waar jongeren samenscholen." (www.vandale.nl). Veelal wordt er gesproken over de JOP, een afkorting voor de jongerenontmoetingsplaats.

Maar wat gebeurt er nu eigenlijk wanneer jongeren ergens rondhangen? Jan Hazekamp (1986) noemt in zijn boek rondhangen en beschrijft daarbij dat jongeren op die plekken kunnen praten, lachen, roken en dergelijke, zonder volwassenen in de buurt. Dat laatste lijkt een belangrijk gegeven te zijn. De activiteiten op een hangplek zijn niet specifiek voor die plaats, maar het feit dat de jongeren samen zijn zonder hun ouders of andere 'gezaghebbers' in de buurt lijkt de belangrijkste verklaring voor hun aanwezigheid op de hangplek te zijn. In de case-study wordt dit nader toegelicht en komt de kijk die jongeren daar zelf op hebben aan bod. Hazekamp maakt gebruik van onderstaand schema om leefwereld van jongeren in verschillende ecologische zones in te delen.

Figuur 5.1: Ecologische zones van de leefwereld van jongeren. Bron: Hazekamp, 1986, p. 29

De kern bestaat uit het ecologisch centrum, waarmee de thuissituatie van jongeren wordt bedoeld. De tweede ring is de ecologische nabijheid, waarmee net buiten de thuissituatie de buurt geëxploreerd wordt. Naarmate een kind ouder wordt, worden stadsdeel of buurt belangrijker voor de ontmoeting van andere mensen. De derde zone wordt gevormd door de ecologische sectoren die gekenmerkt worden door hun specifieke functies, zoals school, werk, sport- of vrijetijdsvereniging. Tenslotte is er de vierde ring, de ecologische periferie waarin gelegenheidscontacten plaatsvinden. Het gaat hierbij voornamelijk om vrijetijdsactiviteiten of bijvoorbeeld vakanties. Het rondhangen of het bijeenzijn in een informele groep valt onder de tweede en de vierde ring, de ecologische nabijheid en de ecologische periferie. (Hazekamp, 1986) In de eerste en de derde ring vind een zekere mate van gezag plaats. In de eerste ring, de thuissituatie, zijn het de ouders of andere opvoeders die normen en regels bepalen voor de jongeren en het zich terugtrekken op de slaapkamer is niet voldoende om aan dit gezag te ontkomen. In de derde ring zijn het de docent(en), trainer/coach of de baas die de gang van zaken bepalen. In de tweede en vierde ring zijn de jongeren op zichzelf of onder elkaar, zonder dat iemand (volwassenen) hun regels of normen oplegt.

5.4 De locatie

Bij het kijken naar de geschiktheid van een bepaalde plaats als hangplek voor jongeren moet rekening gehouden worden met verschillende facetten. Ten eerste is het van belang om aan de wensen van de jongeren zelf te voldoen. Dit geldt niet alleen voor de ligging van de plek, hoe is de plaats gesitueerd in de stad of het dorp, maar ook voor de plaats zelf. Hoe ziet de plek eruit, wat staat er wel en niet en wanneer willen jongeren er langere tijd verblijven en ook terugkomen, zijn vragen die aan de orde zijn. Ten tweede is het van belang om te kijken wat de overige actoren van de plaats vinden. Het kan nog een moeilijke opgave zijn om ervoor te zorgen dat op de plek het nut geoptimaliseerd en de overlast geminimaliseerd worden. De gemeente kan bijvoorbeeld wensen of eisen hebben aangaande de veiligheid voor de jongeren zelf, alsook voor passanten. Hoe kan een plek voldoen aan de eisen van zowel deze partijen als van de jongeren zelf?

5.4.1 De locatie voor de jongeren

Wat maakt een locatie aantrekkelijk voor jongeren om juist deze plek uit te kiezen als hangplek, als een plaats om rond te hangen?

In de eerste plaats is het van belang te kijken naar de ligging van de plaats in haar omgeving. Hier komt ook het eerder genoemde tijdruimtediagram van Torsten Hägerstrand aan te pas. Door de constraints, de beperkingen is de afstand die door iemand, in dit geval de jongeren, afgelegd wordt beperkt. Om te beginnen moet de hangplek een locatie zijn die door de jongeren op regelmatige basis bezocht kan worden en binnen hun constraints valt. Een logische plaats voor een hangplek is een locatie die dicht in de buurt van een andere locatie, zoals bijvoorbeeld

de school en thuis gelegen is; de plaats moet binnen een bepaalde reikwijdte gesitueerd zijn.

Voor de jongeren is het van belang dat ze er kunnen doen wat ze graag willen. De moeilijkheid echter is dat er niet zoveel gedaan wordt, zoals al eerder is gebleken. Het gaat meestal om een collectief nietsdoen. Toch zoeken de jongeren een plek om lol te hebben, meestal op plekken waar nog iets te beleven valt. De primaire redenen voor jongeren om naar een hangplek te komen is om samen te zijn, zonder volwassenen. In grote lijnen gaat het dan wel om een collectief nietsdoen, maar als er niets te beleven is vinden jongeren het vaak niet leuk. "Een hangplek alleen is echter onvoldoende: er moet ook iets te doen zijn" (Prinsen, 1999, p. 36). Deze plekken bevinden zich vaak in de nabijheid van pleinen en winkelcentra. Ook plekken waar een trapveldje, een basketbalpaal of andere sporttoestellen te vinden zijn vallen bij hangjongeren in de smaak. Daarnaast is het voor de jongeren ook interessant als er een supermarkt of een snackbar nabij is, zodat er snacks, snoep en drinken gekocht kan worden (Veenbaas en Noorda, 2000). In paragraaf 5.5 komt dit nader aan de orde.

Naast de afwezigheid van ouders en volwassenentoezicht is het voor de jongeren ook belangrijk dat er geen andere groepen aanwezig zijn. Ze willen zich door het toe-eigenen van een bepaalde plaats onderscheiden en ook afzonderen van andere groepen. Hierdoor worden ook potentiële conflicten voorkomen. Het gaat hierbij om het creëren van een zogeheten 'zone van vrijheid' ten opzichte van zowel volwassenen als andere groepen leeftijdsgenoten, dit om buiten de maatschappelijke structuren te staan (Hazekamp, 1986).

Figuur 5.2: "Hangplek". Bron: Veenbaas, 2000

Het bepalen van een exacte locatie is erg moeilijk. Enerzijds omdat de plek niet te dicht bij woningen gesitueerd moet zijn. Dit is om de kans op geluidsoverlast en ander ongemak voor de omwonenden te verminderen.

Daarnaast willen, zoals hierboven al aan de orde kwam, de jongeren liefst niet te maken krijgen met 'bemoeizuchtige volwassenen'. Anderzijds is het ook niet verstandig om een hangplek te ver uit de bewoonde wereld te plaatsen, want een totaal gebrek aan toezicht zou crimineel of ander ongeoorloofd gedrag in de hand kunnen werken (Noorda en Veenbaas, 2000).

Maar alleen goede wil van zowel jong als oud om een hangplek op genoemde locatie te realiseren is niet voldoende. Er liggen namelijk eventueel ook nog fysieke en technische beperkingen aan ten grondslag. Wellicht worden er bouwtechnische eisen gesteld aan een plek en zijn deze dan haalbaar? Daarnaast zijn er natuurlijk ook nog financiële beperkingen die het uitzoeken van een locatie voor een hangplek in de weg kunnen staan. Deze beperkingen hebben niet alleen te maken met het creëren van de hangplek, maar ook met het onderhoud daarvan. Tenslotte zijn er nog wetten en juridische of procedurele voorschriften waaraan voldaan moet worden.

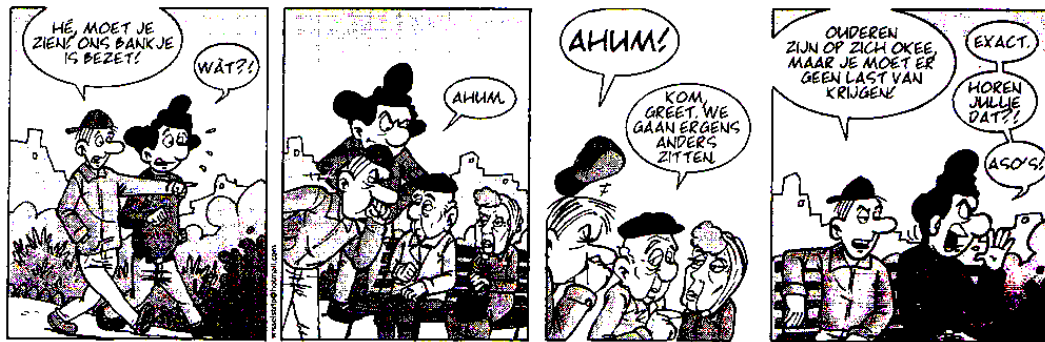
5.4.2 De locatie voor overige betrokkenen

Een van de overige betrokken partijen zijn de omwonenden. Zij hebben op een directe manier te maken met de locatie van de hangplek, zij wonen er immers in de buurt, ernaast of ertegenover. Daar schuilt ook net het probleem; jongeren komen op die plek om er samen een leuke tijd door te brengen; zij willen graag lol maken. De omwonenden hebben die plek gekozen om er te wonen en veelal willen zij een rustige woonomgeving. Zo ontstaat de situatie waarin zo'n locatie twee functies krijgt toebedeeld, die niet perse een goede combinatie vormen. De 'mental map' die jongeren hebben van de plaats, komt dan niet overeen met die van de volwassen omwonenden.

"Bewoners beklagden zich bij de gemeente en politie. De klachten varieerden van 'er staat een groep jongeren voor mijn huis' tot 'er worden drugs verhandeld in mijn voortuin'. Er kwamen ook klachten van ouders binnen die van mening waren dat hun kinderen in de wijk geen eigen territorium hadden: de jongeren werden voortdurend weggestuurd door andere wijkbewoners. De jongeren zelf beklagden zich geen eigen plaats te hebben om te hangen of een balletje te trappen. Het ontbrak hun aan een eigen plek in de buurt."

Bron: Prinsen (1999)

Ook komt in het boek 'Hangplekken, een nieuwe rage' (Noorda en Veenbaas, 2000) aan de orde, dat het af te raden is om een hangplek of JOP te plaatsen in de nabijheid van bejaardenwoningen, dit zou vragen om problemen zijn. De schrijvers brengen ter sprake dat jongeren en oude mensen veelal weinig begrip voor elkaar kunnen opbrengen. Ouderen zijn immers over het algemeen op zoek naar rust, terwijl jongeren op zoek zijn naar vertier, zeker als ze in een groepje samen zijn.

© Michiel van de Vijver

Figuur 5.3 "Het bankje". Bron: Noorda en Veenbaas, 2000

Noorda en Veenbaas noemen nog andere bewonerscategorieën die liever niet een JOP bij hen in de buurt zien, zoals: "eigenaar-bewoners, huurders, gezinnen met opgroeiende kinderen en tweeverdieners. Deze en andere al dan niet doorsnee burgers willen in een rustige omgeving wonen, zonder last te hebben van de luidruchtigheid, de verkeersonveiligheid met brommers en scooters, het straatvuil, het brutale gedrag en de gevoelens van onveiligheid die jeugdgroepen teweeg kunnen brengen." (Noorda en Veenbaas, 2000). Jongeren worden gezien als vervuilers en een potentiële dreiging voor de openbare orde (Skelton en Valentine, 1998). Het lijkt erop dat geen enkele burger een JOP of hangplek in de buurt wil hebben. Veelal is de reden angst voor overlast en behoefte aan rust, maar voor de huiseigenaren komt er nog de angst voor waardevermindering van hun huis bij.

Omwonenden zijn over het algemeen dus doorgaans niet blij met de locatie die jongeren op het oog hebben als plaats om rond te hangen. "Met name dat schijnbare doelloze 'rondhangen' roept ...negatieve reacties op bij de omgeving" (Karsten et al., 2001, p. 116). Hier komt het NIMBY-effect om de hoek kijken. Mensen kunnen zich er wel in vinden dat jongeren een bepaalde plek willen hebben waar zij samen kunnen komen, maar niet bij hen in de buurt: **Not In My Backyard**. Op de online vrije encyclopedie Wikipedia wordt melding gemaakt van nog een ander acroniem, namelijk NIVEA. Dit is een Nederlandstalige variant van de NIMBY en staat voor **Niet In Voor- En Achtertuin** (nl.wikipedia.org).

© 2000 Peter de Wit / Comic House Oosterbeek

Figuur 5.4: "Not in my backyard". Bron: Noorda en Veenbaas, 2000, p.99

De rand van het dorp, of een uithoek van een woonwijk lijken misschien geschikte tussenoplossingen voor de locatie van een JOP of hangplek, maar zijn het niet. Op die plekken zijn de jongeren immers te ver uit het zicht, uit de sociale controle, en dat resulteert wellicht in negatief gedrag. De "gouden middenweg" ligt volgens Noorda en Veenbaas op een locatie binnen het zicht van de omwonenden, maar buiten de gehoorafstand. Sommige gemeenten hanteren hiervoor een afstand van vijftig meter. Daarnaast is het raadzaam om een JOP of hangplek vanaf de openbare weg zichtbaar te laten zijn; jongeren moeten kunnen zien wie er aankomt, maar ook moeten leeftijdsgenoten kunnen zien dat er jongeren op de hangplek aanwezig zijn.

Het komt regelmatig voor dat een hangplek door de gemeente op een locatie wordt gevestigd, waar ook ruimte is gecreëerd voor jongere kinderen, zoals een speeltuintje. Beredeneerd vanuit de gemeente die te maken heeft met bestemmingsplannen is dit wel een logische keuze, maar toch ook een onverstandige. In sommige gevallen voelen de jongere kinderen een zekere angst ten opzichte van de "groten". In andere gevallen nemen de jongeren de plek van de kinderen in en geldt er het recht van de sterkste. Wanneer er toch voor twee leeftijdscategorieën ruimte moet zijn binnen één locatie, dan wordt aangeraden om een afscheiding te plaatsen tussen de ruimtes (Noorda en Veenbaas, 2000).

5.5 Hoe moet een hangplek of JOP eruit zien

Bij de vraag hoe een hangplek eruit zou moeten zien komt een probleem om de hoek kijken, namelijk dat er sprake is van meerdere actoren. Zo zijn ook hier de jongeren zelf, de omwonenden en wellicht de gemeente spelers in de bepaling van de hangplek. Maar over het algemeen kunnen een paar suggesties gedaan worden, die voor de verschillende betrokken partijen een gunstige uitwerking kunnen hebben.

Ten eerste gaat het om zien en gezien worden. Voor de jongeren is het van belang om te kunnen zien wat er zich in hun buurt afspeelt. Meestal kiezen zij een plek uit waar aanloop is en waar nog wat te beleven valt. Vandaar dat, zoals in paragraaf 5.4.1. al aan de orde kwam, winkelcentra, openbare gebouwen, zoals bibliotheken en druk bezochte pleinen een geliefde plek zijn om te hangen. Plekken waar een trapveldje of basketbalpaal geplaatst zijn verdienen de voorkeur. Naast dit "zien" bestaat er ook nog de wens om "gezien te worden". Behalve door leeftijdsgenoten willen ze ook graag gezien worden door volwassenen om te tonen dat ze er zijn. Dit gebeurt op gepaste afstand, want te veel controle mag er ook niet zijn. Veelal wordt nog eens extra aandacht gevraagd door opzichtig gedrag zoals roepen of hard lachen. Het liefst hebben de jongeren wel enige rugdekking; ze hebben het liefst dat de aandacht vanaf slechts één kant mogelijk is. Dit geeft ze het gevoel van bescherming van de groep (Noorda en Veenbaas, 2000).

Ook is een vorm van beschutting een goede voorwaarde voor een hangplek. Vanuit de jongeren geredeneerd is dit een logisch voordeel; wanneer er beschutting is tegen weersomstandigheden is dat voor de jongeren prettig. Ook voor de bewoners kan het een voordeel zijn dat de

jongeren wellicht meer uit het zicht zijn. Daarnaast willen de jongeren naast ruimte om bijvoorbeeld te voetballen of te basketballen ook een plek waar ze wat meer privacy hebben. Hieruit blijkt dat de combinatie tussen openheid en geslotenheid zowel voor omwonenden als voor de jongeren zelf gunstig lijkt.

5.6 “Gouden regels” voor een nieuw in te richten JOP

Noorda en Veenbaas geven in hun boek een aantal gouden regels voor de inrichting van een JOP. Deze regels worden hieronder kort beschreven.

Ten eerste is er de eerder genoemde beschutting tegen wind en neerslag. Jongeren gaan vaak zelf op zoek naar plekken waar beschutting is in de vorm van portieken of afdakjes. Het is dus aan te raden bij de situering van een ontmoetingsplek rekening te houden met beschutting tegen de Nederlandse weersomstandigheden.

Daarnaast zijn de bereikbaarheid en verkeersveiligheid voor de jongeren van belang. Wat betreft de bereikbaarheid moet de ontmoetingsplek zich in de buurt van een weg of fietspad bevinden. In elk geval moeten de jongeren er met de fiets of brommer kunnen komen. Het beste is dan de weg ernaartoe te asfalteren, dit om een modderveld te voorkomen. De laatste decennia is het autobezit onder de Nederlandse bevolking enorm toegenomen met als gevolg dat er veel ruimte in beslaggenomen wordt voor parkeermogelijkheden. Deze intensivering kan ook een veiligheidsrisico met zich meebrengen. Het heeft dan ook de voorkeur om bij de inrichting van een JOP goed te kijken naar maatregelen die genomen kunnen worden om de verkeersveiligheid te verbeteren.

Ten derde is er de vandalismebestendigheid waar men zich tijdens het inrichten van een JOP van bewust dient te zijn. Het eerder genoemde verkennende gedrag van de jeugd kan ertoe leiden dat de inrichting van een JOP uitgetest gaat worden; uit welk materiaal bestaat het en kan het tegen een stootje? Ook willen jongeren elkaar nog wel eens uitlokken tot wat wild gedrag. Op deze manier worden de grenzen verkend, ook letterlijk van de bestendigheid van een constructie van een JOP. Afgezien van slijtage door intensief gebruik wordt dus ook (on)opzettelijk wel het één en ander vernield. Door te voetballen bestaat de kans dat er eens een ruit of beplanting sneuvelt. Tevens wordt hout nog al eens bekrast. Daarnaast wordt er wellicht een keer een vuurtje gestookt (in bijvoorbeeld een prullenbak) of wordt ergens graffiti op gespoten. Het is dus van belang bij de inrichting van een hangplek gebruik te maken van vandalismebestendige materialen en rekening te houden met regelmatig onderhoud en/of vervanging.

Wanneer een hangplek gecreëerd gaat worden moet ook nagedacht worden over straatmeubilair. Er zijn enkele dingen die eigenlijk thuis horen op een JOP. In de eerste plaats geldt dat voor verlichting. Zeker in de herfst en in de winter wanneer het vroeg donker wordt is het aan te raden een hangplek goed te verlichten, meestal volstaat een lantaarnpaal. Daarnaast is het plaatsen van een prullenbak een vereiste. Dit biedt geen

garantie dat het vuil ook allemaal in de prullenbak verdwijnt, maar als er niet één is, komt er vast en zeker troep op de grond.

Vervolgens is het van belang om de jongeren te betrekken bij de inrichting en vormgeving van een hangplek. Ze hebben graag het gevoel dat het hun plek is. Dit geldt niet alleen voor de inrichting, maar ook voor de keuze van een locatie, indien mogelijk. Het is een verstandige keuze om de jeugd erbij te betrekken en ze zeggenschap te geven over hoe "hun" hangplek eruit moet komen te zien. Dit dient uiteraard te gebeuren in samenwerking met deskundigen, die kennis hebben van bouwtechnieken en regelgeving (Noorda en Veenbaas, 2000). Het feit dat de jongeren het gevoel krijgen dat het hun eigen plek is zal er wellicht ook toe leiden dat er zorgvuldiger met de plek omgesprongen wordt.

Ten slotte is er nog een speciale rol weggelegd voor de meisjes op een hangplek. Ze hebben vaak een positieve invloed. Ze vormen een extra motivatie voor jongens om in hun eigen woonomgeving te blijven en zijn een tegenwicht voor opkomende neiging tot overlast en vernieling. Meisjes zijn voor jongens vaak een reden om naar een JOP te blijven komen, dus het is van belang ervoor te zorgen dat de meiden zich op hun gemak voelen op die plaats. Dit kan door bijvoorbeeld ervoor te zorgen dat de meiden ruimte voor zichzelf hebben (Noorda en Veenbaas, 2000).

Dit zijn enkele aandachtspunten die, wanneer ze in acht worden genomen, een hangplek voor omwonenden, de gemeente en de jongeren zelf aantrekkelijker kunnen maken.

5.7 Soorten hangplekken

In de vorige paragrafen kwamen de inrichting en de locatie van een hangplek aan de orde. In deze paragraaf wordt ingegaan op de verschillende soorten hangplekken die er bestaan. Want zoals er een grote verscheidenheid bestaat in groepen jongeren en jongerenculturen, is er ook onderscheid te maken in verschillende hangplekken. Zo zijn er namelijk verschillende gradaties in de hangplekken. Veenbaas en Noorda behandelen in hun boek soorten hangplekken. Zij gebruiken een sterrenstelsel om het onderscheid te verduidelijken. Dit onderscheid vindt met name plaats op het gebied van inzet van betrokkenen. De sterren worden toegekend aan de hand van de inspanning die politie, welzijnswerk en wijkbeheerders moeten leveren om een hangplek onder controle te houden en het rondhangen van de jongeren in goede banen te leiden. Ten eerste is er de hangplek met één ster. In dit geval gaat het om eenvoudige of informele hangplekken met weinig voorzieningen, die je overal tegen kunt komen, zoals een trapveldje. De gemeente hoeft er niet veel aan te doen en de meeste omwonenden zijn het met de aanwezigheid wel eens. Er kan wellicht een keer een verzoek komen voor wat doelpalen of prullenbakken. Aan deze verzoeken kan vrij eenvoudig voldaan worden. Dan is er de twee sterren hangplek, de "hangplek extra". Deze informele hangplekken hebben soms wat herinrichting nodig. Het zijn plekken waar met enige regelmaat groepen jongeren komen. De gemeente en andere instanties zijn ervan op de hoogte. Doorgaans is er

niet echt sprake van overlast, maar er wordt soms voor wat voorzieningen gezorgd, zoals bankjes, een basketbalnetje of een tafeltennistafel. Verder zijn er de drie sterren hangplekken, de "hoogwaardige jongerenontmoetingsplekken". Dit zijn vaak grote plekken waar veel jongeren te vinden zijn en dit gaat vaak gepaard met overlast. Hierdoor wordt een locatie verlangd die herkenbaar en ook beheersbaar moet zijn; vaak gaat het om een voetbal- of basketbalveldje, eventueel met een overkapping. Vervolgens zijn er hangplekken met vier sterren, waarbij het gaat om "rondhangen bij locaties". Zoals eerder in dit onderzoek aan de orde kwam, blijkt dat zich bij sommige locaties jongeren groeperen en rondhangen. Het gaat hier dan om bijvoorbeeld (overdekte) winkelcentra, cafetaria's, scholen of sporthallen. Dit gaat gepaard met overlast voor verschillende partijen (sommige winkeliers of publiek kunnen er last van hebben), maar ook voor baat bij andere partijen (cafetaria's en sommige winkels verkopen veel aan de jongeren). Het is dan ook van belang dat er goede afspraken gemaakt worden en dat de overlast niet het belang gaat overstijgen. Tenslotte zijn er de vijf sterren hangplekken met "voorheen ernstige overlast". Dit zijn plaatsen waar in het verleden sprake was van ernstige overlast. Men had genoeg van de rondhangende jeugd en de jongeren worden door de politie direct weggestuurd. Jongerenwerkers en gemeenten doen niets op deze plaatsen, het is de bedoeling dat de jongeren hier niet rondhangen. Het is soms nodig om een "verwijsplek" te creëren, een alternatief waar de jongeren dan naartoe gestuurd kunnen worden (Veenbaas en Noorda, 2000).

Naast deze indeling in hangplekken door gebruik te maken van aantallen sterren, is er ook onderscheid te maken in hangplekken naar voorzieningen die aanwezig zijn of het soort onderkomen waarin de hangplek gevestigd is. Zo zijn er bijvoorbeeld mobiele hangplekken, containers, sportfaciliteiten, zoals een skatevoorziening en caravans.

5.8 Nieuwe hangplek: betrokkenheid van de actoren

Bij het ontwikkelen, onderhouden en functioneren van een hangplek zijn verschillende actoren betrokken. In deze paragraaf worden deze actoren besproken. Achtereenvolgens komen de "rol" die jongeren, omwonenden en bezoekers, politie en welzijns-/jongerenwerkers en de gemeente spelen bij het goed laten functioneren van een hangplek aan de orde. Wat zijn aspecten waarop gelet moet worden en hoe kunnen de verschillende partijen ieder een eigen rol krijgen wat betreft de hangplek?

5.8.1 De jongeren

In de eerste plaats vormen de jongeren zelf uiteraard een belangrijke partij. Jongeren zijn zelf een bepalende factor in het kiezen van een locatie voor een hangplek. Niet altijd zijn de andere partijen het zonder meer eens met die keuze en zal er overleg kunnen plaatsvinden. Omdat er sprake is van twee leeftijdsgroepen, namelijk jongeren en volwassenen, vergt dit van beide partijen enig aanpassingsvermogen. Voor de jongeren geldt in de eerste plaats dat ze serieus genomen willen

worden. Daarentegen hoort het ook wel bij de leeftijd dat ze snel de neiging hebben zich terug te trekken, wanneer ze het gevoel krijgen dat er niet naar hen geluisterd wordt. Er is wellicht sprake van ongeduld en onbegrip wat betreft regeltjes en dat kan resulteren in wantrouwen jegens de "volwassen" partijen. De jongeren vinden het vaak prettig om direct contact te hebben met één van de andere partijen en kunnen zich daardoor meer betrokken voelen. Deze contactpersoon (bijvoorbeeld een medewerker van de gemeente of een ouder) kan tevens een wegwijs zijn in de wereld van regeltjes en bureaucratie. Beslissingen laten vaak lang op zich wachten of bepaalde regels zijn niet altijd helder geformuleerd. Ook willen jongeren graag zelf hun wensen aangeven en dan kan er een soort onderhandelingsperiode volgen, waarbij regels en bestaande wensen op elkaar worden afgestemd. Hierbij is het van belang dat er duidelijk gesteld wordt wat jongeren wel en niet hoeven te verwachten, dit om teleurstellingen van "valse beloften" te voorkomen. Daarna kunnen afspraken gemaakt worden, waar de verschillende partijen elkaar aan kunnen houden, deze afspraken kunnen zowel over de locatie als over de aanleg en het beheer van de hangplek gaan. Zo kunnen bijvoorbeeld ook gedragsregels gemaakt worden.

5.8.2 Omwonenden en bezoekers

Om deze groep te betrekken bij de aanleg en het onderhoud van een hangplek is een zekere organisatie nodig. Vaak is het de gemeente die een gesprek aangaat met de omwonenden. Bij bezoekers is dat nogal lastig, daarvan is lang niet altijd de identiteit bekend. In dat geval gaat het om bijvoorbeeld winkelend publiek in of bij een winkelcentrum of om mensen die in een parkje wandelen of hun hond uitlaten. In veel gevallen is er wel sprake van omwonenden en zijn die ook wel bekend of aanspreekbaar. Deze partij staat vaak bij voorbaat negatief tegenover een hangplek in hun buurt (NIMBY-effect, zie paragraaf 5.4.2) en het is dan ook belangrijk om ze al in een vroeg stadium bij de plannen te betrekken. Net als voor de jongeren geldt ook voor omwonenden dat het van belang is dat ze het gevoel hebben serieus genomen te worden en dat er naar ze geluisterd wordt. Het is wellicht een goed idee om omwonenden bij de inrichting en aanleg van een hangplek te betrekken door ze in contact te brengen met de jongeren.

5.8.3 Politie

Vaak is de politie een partij bij het functioneren van een hangplek. Wanneer er sprake is van overlast komen bij de politie meestal de eerste klachten binnen. Zij vormen dan soms ook een soort schakel tussen bijvoorbeeld de hangjongeren en de omwonenden: het is vaak aan politieagenten om te bepalen wanneer er daadwerkelijk sprake is van crimineel gedrag en/of overlast of wanneer de bewoners wellicht overdrijven in hun klachten. Ook is contact met de gemeente van belang, want het wegsturen van de jongeren van een bepaalde plek zonder dat er een alternatief voor ze is, lijkt vrij zinloos: jongeren willen immers ergens samenkomen en zullen dat ook doen.

Voor de politie is de taak weggelegd om met verschillende actoren goed contact te onderhouden en een relatie op te bouwen. Veel plaatsen

hebben daarvoor een jeugdagent of een wijkagent aangesteld. Door niet steeds met een andere agent te maken te krijgen maar een bekend gezicht te zien wordt de relatie tussen de politie en de andere partijen versterkt, de jeugd- of wijkagent is zo een vertrouwd aanspreekpunt. Wanneer er daadwerkelijk ingegrepen moet worden op een hangplek kan dit door collega-agenten gebeuren, dit om de vertrouwensrelatie niet te schaden. Tenslotte is ook goed contact tussen de politie en gemeente en welzijnswerkers/jongerenwerkers prettig; op die manier kan makkelijk overleg plaatsvinden en kunnen alle verschillende belangen in kaart gebracht en zoveel mogelijk behartigd worden.

5.8.4 Welzijns-/jongerenwerkers

Naast de politie zijn ook welzijns-/jongerenwerkers vaak actoren wanneer er een nieuwe jongerenontmoetingsplek aangelegd gaat worden. Het gaat bij de aanleg van een JOP namelijk om meer dan alleen de technische kant. Naast de jongeren zelf, weten vaak ook jongerenwerkers goed wat de wensen zijn en of er bijvoorbeeld combinaties van verschillende voorzieningen mogelijk zijn. Ook kan het zijn dat jongerenwerkers ervaring hebben met het creëren van een hangplek en kunnen ze valkuilen aangeven, die de jongeren zelf misschien niet voorzien hebben. En net als politiefunctionarissen, kunnen deze welzijnswerkers een bemiddelingsfunctie bekleden tussen de jongeren en andere partijen. Ze kunnen optreden als een soort "advocaat voor de hangjongeren" bij gemeente of omwonenden. Ook kunnen zij tijdelijke alternatieven aandragen ter overbrugging van de vaak lange periode waarin beslissingen genomen worden.

5.8.5 De gemeente

In het eerste hoofdstuk bleek al dat in de meeste gevallen de gemeente eigenaar is van de plaats waarop een JOP gesitueerd is. Bij de aanleg van een nieuwe hangplek is de kans groot dat ook de gemeente één van de betrokken partijen is. In de praktijk blijkt dat de gemeente niet een makkelijke rol te vervullen heeft. Vaak zijn er vanuit de landelijke overheid regels waaraan voldaan moet worden. Zo zijn er bijvoorbeeld inspraakprocedures en bezwaarprocedures die veel tijd in beslag nemen en de andere partijen kunnen daar niet altijd het geduld en het begrip voor opbrengen. Daarnaast heeft een gemeente te maken met een bestemmingsplan, dat al dan niet gewijzigd kan of mag worden. De gemeentefunctionarissen worden geconfronteerd met wensen van zowel voor- als tegenstanders en moeten daaruit een compromis sluiten, die binnen de bestaande regels valt. Deze regels gelden niet alleen voor de planologische kant, maar gaan ook over technische details. Voor bepaalde voorzieningen gelden nationale regels aangaande materialen, veiligheid en dergelijke. Niet zelden komt het voor dat er een "nader onderzoek" ingesteld wordt, iets wat voor nog meer vertraging zorgt. Ook voor de gemeente geldt dat het zinvol is om de contacten via één persoon te laten plaatsvinden, dit ook om de bekendheid en de aanspreekbaarheid te vergroten en daarmee een vertrouwensrelatie met de andere partijen op te bouwen.

6 Case-study Zuidhorn

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het case-study onderzoek behandeld. Zoals eerder aangegeven is case-study onderzoek het op een intensieve manier onderzoeken van een bepaald geval of gebeurtenis. In dit onderzoek naar jongerenontmoetingsplekken staat het dorp Zuidhorn centraal. De keuze voor Zuidhorn is gemaakt op basis van mijn persoonlijke situatie, het is mijn woonplaats. Het had ook een willekeurige andere plaats kunnen zijn die intensief bestudeerd wordt. Allereerst wordt een korte omschrijving gegeven van de gemeente Zuidhorn en komen demografische gegevens aan de orde. Daarna komen het beleid van gemeente, politie en jongerenwerkers aan bod en volgt een beschrijving van de verschillende hangplekken. Voor het verzamelen van de data is gebruik gemaakt van een enquête, die gehouden is onder de bezoekers van de ontmoetingsplekken. In de bijlagen zijn de uitgewerkte antwoorden op de gestelde vragen opgenomen. Tevens heeft een drietal interviews plaatsgevonden. Allereerst met de heer J. Huizinga, medewerker jeugdbeleid van de gemeente Zuidhorn. Daarna met jongerenwerker P. Wijninga, hij is werkzaam voor de Stichting Welzijn gemeente Zuidhorn (SWgZ), sector jongerenwerk. Tenslotte is de heer J. Werners, jeugdagent van de basiseenheid Zuidhorn, geïnterviewd. De verslagen van de interviews zijn tevens in de bijlagen opgenomen. Bovendien is omwonenden van hangplekken gevraagd naar hun ervaringen.

6.2 Zuidhorn

De gemeente Zuidhorn is een forensengemeente, gelegen in het Westerkwartier, de zuidwesthoek van de provincie Groningen. De gemeente bestaat uit een vijftiental kernen, te weten: Zuidhorn, Aduard, Brittil, Den Ham, Den Horn, Grijskerk, Kommerzijk, Lauwerzijk, Niehove, Niezijk, Noordhorn, Oldehove, Pieterzijk, Saaksum en Visvliet. De case-study is vooral gericht op de kern Zuidhorn. Weliswaar komt er zo nu en dan een andere kern ter sprake, maar de concentratie ligt op het dorp Zuidhorn. De gemeente Zuidhorn telt, volgens de gemeentegids, ongeveer 18.500 inwoners. Het dorp Zuidhorn is de grootste kern met ongeveer 6.600 inwoners. In bijlage VI is een weergave van de leeftijdsopbouw van de gemeente opgenomen. Dit onderzoek richt zich met name op de jongeren in de leeftijd 10-14 en 15-19 jaar. De jongeren die de enquête hebben ingevuld bevinden zich in die leeftijdscategorie.

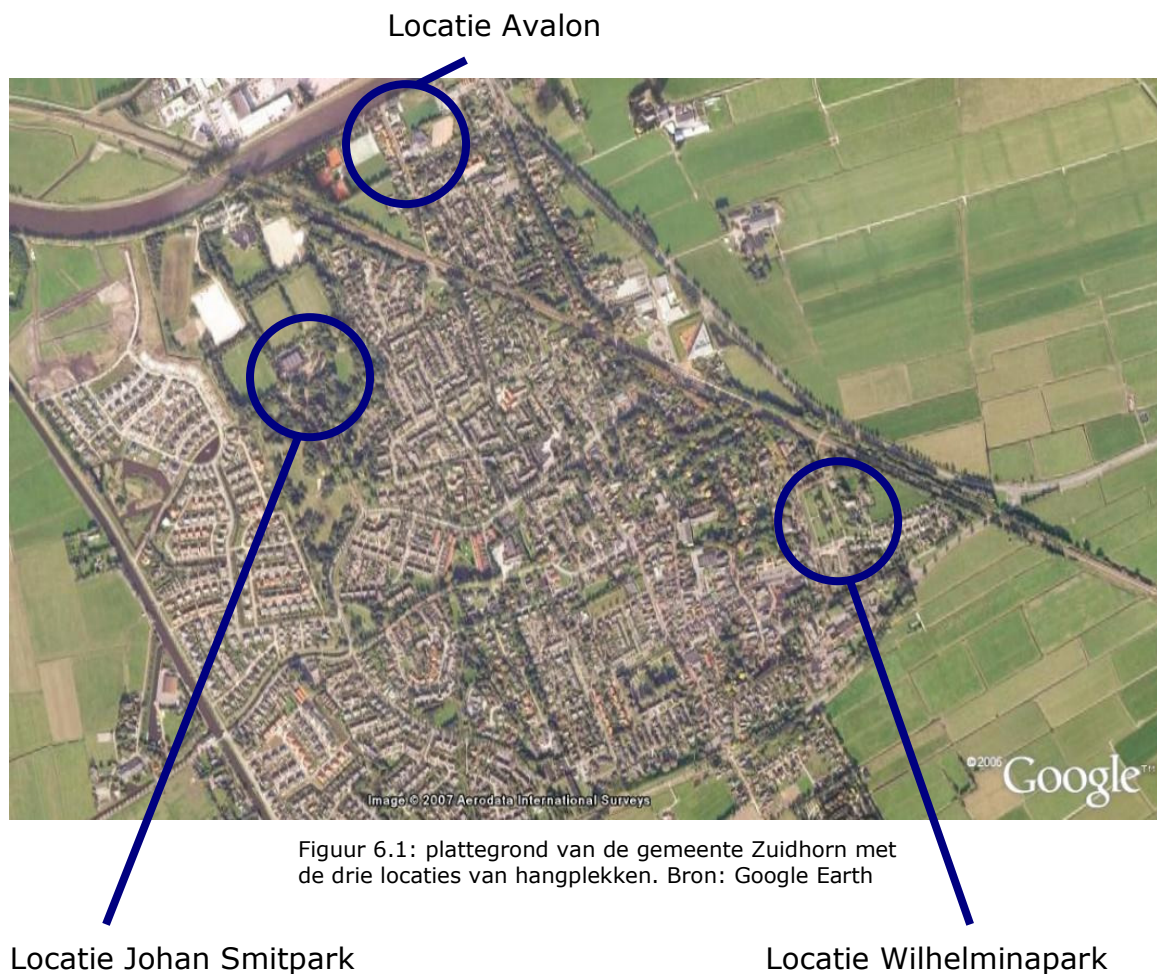
6.3 De ontmoetingsplekken

In het dorp Zuidhorn zijn verschillende jongerenontmoetingsplekken. Er worden drie plekken behandeld aan de hand van de in het eerste hoofdstuk aan de orde gekomen deelvragen.

- Wanneer door jongeren als hangplek in gebruikgenomen?
- Hoe moet de plaats ingericht zijn?
- Wie zijn de aanwezige jongeren?
- Welke activiteiten vinden er plaats?
- Hoe reageren anderen op de hangplek?

Allereerst wordt een korte omschrijving gegeven van de hangplekken, dan komen de meningen van respectievelijk de omwonenden of bezoekers, de betrokken instanties en de jongeren zelf aan bod.

In de onderstaande plattegrond zijn de drie locaties van de hangplekken aangegeven.

6.3.1 Avalon

Ten eerste is er jongeren centrum Avalon. Dit centrum is gelegen aan de zuidzijde van het van Starckenborghkanaal in Zuidhorn. In oktober 2007 bestaat het vijf jaar. In eerste instantie was het een slachthuis, dat leeg kwam te staan. Dit werd een verzamelplaats voor jongeren en op hun initiatief, aldus jeugdagent Werners, werden er door de jongeren in het slachthuis regels opgesteld waar ze zich aan zouden houden. Dit lukte echter niet en een aantal jongeren begaf zich op het criminele pad. Ook was er sprake van alcohol- en drugsgebruik. Vanaf dat moment werd de wens voor een jongerenwerker sterker. De jongeren zelf werden betrokken bij de plannen om er een jongeren centrum van te maken. Het realiseren van een jongerenontmoetingsplaats gaat niet zomaar, de oprichting van Avalon duurde drie jaar. Er is daarbij sprake van verschillende factoren, aldus de heer Huizinga. Zo vond langdurig overleg met onder ander de jeugd en de omwonenden plaats en daarnaast nemen de bezwaarprocedure en de aanvraag van de bouwvergunning ook tijd in beslag. Het jongeren centrum is binnenin voorzien van computers, zitmogelijkheden, toiletten, een dansvloer en een bar/keuken. Buiten zijn een grasveld, een overdekt zitje in de vorm van een bushokje en basketbalnetten.

Figuur 6.2: jongeren centrum Avalon

De meeste jongeren komen uit Zuidhorn en het beleid van Avalon richt zich op jongeren tussen de 14 en 24 jaar. Dit wil overigens niet zeggen dat jongeren buiten die leeftijdscategorie niet welkom zijn. Echter, wanneer er een feest gegeven wordt is de minimumleeftijd 14 jaar. Naast feestjes organiseert Avalon ook andere (sport)activiteiten. Zo vond er begin juli een comedyavond plaats en worden in de maanden mei, juni en juli activiteiten georganiseerd in samenwerking met BOS-impuls (Buurt Onderwijs en Sport) zoals jumpstyle, basketbal, zwemmen, frisbee, paintballen, klimmen en abseilen. Ten aanzien van drugsgebruik geldt dat er buiten mag worden geblowd. Binnen wordt drank geschonken, niet aan jongeren onder 16 jaar. Achter de bar werken vrijwilligers die allemaal in

het bezit zijn van een IVA-certificaat. IVA staat voor instructie verantwoord alcoholgebruik.

6.3.2 Wilhelminapark

Ook in het Wilhelminapark zijn sinds een jaar of twee vaak groepjes jongeren te vinden. Het parkje is voorzien van een enkel bankje en een paar muurtjes waarop gezeten kan worden. Verder is er niet veel aanwezig. Wel ligt het parkje dicht bij de winkels en supermarkten in het centrum van het dorp. De aanwezige jongeren zijn tussen de 14 en 17 jaar oud. Volgens de heer Wijninga verbleven de meeste jongeren in eerste instantie in het Johan Smitpark. Ongeveer een half jaar nadat daar een zeecontainer werd geplaatst was voor hen de lol eraf en zijn ze zich gaan verzamelen in het Wilhelminapark. "Favoriet was het park aan de Wilhelminalaan. Daar zijn de jongeren te vinden in groepjes van ca. 12. Met zelf meegebrachte consumpties zitten ze op de bankjes in het park." (www.swgz.nl) Over het algemeen komen er jongeren op de fiets of op een brommer naartoe. De jongeren consumeren daar snoepgoed en frisdrank, maar ook wel alcohol en joints.

Figuur 6.3: hangplek in het Wilhelminapark

6.3.3 Johan Smitpark

Ten derde bevinden zich ook in het Johan Smitpark plekken waar jongeren samenkomen. Nadat er regelmatig melding werd gemaakt van overlast in de vorm van vernieling, achtergelaten afval (kapotte bierflesjes) en brandstichting in het park, werd bepaald dat er een hangcontainer geplaatst zou worden met daarin zitmogelijkheden en een tafeltje. Deze container bevindt zich aan een verharde inrit van het park. De Stichting Welzijn gemeente Zuidhorn is van mening dat de hangcontainer niet meer zo vaak gebruikt wordt als voorheen. "De in 2005 geplaatste zeecontainer werd het afgelopen jaar niet meer zo frequent bezocht door de hangende jeugd van Zuidhorn. Blijkbaar zijn er leukere plaatsen." (www.sgwz.nl) Ook de gemeente is die mening toegedaan. Navraag bij de jongeren zelf leert dat zij er naar eigen zeggen

wel vaak verblijven. Echter, tijdens het onderzoek werd pas bij het vierde bezoek aan het Johan Smitpark een groep jongeren aangetroffen. Zij bevonden zich niet in de zeecontainer, maar elders in het park.

Figuur 6.4: De zeecontainer in het Johan Smitpark

Naast de hangcontainer zijn er nog meer plekken in het park waar jongeren samenkomen. Zo staan er soms groepjes voor de sporthal of bevinden zich jongeren in een aanwezige zandbak. Tevens is in het park een speeltuintje met een overdekt klimrek, waar de jongeren ook wel eens rondhangen. De aanwezige jongeren zijn in de leeftijd 13 tot en met 17 jaar.

6.3.4 Overige plekken

Tenslotte bevinden zich ook wel eens groepjes jongeren op andere plekken in Zuidhorn. Zo verzamelt zich af en toe een groepje voor de Albert Heijn supermarkt. Dit is echter niet een typische hangplek, maar eerder plaatsen waar jongeren gezamenlijk heengaan om bijvoorbeeld wat te eten of te drinken te kopen. Zij blijven wel soms enige tijd buiten, maar van een echte hangplek is geen sprake.

Daarnaast is er een halfpipe in het dorp, een plek waar jongeren kunnen skaten. Dit is een ontmoetingsplek waar jongeren naar toe gaan om hun hobby uit te oefenen. Tenslotte is er sprake van in elk geval één hangplek in een caravan; de heer Werners is op de hoogte van het bestaan van één zo'n caravan in Zuidhorn.

6.3.5 Plekken uit het verleden

In het dorp zijn locaties waar in het verleden hangplekken waren. Ten eerste was er in het dorp een grillroom gevestigd, waar jongeren wel eens voor overlast zorgden in de vorm van vechtpartijtjes en vernielingen. Ook werd een aantal jaren geleden overlast gemeld voor de Albert Heijn vestiging. Door veel aanwezig te zijn, de jongeren aan te spreken en ze

wel eens te bekeuren voor het afsteken van vuurwerk, vernieling of het achterlaten van rommel zorgen deze plekken nu niet meer voor overlast.

Daarnaast was er sprake van een hangplek op privé-terrein. Zo is er een soort jeugdthunk geweest dat de vader van één van de jongeren ter beschikking had gesteld. Deze plek, een schuur achter op het erf, was voorzien van bijvoorbeeld een magnetron, koelkast, bar, DVD-speler en dergelijke, maar niet van sanitair. Van omwonenden kwamen veel klachten over wildplassen en na overleg tussen de vader, de burgemeester en de politie is deze plek gesloten.

Tevens werden er in een schuur aan de rand van het dorp enkele jaren geleden feesten georganiseerd. Hier kwamen ook veel jongeren samen. De politie zag toe op de veiligheid en de naleving van de drank- en horecawet. Na overleg met de organisatie zijn de feesten stopgezet.

Ten vierde was er enkele jaren geleden sprake van een hangplek aan het Akkerend in het dorp, nabij een bruggetje, aldus de heer Werners. Op die plek kwamen tientallen jongeren samen met auto's en brommers. Zij gebruikten alcohol en drugs en veroorzaakten veel overlast voor de omwonenden. Alleen surveilleren en het aanspreken van de jongeren bleek niet voldoende om de overlast weg te nemen en nadat de gemeente een alcoholverbod had ingesteld had de politie de mogelijkheid om op te treden tegen de overlast. Daarnaast hebben wijzigingen in de omgeving plaatsgevonden: de bossage is aangepast en ook de infrastructuur, de paden zijn veranderd. Op deze manier is het voor de rondhangende jeugd minder aantrekkelijk geworden om rond te hangen, het is er nu overzichtelijker.

6.3.6 Toekomstige plekken

Niet altijd blijven hangplekken op dezelfde locatie. Zo blijkt dat hangplekken in het verleden verdwenen zijn en dat de huidige hangplekken er pas sinds een aantal jaren zijn. De locaties verschillen dus en dat doet vermoeden dat er wellicht op andere locaties weer nieuwe plekken zullen ontstaan. Welke plaatsen dit zijn is moeilijk te voorspellen. Jongerenwerker Patrick Wijninga vermoedt dat er een nieuwe hangplek op privé-terrein op komst is, hij baseert dit op uitspraken van de jongeren die hij spreekt. De locatie is hem echter nog niet bekend. Wel zijn er "risicogebieden". Uit hoofdstuk 5 'Hangplekken in het algemeen' bleek al dat jongeren zelf een plek uitkiezen om samen te komen. Wel zijn er enkele kenmerken voor de voor hun geschikte plekken. Immers, ze willen dan wel zien en gezien worden, maar toch ook weer niet teveel in het zicht van volwassenen verblijven. Daarnaast willen ze wel graag droog kunnen staan of zitten en is het prettig als er iets te doen is op de plek. Tevens is de nabijheid van een supermarkt een pre. De heer Werners vertelt over een werkgroep die een aantal keren is samengekomen om door de gemeente te rijden langs plekken die, door burgers, gemeente of politie, soms als onveilig werden beschouwd. Deze werkgroep bestond uit iemand van de vrouwenadviesgroep, een gemeenteamtenaar, een wethouder, iemand namens de groenvoorziening en een politiefunctionaris. Deze werkgroep pleegde overleg over al bestaande

plaatsen die wellicht een risico vormden een hangplek te worden, er werd geen overleg gepleegd over plekken die nog ingericht moesten worden.

Zuidhorn heeft vergevorderde plannen voor uitbreiding van het dorp, de voorbereidingen daarvoor zijn in volle gang. Er wordt een nieuwe woonwijk gebouwd, De Oostergast, met ruim elfhonderd nieuwe woningen op circa tachtig hectare grond (<http://www.deoostergast.info>). Om aansluiting te vinden bij de rest van het dorp wordt onder het spoor een brede onderdoorgang gebouwd. Dit zou een potentiële hangplek kunnen zijn, aangezien het aan een aantal zaken voldoet. Zo betreft het een overdekte locatie. Zien en gezien worden is mogelijk, er komen immers voorbijgangers langs, maar dit zonder dat er al te veel toezicht op hen is. Daarnaast is de locatie nabij een supermarkt gelegen. Deze ingrediënten maken de locatie in elk geval aantrekkelijk voor jongeren. De toekomst zal moeten uitwijzen of dit ook zal resulteren in een nieuwe hangplek.

6.4 Omwonenden en bezoekers

Er zijn verschillende partijen betrokken bij de hangplek. Zo zijn er bijvoorbeeld omwonenden en bezoekers. Rondom jongerencentrum Avalon zijn niet veel omwonenden. Aan de overkant van het van Starckenborghkanaal staat wel een aantal huizen en een enkele bewoner zegt wel eens last te hebben van lawaai. Wanneer na een feestje alle jongeren ineens het pand verlaten kan het wel eens luidruchtig zijn. Overige bezoekers komen er niet snel op de plek waar het jongerencentrum gerealiseerd is: het ligt aan een doodlopende weg, alleen een fietspad loopt er nog langs. In het verleden is wel geklaagd over de hangplek, toen die nog in het oude slachthuis gevestigd was. Omwonenden klaagden over overlast en bij de politie kwamen meer meldingen binnen van diefstallen en inbraken in de buurt, er was een toename van criminaliteit in die periode. Het is niet geheel duidelijk in hoeverre deze toename toe te schrijven is aan de toen aanwezige jongeren.

Rondom het Wilhelminapark staat een aantal huizen. De omwonenden zeggen wel eens overlast te hebben door lawaai, maar zeggen hiervan geen melding te maken, niet bij de politie of gemeente, noch bij de jongeren zelf. Bezoekers van het park zeggen ook wel last te hebben van de vervuiling. Met name hondenbezitters en bewoners en begeleiders van het Zonnehuis hebben last van de glasscherven. Het Zonnehuis is het nabijgelegen verpleeghuis. Veel bewoners komen in het park met een rolstoel en de scherven zorgen dan nog wel eens voor lekke banden. Bij de gemeente is bekend dat er klachten zijn. Deze komen bijvoorbeeld van medewerkers van Openbare Werken. Zij houden zich bezig met het onderhoud van het park en komen vaak achtergelaten rommel tegen.

Het Johan Smitpark wordt bezocht door verschillende personen. In het park is een sporthal gevestigd. Daarnaast bevinden zich er speeltoestellen voor kinderen, is er een container voor hangjongeren aanwezig en wandelen er veel mensen door het park. Bezoekers van het park, een groepje joggers, vertellen dat ze wel eens nageroepen worden. Een

moeder met kind klaagt over achtergelaten rommel. Hiervan wordt geen melding gemaakt bij politie, gemeente of jongeren zelf. Er zijn wel klachten geweest over vernielingen aan de sporthal, met name ontluchtingspijpjes op het dak van de hal hebben het al eens moeten ontgelden. Ook zijn het vaak de langsrijdende agenten die zelf overlast constateren. De plekken waar de jongeren samenkomen in het park hebben geen directe omwonenden.

Tenslotte zijn er in het verleden wel veel klachten geweest over de eerder genoemde hangplek op privé-terrein. Omwonenden klaagden over het wildplassen van de bezoekende jongeren. De schuur was zoals gezegd niet voorzien van sanitair. Na overleg tussen de burgermeester, de politie en de vader, die de plek ter beschikking stelde, is deze plek gesloten. Daarnaast zijn veel klachten geweest over de hangplek aan het Akkerend. Deze plek lag wel in de buurt van woonhuizen en de bewoners kregen te maken met ernstige overlast. Het ging dan onder andere om geluidsoverlast. De jongeren bleven tot laat op de hangplek. Dit ging gepaard met lawaai in de vorm van stemmen en het geluid van auto's en brommers. Tevens werden stabbare feiten gepleegd, zo sneuvelden er wel eens ruiten van de omwonenden en daarmee nam het woongenot voor hen behoorlijk af.

6.5 Betrokken instanties

Er zijn verschillende instanties die te maken hebben met hangplekken, deze kwamen in hoofdstuk 5 al aan bod. In de volgende paragrafen komen drie instanties aan de orde die met hangplekken en de bezoekers ervan te maken hebben, specifiek voor de gemeente Zuidhorn.

6.5.1 De gemeente

Een van die instanties is bijvoorbeeld de gemeente. De gemeente is veelal eigenaar van de grond waarop de jongeren samenkomen. In veel gevallen is het openbaar terrein, zoals de genoemde parken. Welk beleid voert de gemeente Zuidhorn aangaande de hangplekken in de gemeente? De heer Huizinga geeft aan dat de gemeente Zuidhorn vier officiële ontmoetingsplekken erkent in de vorm van jeugdcentra in de dorpen Zuidhorn, Oldehove, Grijpskerk en Aduard. In de kern Zuidhorn is dat jongerencentrum Avalon. Daarnaast staat de gemeente vijf hangplekken toe. Kommerzijl, Grijpskerk en Zuidhorn hebben er al één. De hangplek in Zuidhorn is de groene zeecontainer in het Johan Smitpark. Meer kernen willen graag een plek, maar het is voor de gemeente niet mogelijk om daaraan tegemoet te komen, het zouden er dan teveel worden. Momenteel liggen er bijvoorbeeld aanvragen voor hangplekken in de kernen Visvliet en Aduard. Ook Den Horn wil graag een plek, maar dit dorp heeft al een dorps huis. Het realiseren van zo'n plek kost nogal wat tijd. Zo heeft de gemeente te maken met een aantal factoren, namelijk de jeugd, de buurtbewoners en de inspraak die zij hebben; er wordt met beide partijen overleg gepleegd. Dan volgt nog de bezwaarprocedure en de aanvraag voor een bouwvergunning. Door het al dan niet toekennen van de benodigde vergunningen heeft de gemeente grip op het ontstaan

van nieuwe officiële hangplekken. Voor antwoord op de vraag hoe om te gaan met hangjongeren en ontmoetingsplaatsen maakt de gemeente gebruik van het boek van Veenbaas en Noorda. Op die manier doet zij ideeën op voor de ontwikkeling van beleid. Zo besteedt de gemeente aandacht aan de samenwerking met jongerenwerkers en wordt overleg gepleegd met de jongeren om ze te kennen in de besluitvorming omtrent een (officiële) hangplek. De gemeente maakt voor de officieel erkende plekken afspraken met de jongeren, deze worden meestal door een jongerenwerker opgesteld. Deze afspraken gaan over geluidsoverlast en het opruimen van rommel. Voor het ontstaan van jongerencentrum Avalon is in het dorp gezocht naar verschillende geschikte locaties. Uiteindelijk is de plek aan het van Starckenborghkanaal gekozen als de meest geschikte. Er werden niet erg veel eisen aan de locatie gesteld: het moest een verhard terrein betreffen en de plek moest niet teveel uit het zicht zijn. De gemeente is ervan op de hoogte dat er naast op de daarvoor aangewezen plaatsen ook jongeren samenkomen op plekken die niet specifiek dat doel dienen. De gemeente hanteert hiervoor de term "vindplaatsen". De heer Huizinga is van de plek in het Wilhelminapark op de hoogte en noemt dit een vindplaats. Voor deze vindplaatsen heeft de gemeente geen beleid. Toch heeft de gemeente wel middelen voorhanden om invloed uit te oefenen op plekken. Zo worden bordjes met "Verboden toegang" geplaatst om op sommige plekken mensen te weren. Daarnaast heeft de gemeente de mogelijkheid om bijvoorbeeld een alcoholverbod in te stellen, dit geeft de politie de mogelijkheid om in te grijpen in geval van overlast. Ook het aanpassen van bossages en de infrastructuur valt onder de mogelijkheden van de gemeente om invloed uit te oefenen op een hangplek. Dit is in het verleden wel eens gebeurd, aldus de heer Werners, bij de hangplek aan het Akkerend. De gemeente stelde een alcoholverbod in en gaf met deze maatregel de politie de gelegenheid om op te treden. Daarnaast is de infrastructuur en de bebossing aangepast, waardoor de locatie minder aantrekkelijk is geworden voor de rondhangende jeugd. Wat betreft eventuele toekomstige hangplekken heeft de gemeente geen beleid opgesteld. Op dit moment erkennen ze in de kern Zuidhorn het jongerencentrum en de hangcontainer in het Johan Smitpark. De gemeente heeft zelf geen plannen voor nieuwe plekken dus wanneer er een nieuwe hangplek ontstaat zal dat zijn omdat de jongeren dit zelf uitkiezen. De gemeente spreekt dan weer van een vindplaats en daarvoor heeft ze geen beleid. Er worden in elk geval geen preventieve maatregelen genomen om het ontstaan van een nieuwe hangplek te voorkomen.

6.5.2 Jongerenwerk

Een andere partij in het ontstaan en het "beheren" van een hangplek zijn jongerenwerkers. Kagie geeft de volgende omschrijving: "Jeugdwerk is de, niet op winst gerichte, poging van volwassenen om de jeugd in aan leeftijd gebonden organisaties in de vrije tijd te plezieren, te vormen en te helpen" (Kagie, 1991, p. 10).

De jongerenwerkers in de gemeente Zuidhorn zijn onderdeel van SWgZ, Stichting Welzijn gemeente Zuidhorn. "SWgZ sector jongeren, heeft als doelstelling het aanbieden van recreatieve en vormende activiteiten die er

op gericht zijn preventieve bewegingen in gang te zetten ten aanzien van bijvoorbeeld vandalisme en drugsgebruik. Ook zet de sector jeugd zich in om participatie en belangenbehartiging van jongeren ten opzichte van hun leefomgeving te bevorderen en te vergroten. Sector jongeren probeert voor en met jongeren een zinvolle vrijetijdsbesteding te realiseren. Daarnaast probeert de sector jongeren een pedagogische rol te vervullen ten aanzien van jongeren. Dit gebeurt door het hanteren van "zelfbeheer" als werkvorm. Wat inhoudt dat een groot gedeelte van de verantwoordelijkheden, inzake de exploitatie van een jongerencentrum, in handen gegeven wordt van de jongeren zelf." (www.sgwz.nl). In het artikel van Pels (2005) vertelt Jaap Noorda dat jongerenwerk meer moet zijn dan een inloopcentrum en dat er cursussen en sport geboden moeten worden. In Zuidhorn is dit ook het geval: de jongerenwerkers organiseren ook sportactiviteiten in Zuidhorn en omgeving. Naast een coördinator zijn er drie jongerenwerkers werkzaam in de gemeente Zuidhorn, de geïnterviewde Patrick Wijninga houdt zich bezig met onder andere de kern Zuidhorn.

Jongerenwerk heeft niet alleen oog voor jongeren maar streeft naar een integrale aanpak, waarbij ook aandacht bestaat voor ouders, bewoners, gemeente en dergelijke. Hoewel bestrijding van overlast met name is weggelegd voor politie, is jongerenwerk ook voor een deel hierbij betrokken als samenwerkende partij. De rol die jeugdwerk daarin bekleedt is een bemiddelende en heeft als doel het komen tot een oplossing. In het jaarverslag van de SWgZ staat dat het "uitgangspunt is daarbij dat jongeren recht hebben op een eigen plek, maar dat ze wel rekening houden met omwonenden en bereid moeten zijn zich aan afspraken houden." (www.sgwz.nl).

Ook jongerenwerkers gebruiken de term vindplaatsen en vindplaatsgericht werk. Daarmee ligt voor hen buiten het jongerencentrum ook werkerterrein, namelijk contacten onderhouden met de jongeren op straat. "Het vindplaatsgericht werk vervult een preventieve werking ter voorkoming van overlast. Jongeren worden op een positieve maar wel heel duidelijke en onophoudelijke manier aangesproken op hun gedrag en bij overlast en overmatig gebruik worden er in samenwerking met gemeente en politie naar oplossingen gezocht." (www.sgwz.nl). Een belangrijke taak voor de jongerenwerker ligt in het opbouwen van een vertrouwensband met de jongeren in en buiten de jongerencentra. Zo kunnen zij uit eerste hand vernemen wat er speelt onder de jeugd en daarop inspelen wanneer dat nodig wordt geacht.

6.5.3 De politie

Wat betreft de politie zijn het de jeugdagenten die in hun dagelijkse werk te maken hebben met jongeren. Hun werk is gericht op onder meer spijbelen, winkeldiefstal, overlast en dergelijke door jongeren. Zij zijn gespecialiseerd in jongeren en weten wat er in hun wereld speelt. In de gemeente Zuidhorn zijn twee jeugdagenten werkzaam. Zij houden zich vooral bezig met het op tijd signaleren en indien mogelijk het voorkomen van problemen (Afdeling Communicatie en Representatie Regiopolitie Groningen, 2006).

De politie in Zuidhorn brengt met regelmaat bezoekjes aan de verschillende hangplekken. Bij jongerencentrum Avalon gebeurt dit in mindere mate (wel eens tijdens een feestje), omdat dit ook echt het domein is van de jeugd. Voor de andere plekken is het belangrijk dat ze af en toe hun gezicht laten zien. Het Johan Smitpark wordt tijdens surveillances bezocht en ook het Wilhelminapark is momenteel extra opgenomen in de patrouille. Op die laatstgenoemde locatie bevinden zich regelmatig enkele jongeren waar de politie zich wel zorgen over maakt, vertelt de heer Werners. Sommigen hebben al (veel) contact met de politie gehad. Niet alle jongeren bevinden zich in een goede thuissituatie en brengen veel tijd op de hangplek door.

De politie beschouwt het alcoholgebruik onder de jongeren in het Westerkwartier als een probleem. De heer Werners vertelt in het artikel in de Streekkrant dat het gebruik van alcohol en drugs tot veel criminaliteit leidt en dat er door de jongeren veel alcohol genuttigd wordt. Er worden vaak flessen (sterke) drank gevonden in de bosjes (Hovingh et al., 2007). De politie is ervan op de hoogte dat door jongeren onder zestien jaar alcohol genuttigd wordt. De verkoop van alcohol aan jongeren jonger dan zestien is verboden, maar tegen het drinken ervan kan de politie wettelijk gezien niet zoveel doen. Alleen wanneer er sprake is van misbruik, wanneer iemand echt dronken is, kan de politie optreden. Wanneer door de gemeente een alcoholverbod ingesteld is, kan de politie iets doen. In het verleden is dat op de hangplek aan het Akkerend aan de orde geweest en momenteel wordt er overleg gevoerd tussen de politie en de gemeente over een verbod voor het Wilhelminapark. Aan het Akkerend gold een actief weggrijgbeleid en de politie trad dan ook verbaliserend op. Naast optreden tegen alcoholgebruik bekeurt de politie wel eens wanneer er sprake is van achterlaten van rommel, afsteken van vuurwerk of vernieling.

Voorts speelt de politie een informatieve rol wanneer het gaat om de locaties van hangplekken. De politie wordt gekend in het overleg en wordt uitgenodigd mee te denken over wat de beste locatie is. Zij waren ook een partij in de beslissing over de hangcontainer in het Johan Smitpark. De uiteindelijke locatie was voor de politie niet de eerste keuze; de container had iets meer in het zicht mogen staan, het is er momenteel niet overzichtelijk, aldus de heer Werners.

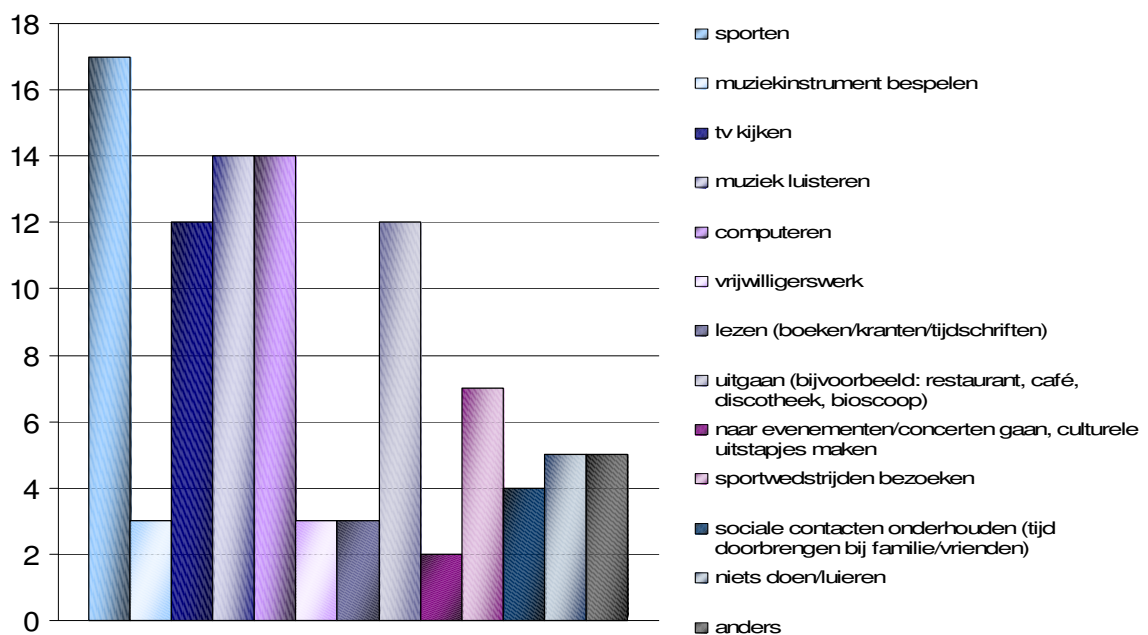
Vanaf 2008 is de politie verplicht om jeugdgroepen in kaart te brengen. In de computer worden dan kenmerken van jongeren opgeslagen alsook de locatie waar ze zich ophouden. Er moet een onderverdeling gemaakt worden in de mate van overlast, variërend in de categorieën "geen overlast", "hinderlijk", "overlastgevend" of "crimineel".

6.6 De jongeren

Naast de hierboven omschreven instanties is er nog een belangrijke, misschien wel de belangrijkste, partij wanneer het gaat om ontmoetingsplekken, namelijk de jongeren zelf. Voor dit onderzoek is een

enquête gehouden onder de jonge bezoekers van hangplekken. Het is van belang te weten wat de jongeren denken, zij hebben namelijk hun redenen om bepaalde plekken wel en andere plekken niet te bezoeken. Van de vierentwintig respondenten waren er elf in Avalon, zeven in het Wilhelminapark en zes in het Johan Smitpark bereid de enquête in te vullen. Wanneer het gaat om de algemene vragen als geslacht, leeftijd en afkomst blijkt dat het om met name jongens gaat; in Avalon waren twee meisjes en in het Johan Smitpark één. De leeftijd van de jongeren is gemiddeld 14,7. In Avalon ligt de gemiddelde leeftijd van de jongeren iets lager (13,5) dan in het Wilhelminapark en Johan Smitpark (beiden 15,3). Alle jongeren zijn woonachtig in Zuidhorn en zijn bijna allen van Nederlandse afkomst. Alleen in het Johan Smitpark zijn 3 jongeren, dat is vijftig procent, van buitenlandse afkomst; dit zijn Afghaanse jongeren. Veruit de meeste jongeren zijn scholier in Groningen (middelbare school) en Zuidhorn (basisschool).

De vrijetijdsbesteding van de jongeren loopt redelijk uiteen. In onderstaande tabel staat wat de jongeren geantwoord hebben op de vraag wat ze in hun vrije tijd doen. Door de respondenten mochten meerdere antwoorden aangekruist worden.

Figuur 6.5: Vrijetijdsbesteding hangjongeren. Bron: Enquête case-study Zuidhorn

Sporten, muziek luisteren en computeren vormen de belangrijkste vrijetijdsbesteding. Het bespelen van een instrument, vrijwilligerswerk, lezen en naar evenementen gaan of culturele uitstapjes maken zijn maar door weinig respondenten ingevuld.

De jongeren geven in de meeste gevallen, zo'n zeventig procent, aan niet deel uit te maken van een subcultuur. Wanneer ze wél van een subcultuur deel uit maken, gaat het om hiphoppers, gabbers of anders, namelijk jumpstylers.

Op de open vraag wat de plek voor de jongeren betekent en hoe ze die zouden omschrijven wordt uiteenlopend geantwoord. Onderstaande tabel is een weergave van de verschillende antwoorden. De respondenten hebben soms meerdere antwoorden opgeschreven.

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
niks	0	0,0%	1	12,5%	0	0,0%	1	3,1%
ontmoetingsplek	0	0,0%	1	12,5%	0	0,0%	1	3,1%
iets tofs	0	0,0%	3	37,5%	0	0,0%	3	9,4%
hangplek	2	11,8%	1	12,5%	2	28,6%	5	15,6%
gezellig	4	23,5%	1	12,5%	0	0,0%	5	15,6%
jeugdthek	2	11,8%	0	0,0%	0	0,0%	2	6,3%
chillen/relaxen	2	11,8%	0	0,0%	0	0,0%	2	6,3%
cool	1	5,9%	0	0,0%	0	0,0%	1	3,1%
leuk	3	17,6%	0	0,0%	0	0,0%	3	9,4%
discotheek	1	5,9%	0	0,0%	0	0,0%	1	3,1%
weinig	1	5,9%	0	0,0%	0	0,0%	1	3,1%
heel veel	1	5,9%	0	0,0%	0	0,0%	1	3,1%
speeltuin	0	0,0%	0	0,0%	3	42,9%	3	9,4%
rotplek, klein, voor kinderen	0	0,0%	0	0,0%	1	14,3%	1	3,1%
missing value	0	0,0%	1	12,5%	1	14,3%	2	6,3%
Total	17	100,0%	8	100,0%	7	100,0%	32	100,0%

Tabel 6.1: Betekenis hangplek voor jongeren. Bron: Enquête case-study Zuidhorn

De meeste jongeren beseffen dat anderen de plek waar ze samenkomen zien als hangplek en zijn het daar ook mee eens. Zelf vinden ze in veel gevallen dat een hangplek een plaats is om te "chillen", waar ze met vrienden kunnen kletsen en samenzijn. Deze plek hoeft echter niet altijd dezelfde te zijn, de meerderheid geeft aan behalve op de betreffende plek ten tijde van de enquête, ook andere plaatsen te bezoeken. Daarbij werd gevraagd welke plaatsen dat dan zijn. In de volgende tabel zijn de antwoorden op die laatste vraag verwerkt.

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
hangcontainer	2	40,0%	2	22,2%	2	25,0%	6	27,3%
steigertje	0	0,0%	1	11,1%	0	0,0%	1	4,5%
park	0	0,0%	1	11,1%	0	0,0%	1	4,5%
parkeerplaats	0	0,0%	1	11,1%	0	0,0%	1	4,5%
treinspoor/spoorbrug	0	0,0%	3	33,3%	2	25,0%	5	22,7%
plekjes in Zuidhorn	1	20,0%	1	11,1%	0	0,0%	2	9,1%
bij anderen thuis	1	20,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,5%
winkel	1	20,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,5%
halfpipe	0	0,0%	0	0,0%	2	25,0%	2	9,1%
missing value	0	0,0%	0	0,0%	2	25,0%	2	9,1%
Total	5	100,0%	9	100,0%	8	100,0%	22	100,0%

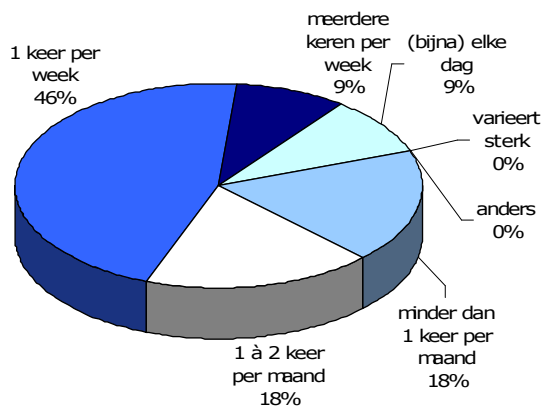
Tabel 6.2: Andere bezochte hangplekken. Bron: Enquête case-study Zuidhorn

De respondenten hebben soms meerdere antwoorden gegeven. Met name het treinspoor wordt regelmatig als antwoord gegeven. De hangcontainer krijgt de meeste antwoorden, maar deze zijn ook gegeven door de jongeren uit het Johan Smitpark, waar de hangcontainer staat. Deze jongeren bevinden zich op meerdere plekken in het park, waaronder de container. Op het moment van de enquête bevond zich een groepje op

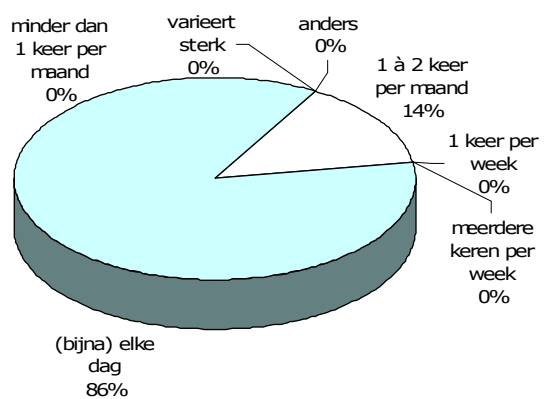
een speeltoestel op steenworfafstand van de container. Ook zij gaven aan ook de hangcontainer te bezoeken.

De verblijfsduur verschilt nogal per locatie. Daarbij moet in acht genomen worden dat Avalon een locatie is die gebonden is aan openingstijden, namelijk dinsdag en donderdag van 15:00 tot 17:00 en van 19:30 tot 22:00 uur. Op vrijdag is het jongerencentrum geopend van 15:00 tot 17:00 uur en van 20:00 tot 00:00 uur. Het is dus simpelweg niet mogelijk om (bijna) elke dag de locatie te bezoeken. In het Johan Smitpark geeft één jongere aan dagelijks twee uur de hangplek te bezoeken. Hij zou graag langer willen blijven, maar dit is niet mogelijk omdat hij onder elektronisch toezicht staat en aan een maximum aantal uren buiten zijn is gebonden. Hij laat dan ook inderdaad zijn enkelband zien en vertelt meer tijd op de plek door te brengen als de enkelband weer af mag. De volgende taartdiagrammen geven de frequentie van de bezoeken aan de ontmoetingsplekken weer. In de tabel staat de gemiddelde verblijfsduur in uren van die bezoeken.

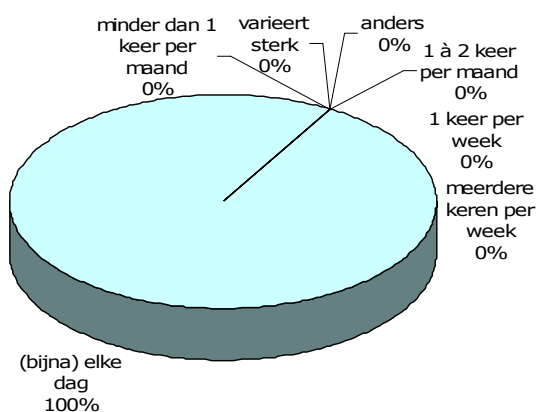
Avalon:

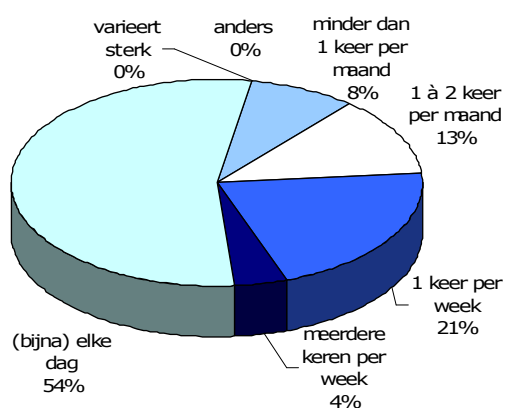
Wilhelminapark:

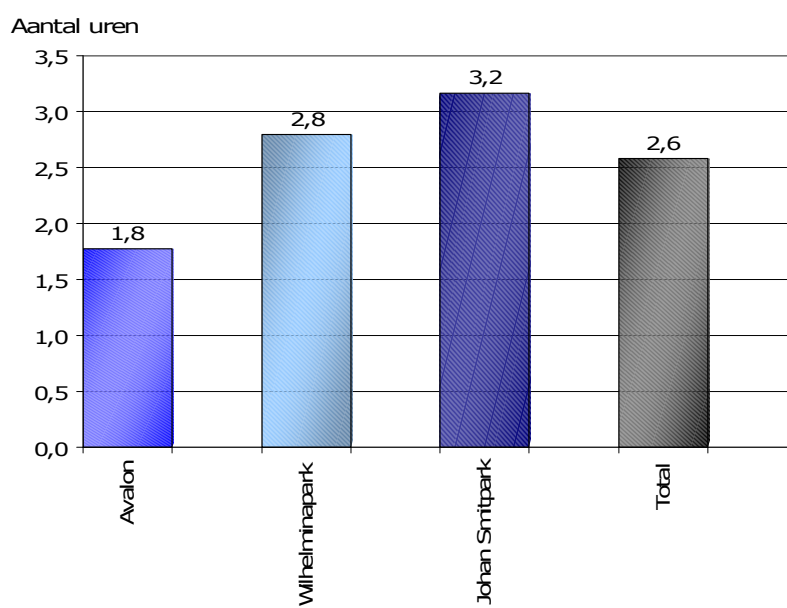
Johan Smitpark:

Totaal:

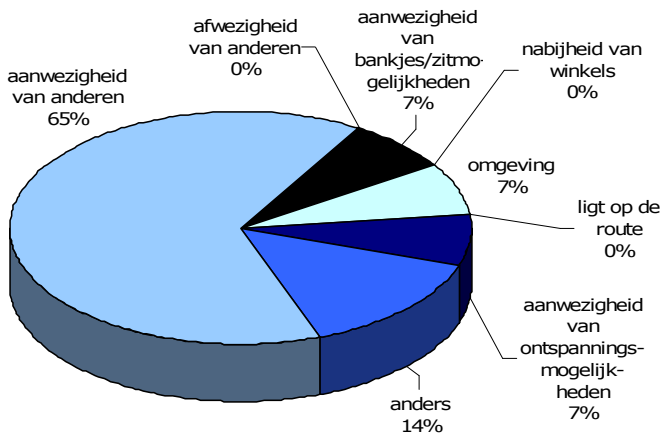
Figuur 6.6: Frequentie bezoek aan ontmoetingsplekken. Bron: Enquête case-study Zuidhorn

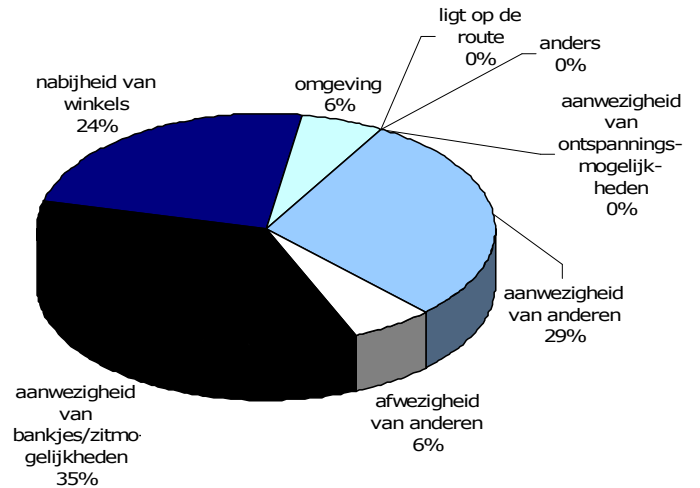
Figuur 6.7: Gemiddeld aantal uren aanwezig op een hangplek. Bron: Enquête case-study Zuidhorn

De jongeren bezoeken de hangplekken meestal samen met anderen of gaan er in hun eentje naartoe om er anderen te ontmoeten . Een enkeling heeft ingevuld dat het niet uitmaakt of er anderen aanwezig zijn. Het blijkt dus dat de aanwezigheid van anderen een belangrijke factor is. Dat blijkt ook uit de antwoorden op vraag twintig, "Waarom kom je juist op deze plek?". Geen van de respondenten antwoordt dat de locatie op de route ligt tussen de locatie waar ze hun dagelijkse bezigheden uitvoeren en waar ze wonen.

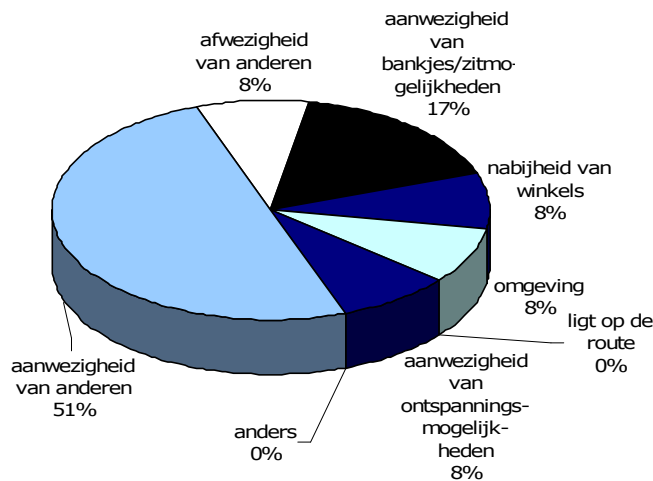
Avalon:

Wilhelminapark:

Johan Smitpark:

Figuur 6.8: Redenen om op een hangplek te komen. Bron: Enquête case-study Zuidhorn

Op alle drie de locaties geven de jongeren aan zich er over het algemeen vrij te voelen en het er gezellig te vinden. In Avalon hebben de jongeren meer het gevoel "ergens bij te horen" dan op de andere twee locaties. De jongeren hebben over het algemeen ook het gevoel dat ze zichzelf kunnen zijn op een ontmoetingsplek. Opvallend is dat een kleine meerderheid (54,5%) van de bezoekers van Avalon tevreden is met de locatie en dat de anderen nog graag iets op de plek zou willen zien. Op de overige locaties zijn de jongeren minder tevreden. In het Wilhelminapark geven zelfs alle respondenten aan nog dingen te missen op de locatie. Het gaat dan met name om bankjes/zitmogelijkheden en een overkapping om droog te kunnen staan.

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
trapveldje	1	11,1%	1	4,2%	1	14,3%	3	7,5%
basketbalpleintje	1	11,1%	1	4,2%	0	0,0%	2	5,0%
tafeltennistafel	1	11,1%	1	4,2%	0	0,0%	2	5,0%
speeltoestellen (bijvoorbeeld schommel of klimrek)	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
skatemoogelijkheden	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
(meer) zitmogelijkheden (bankjes, stoeltjes)	3	33,3%	6	25,0%	1	14,3%	10	25,0%
(meer) prullebakken	0	0,0%	4	16,7%	1	14,3%	5	12,5%
een overkapping om droog te kunnen staan	1	11,1%	6	25,0%	2	28,6%	9	22,5%
anders	2	22,2%	5	20,8%	2	28,6%	9	22,5%
Total	9	100,0%	24	100,0%	7	100,0%	40	100,0%

Tabel 6.3: Gewenste aanvullingen op de hangplekken. Bron: Enquête case-study Zuidhorn

Het antwoord "anders" wordt ook een aantal malen gegeven. Een aantal jongeren in het Wilhelminapark wil graag een discotheek, een bezoeker van Avalon geeft aan graag een extra computer te willen en twee jongeren in het Johan Smitpark willen graag een voetbalkooi.

Tenslotte werd de jongeren gevraagd naar overlast. De meeste jongeren zeggen nooit aangesproken te worden op overlast. Alleen de jongeren in het Johan Smitpark zeggen wel eens aangesproken te worden door politie, buurtbewoners en ouders. Het gaat dan om geluidsoverlast, vervuiling en vernieling, laat rondhangen, bedreigende sfeer en het openlijk gebruiken van alcohol en drugs. Vrijwel geen van de jongeren heeft het idee dat hij of zij zelf wel eens overlast veroorzaakt, 91,7% tegen 8,3%.

Door de jongeren zelf deze vragen voor te leggen is een duidelijk beeld ontstaan van hoe ze zijn en wat hun ideeën zijn over de hangplekken.

7 Conclusies en Aanbevelingen

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt getracht een antwoord te krijgen op de in het eerste hoofdstuk aan de orde gekomen deelvragen. Zijn gedurende het onderzoek voldoende data naar voren gekomen om een beeld te krijgen van het ontstaan van en het functioneren van hangplekken, de doelstelling van dit onderzoek? Tenslotte worden enkele aanbevelingen gedaan ten aanzien van hangplekken. Deze aanbevelingen kunnen de lezer, de hangjongeren, de gemeente of de politie wellicht nieuwe inzichten verschaffen of van ideeën voorzien wanneer het gaat om het ontstaan of het realiseren van nieuwe hangplekken of het functioneren van bestaande hangplekken.

7.2 Conclusies

Naast de term 'hangplek' zijn ook veelvuldig andere termen gebruikt voor locaties waar jongeren samenkomen. Zo kwamen ook de termen ontmoetingsplaatsen, vindplaatsen en JOP's, de jongerenontmoetingsplekken voorbij. Ze dienen allemaal hetzelfde doel: het benoemen van plekken die door jongeren regelmatig bezocht worden gedurende bepaalde tijd. In dit onderzoek is veel nadruk gelegd op de verschillende actoren, met name op de jongeren. In eerdere hoofdstukken zijn verschillende theorieën besproken.

Het doel van dit onderzoek is het verkrijgen van inzicht in het ontstaan van hangplekken en het beschrijven van de situatie op en het functioneren van de betreffende locatie(s), met inachtneming van het belang voor verschillende betrokkenen. Door vijf deelvragen is geprobeerd tot dit inzicht te komen.

Wanneer wordt een locatie door jongeren als hangplek in gebruik genomen en waarom juist die locatie?

Uit het tijdsbestedingonderzoek (tbo) van het Sociaal Cultureel Planbureau is gebleken dat de hoeveelheid vrije tijd de afgelopen jaren iets is afgenomen. De manier waarop de vrije tijd wordt besteed is ook veranderd. Echter, jongeren die samenkomen om rond te hangen is van alle tijden (Noorda en Veenbaas, 2000). De locatie waarop dat gebeurt heeft een aantal kenmerken. Meestal kiezen de jongeren zelf de plek uit. Voor hen is het belangrijk om samen met leeftijdsgenoten te zijn en de afwezigheid van volwassenen is daarbij een pre. 'Aanwezigheid van anderen' was een veelvuldig gegeven antwoord op de enquêtevraag, maar het blijkt dat de respondenten de 'afwezigheid van anderen' (bijvoorbeeld ouders) minder van belang vinden. Uiteraard moet de ligging van de plaats binnen hun 'reikwijdte' liggen, het ligt op hun space-time path, zoals Hägerstrand het heeft omschreven. Opvallend is echter wel dat de jongeren aangeven dat ze speciaal naar de plek toegaan om er rond te hangen; het is niet de plek die ze tegenkomen op weg van school

naar huis bijvoorbeeld. Geen van de respondenten heeft 'ligt op de route...' geantwoord. De meerderheid was scholier in Groningen en hun woonlocatie was heel divers binnen het dorp. Jongeren zoeken zelf de locatie om rond te hangen uit, maar ze hebben een "vrij kleine actieradius" (karsten et al., 2001, p.91).

De eerder besproken constraints spelen een rol. Met name de authority constraints zijn een bepalende factor; het zijn de beperkingen die opgelegd worden door een afgebakende ruimte of domein. Er wordt 'gestreden' om dit domein, tussen hangjongeren enerzijds en bijvoorbeeld jongere kinderen (wanneer het een speeltuin betreft), omwonenden of gemeente. Hangjongeren maken een locatie tot hun territorium, wanneer bijvoorbeeld de ligging gunstig is. Afwezigheid van volwassenen kwam al aan de orde, maar ook de aanwezigheid van bepaalde voorzieningen speelt een rol. Zo is de nabijheid van een supermarkt voor jongeren soms aanleiding om ergens rond te hangen.

Wat doen jongeren op de betreffende locatie?

In paragraaf 5.3 werd al gesteld dat rondhangen vaak gaat om het 'samen niets doen'. Hazekamp (1986) sprak over praten, roken, uitgaan en gekke dingen uithalen. Voor de jongeren in Zuidhorn geldt dat zij op hangplekken komen om te 'chillen'. Ook gaven de respondenten aan op de plek te roken, te kletsen en muziek te luisteren en drugs te gebruiken.

Wat voor verschillende soorten algemene hangplekken zijn er en hoe moet een bepaalde plaats ingericht zijn volgens jongeren om als hangplek in gebruik genomen te worden?

In hoofdstuk 5 zijn verschillende soorten hangplekken besproken. Daarin is gesproken over de indeling naar aantal sterren die Noorda en Veenbaas (2000) in hun boek gebruiken. De voor de case-study in Zuidhorn besproken hangplekken zijn niet eenvoudig in één van de categorieën in te delen. Avalon, in de eerste plaats, is een formele hangplek, het is immers een jongerencentrum. Hierdoor zijn de verschillende categorieën op Avalon niet echt van toepassing. Het Wilhelminapark valt eigenlijk in twee categorieën. Ten eerste zou het een tweesterren hangplek kunnen zijn, vanwege het feit dat er met regelmaat jongeren komen en dat gemeente en politie daarvan op de hoogte zijn. Ten tweede zou het een viersterren hangplek kunnen zijn; het gaat hierbij immers om 'rondhangen bij een locatie', zoals bijvoorbeeld winkels. De hangplek in het Wilhelminapark betreft echter geen, door de gemeente, erkende locatie. Het Johan Smitpark valt mijns inziens onder een driesterren locatie. Het gaat namelijk om een grote locatie, waar jongeren te vinden zijn en die gepaard gaat met (enige) overlast. De voormalige hangplek aan het Akkerend tenslotte is een voorbeeld van een vijfsterren plek. Het gaat om een plek met voorheen ernstige overlast en er gold een actief weggrijpbeleid, uitgevoerd door de politie.

De jongeren in het onderzoek geven aan dat er op de plekken de meeste behoefte is aan zitmogelijkheden en overkappingen.

Wie zijn de aanwezige jongeren en wat is voor hen het belang van de plek?

Geconcludeerd kan worden dat op de hangplekken in Zuidhorn voornamelijk jongeren komen in de leeftijd tussen twaalf en zeventien jaar. Zij zijn allen afkomstig uit het dorp en het overgrote deel van hen is schoolgaand. De hangplekken zijn voor hen van belang omdat ze, naar eigen zeggen, op die plaatsen zichzelf kunnen zijn en het gevoel hebben ergens bij te horen. Ze vinden het er gezellig en leuk en kunnen er 'chillen' en relaxen. Opvallend is dat veel jongeren aangeven op de hangplek het gevoel te hebben 'ergens bij te horen', terwijl ze zichzelf over het algemeen niet binnen een bepaalde subcultuur zien. Wellicht zijn het 'anderen' die hen in een hokje plaatsen, terwijl zij dit zelf helemaal niet zo ervaren. Toch, wanneer gebruik gemaakt wordt van één van de brede definities van cultuur en subcultuur, zijn de jongeren als zodanig onder één noemer te vatten, omdat er sprake is van een geheel van gezamenlijke manieren en middelen.

Wat is de rol van de lokale overheid en andere betrokken instanties, zoals de politie en jongerenwerk?

Uit de interviews is naar voren gekomen dat de gemeente alleen de officiële hangplekken erkent. Jongerencentrum Avalon is er gekomen na overleg tussen onder andere de gemeente en de jongeren. De gemeente heeft tevens besloten om een container in het Johan Smitpark neer te zetten. De plek in het Wilhelminapark wordt niet erkend en de gemeente heeft daar ook geen beleid voor, ook niet voor toekomstige plekken.

De rol van de politie concentreert zich vooral op het in de gaten houden van de verschillende plekken en het aanspreken van de jongeren. Bij Avalon zijn de surveillances beperkt. Zo nu en dan kan de politie optreden, wanneer er sprake is van (ernstige) overlast.

Ook voor de jongerenwerker geldt dat het belangrijk is zijn gezicht regelmatig te laten zien op alle plekken waar jongeren komen. Hij weet op die manier wat er speelt. Voor Avalon geldt bovendien dat de jongerenwerkers feestavonden en sportevenementen organiseren. Een belangrijke taak van de jongerenwerker is dat hij fungeert als tussenpersoon; hij vormt een schakel tussen de jongeren, de omwonenden, de politie en de gemeente. Uit dit onderzoek kan wel de conclusie getrokken worden dat het van belang is, dat alle betrokken partijen goed overleg hebben met elkaar.

Hoe reageren anderen (bijvoorbeeld buurtbewoners) op de aanwezigheid van een hangplek?

Te verwachten viel dat omwonenden niet gelukkig zouden zijn met een hangplek in hun buurt (NIMBY-effect). Uit de interviews bleek dat de omwonenden wel eens klachten hebben over de verschillende plaatsen, zij het niet vaak. Navraag bij de omwonenden leerde dat er niet veel of geen klachten bestaan. Ook de jongeren zeggen niet vaak aangesproken te worden op overlast. Hieruit kan ik niet perse de conclusie trekken dat er geen overlast bestaat op de plaatsen; er wordt alleen niet vaak over geklaagd. Het is bekend dat de politie zich wel zorgen maakt over de aanwezige jongeren in bijvoorbeeld het Wilhelminapark. Wanneer de sociale-controle theorie van Hirschi wordt toegepast, moet gekeken worden naar de redenen om geen crimineel gedrag te vertonen (en niet naar redenen om dat wel te doen). Redenen om het niet te doen zijn in

hoofdstuk 4 besproken. Voor niet alle jongeren in Zuidhorn gaat 'attachment' (zoals familie) als reden op. De heer Werners vertelt namelijk dat niet alle jongeren een prettige thuissituatie hebben. 'Commitment' zoals door scholing geldt in de meeste gevallen wel: het schoolverzuim van de gemeente is immers laag, blijkt uit het interview met de heer Huizinga. 'Involvement' in andere bezigheden gaat voor de jongeren wel op. Ze besteden naast de hangplek ook tijd aan andere bezigheden, zoals sport, computeren en dergelijke. Over de 'beliefs' die Hirschi noemt kan in dit onderzoek niets gezegd worden, die zijn niet onderzocht.

Uit de literatuur over hangplekken kon opgemaakt worden dat omwonenden vaak een negatieve 'sense of place' hebben bij die plaats. Zij willen rust in hun buurt, terwijl jongeren die plek als hun territorium beschouwen en er lawaaiig zijn en voor overlast zorgen. Er is onenigheid over de invulling van die ruimte. Deze twist om territorialiteit kan ik uit dit onderzoek niet concluderen. Wel kan geconcludeerd worden dat het ontstaan van hangplekken door de jongeren zelf bepaald wordt: jongeren kiezen inderdaad zelf de plaats uit waar ze rondhangen. Zo is in het Johan Smitpark een container geplaatst, maar ik heb daar, tijdens meerdere bezoeken aan het park, geen jongeren aangetroffen. Wel trof ik jongeren een paar meter verderop; zij bevonden zich op een speeltoestel voor kinderen. In het Wilhelminapark zijn nauwelijks voorzieningen; er zijn wel een paar zitmogelijkheden en is geen overkapping. Toch zijn hier (vrijwel) dagelijks hangjongeren te vinden. Een verklaring hiervoor is de nabijheid van een supermarkt en de mogelijkheid te zien en gezien te worden.

7.3 Aanbevelingen

Uit onderzoek is gebleken dat jongeren inspraak willen in het gemeentelijk jeugdbeleid en in beslissingen over de buurt of wijk waarin zij wonen (Gilsing, 2003). Het is voor de betrokken instanties dan ook van belang de mening van jongeren te horen en mee te nemen in de besluitvorming omtrent hangplekken. Een kleine kanttekening daarbij is dat dat niet altijd goed uitpakt. Uit het interview met de heer Werners kwam naar voren dat er in Grijpskerk een alternatief werd geboden voor de overkapping van de Rabobank. Na overleg met de jongeren werd een houten overkapping geplaatst. Deze is echter nooit gebruikt. Momenteel is op vrijwel dezelfde locatie, ook na overleg met de jongeren, een metalen overkapping gemaakt. Ook deze wordt niet gebruikt: de jeugd staat onder het afdak van de bibliotheek.

Soms lijkt ook een compromis geen uitkomst te bieden. In het Johan Smitpark, bijvoorbeeld, is de zeecontainer geplaatst na overleg met de jongeren. De uiteindelijke locatie was niet de meest geschikte in de ogen van de politie, de container bevond zich teveel uit het zicht. Maar ook de jongeren vonden dit niet de meest geschikte plek, de container bevond zich teveel in het zicht. Bij alle bezoekjes aan het park heb ik, zoals gezegd, geen enkele jongere aangetroffen in de container, wel even verderop in het park.

Toch moet gezegd worden dat het voor alle partijen van belang is dat er goed onderling contact is en dat een hangplek goed functioneert. Voor de jongeren is het in de eerste plaats belangrijk dat er een veilige plek is waar zij kunnen rondhangen. Wanneer de omwonenden tevreden zijn krijgt ook de politie niet zoveel klachten en hoeven de gemeente en jongerenwerkers zich minder in te zetten. Onderling contact tussen de actoren komt de afweging van ieders belangen ten goede en goed overleg bevordert de oplossing van eventuele problemen. Dit geldt overigens niet alleen voor de aanleg en ontwikkeling van een nieuwe hangplek, ook voor de toekomst is het met het oog op onderhoud, gebruik en beheer zinvol om de relatie en het overleg zo goed mogelijk te houden. Een wijkagent kan tijdens het functioneren van de hangplek nog langskomen en wanneer het contact met de jongeren en de omwonenden goed is zal dat minder snel voor conflicten zorgen. Jongeren en omwonenden kunnen met elkaar in gesprek blijven. Ook voor de jongerenwerker is een belangrijke taak weggelegd na de aanleg van de hangplek. Wanneer het contact onderhouden wordt kan hij in een vroeg stadium knelpunten signaleren.

Wat betreft nieuwe hangplekken is het wellicht raadzaam om de "gouden regels" (Noorda en Veenbaas, 2000) in acht te nemen. De gemeente heeft geen beleid ten aanzien van eventuele nieuwe plaatsen. Toch kunnen, zoals uit dit onderzoek wel is gebleken, wel bepaalde kenmerken toegeschreven worden aan hangplekken. Verlichting, zitmogelijkheden, nabijheid van winkels en beschutting bleken in belangrijke mate te bepalen waar jongeren samenkomen. Met de aanleg van een spoorwegonderdoorgang naar de nieuwe wijk de Oostergast lijkt een potentiële hangplek geboren: de supermarkt is dichtbij, er komen passanten, maar er is toch de beschutting van de onderdoorgang, die tevens bescherming biedt tegen de regen. De gemeente zou met de aanleg ervan hiermee rekening kunnen houden. Ofwel kunnen maatregelen genomen worden om de jongeren te weren door bijvoorbeeld vroegtijdige signalering en het aanspreken van de jongeren. Ook kan gedacht worden aan (te) felle verlichting of het weren van zitmogelijkheden. Wanneer het de jongeren toegestaan wordt er te verblijven kan in elk geval gedacht worden aan het plaatsen van prullenbakken en/of bankjes en kan misschien preventieve graffiti toegepast worden, om vervuiling door zwerfafval en 'wildspuiten' tegen te gaan.

Literatuurlijst

- Afdeling Communicatie en Representatie Regiopolitie Groningen (2006) *Politiewijzer 2006/2007, editie gemeenten de Marne, Winsum, Zuidhorn, basiseenheid Zuidhorn*, Zutphen: Sypro Media BV
- Atkinson, D., P. Jackson, D. Sibley en N. Washbourne (red) (2005) *Cultural Geography, a critical dictionary of key concepts*, Londen/New York: I.B. Tauris
- Baerveldt, C. (1990) *De school: broedplaats of broeinest? Een vergelijkend onderzoek naar de rol van de school bij de bestrijding en verspreiding van kleine criminaliteit van leerlingen*, Arnhem: Gouda Quint BV
- Braster, J.F.A. (2000) *De kern van casestudy's*, Assen: Van Gorcum
- Breedveld, K. (et al.) (2006) *De spiegel als tijd, hoe Nederlanders hun tijd besteden*, Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP)
http://www.scp.nl/publicaties/boeken/903770283x/De_tijd_als_spiegel.pdf (last visited at 16 feb '07, 13:09)
- Crang, M. (1998) *Cultural Geography*, Londen/New York: Routledge
- Emmelkamp, R. (2004) *Een veilig avontuur, alledaagse plaatsen en vrijetijdsbesteding in de verhalen van jongeren en ouders*, Amsterdam
- Fellmann, J., A. Getis, en J. Getis (1997) *Human Geography, landscapes of human activities, Fifth edition*, Boston: WCB/McGraw-Hill
- Ferwerda, H.B. (2001) *Jeugd en straf: van Halt tot PIJ*, verschenen in J*, tijdschrift over jongeren , 2e jaargang nr. 1, 2001, pag.4-9, http://www.beke.nl/produkten/PDF/Van_Halt_tot_PIJ.pdf, (last visited at 18-01-2007, 13:21)
- Ferwerda, H., Stols, H. en Bogaert, E. (2001) *Jeugdcriminaliteit: Van criminele kaart naar aanpak, harde-kernlid, geweldpleger of kickgedrag-jongere?*, In: Algemeen Politieblad, nr.1, 06-01-2001. pag. 7-10
- Ferwerda, H.B. (?) *Loopbanen in het kwaad, verloop en aard van criminele carrières van allochtone jongvolwassenen*, http://www.beke.nl/doc/publicaties/archief/loopbanen_in_het_kwaad.pdf, last visited at 22-03-2007, 17:57)

- Gilsing, R. (2003) *Beleid in de groei, voortgang en uitkomsten van het locale jeugdbeleid*, Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau
- Gomm, R., M. Hammersley, en P. Foster (red.) (2000) *Case Study Method*, Londen: Sage Publications Ltd.
- Haan, W.J.M. de (2003) *Studieleidraad Algemeen Vormende Vakken, Criminologie 2003-2004*
- Hazekamp, J. (1986) *Rondhangen als tijdverdrijf. Over het onderelkaar-zijn van jongens en meisjes in de vrije tijd*, Amsterdam: VU Uitgeverij
- Hillier, J. en E. Rooksby (2002) *Habitus: a sense of place*, Hants England: Ashgate Publishing Limited
- Holloway, L. en Ph. Hubbard (2001) *People and Place, the extraordinary geographies of everyday life*, Edinburgh Gate/Harlow/Essex: Pearson Education Limited
- Hovingh, J. et al. (red.) (2007) "Jeugdagenten Zuidhorn waken over jongeren" *De Streekkrant* 2(13), p.1 en p.5
- Kagie, R. (1991) *Met de beste bedoelingen, tijdsbeeld van jeugd, beleid en samenleving*, Zutphen: Hameland Pers/Walburg Pers
- Karsten, L., E. Kuiper en H. Reubsat (2001) *Van de straat? De relatie jeugd en openbare ruimte verkend*, Assen: Koninklijke Van Gorcum & Comp.B.V.
- Koenen, M.J. en J. Endepols (1974) *Verklarend Handwoordenboek der Nederlandse Taal*, Groningen: H.D. Tjeenk Willink B.V.
- Kruizinga, J. (2005) *Statistisch Jaarboek 2005, gemeente Zuidhorn*, <http://www.zuidhorn.nl/statistiek.asp> (last visited at 31-07-2007, 15:54)
- Lawrence Neuman, W. (2004) *Basics of social research, qualitative and quantitative approaches*, Boston (etc.) : Pearson, Allyn and Bacon
- Lissenberg, E., S. van Ruller en R. van Swaaningen (2001) *Tegen de regels IV, een inleiding in de criminologie*, Nijmegen: Ars Aequi Libri
- Massey, D. en P. Jess (red.) (1995) *A Place in the World? Places, cultures and globalization*, New York: Oxford University Press Inc.
- Matthijssen, M., W. Meeus en F. van Wel (red.) (1986) *Beelden van jeugd*, Groningen: Wolters Noordhoff

- Miller, H.J. en Y. Wu *Computational Tools for Measuring Space-Time Accessibility Within Dynamic Flow Transportation Networks*, In: Journal of Transportation and Statistics 4 (23), http://www.bts.gov/publications/journal_of_transportation_and_statistics/volume_04_number_23/paper_01/ (last visited at 29-08-2006, 14:36)
- Moffit, T.E. (1993) *Adolescence limited and life-course-persistent antisocial behavior: a developmental taxonomy*, In Psychological Review 100 (4), pag. 674-701, http://www.soc.umn.edu/~uggen/Moffitt_PR_93.pdf (last visited at 29-03-2007, 14:17)
- Muggleton, D. (2000) *Inside Subculture, the postmodern meaning of style*, Oxford/New York: Berg
- Noorda, J. en R. Veenbaas (2000) *Hangplekken, een nieuwe rage? Handleiding voor jongerenontmoetingsplaatsen en jeugdbeleid*, Amsterdam: VU Uitgeverij
- Paasi, A. (1991) *Deconstructing regions: notes on the scales of spatial life* In: Environment and Planning A (1991) volume 23, pages 239-256
- Pater, B. de en H. van der Wusten (1996) *Het geografische huis, de opbouw van een wetenschap*, Bussum: Coutinho
- Pels, D. (2005) "Marokkanen willen graag jongerenwerker worden", Trouw 63 (8 november 2005) in digitaal krantenarchief
- Prinsen, M. (1999) "Hangplekken voor jongeren voorzien in behoefte", *Stadswerk: tijdschrift voor ruimtelijke ordening en milieu, deel 28*, nummer 10, pagina 36-38, Alphen aan den Rijn: Samsom H.D. Tjeenk Willink
- Rutenfrans, C.J.C. en G.J. Terlouw (1994) *Delinquentie, sociale controle en 'life events', eerste resultaten van een longitudinaal onderzoek*, Arnhem: Gouda Quint bv (Onderzoek en Beleid/Wetenschappelijk onderzoek- en Documentatiecentrum)
- Sectie Voorlichting, gemeente Zuidhorn (red.) (2006) *Informatiegids 2006/2007, gemeente Zuidhorn*, Den Helder: Akse Media
- Segers, J.H.G. (1989) *Methoden voor de sociale wetenschappen, inleiding tot de structuur van het onderzoeksproces en tot de methoden van dataverzameling*, Assen/Maastricht: Van Gorcum
- Skelton, T. en G. Valentine (red.) (1998) *Cool Places, geographies of youth cultures*, Londen/New York: Routledge

- Stake, R.E. (1995) *The Art of Case Study Research*, Thousand Oaks/Londen/New Delhi: Sage Publications Ltd.
- Swanborn, P.G. (1996) *Case-study's: wat, wanneer en hoe?*, Amsterdam: Boom
- Tellis, W. (1997) *Introduction to Case Study, the qualitative report*, Volume 3 (2), July 1997, <http://www.nova.edu/ssss/QR/QR3-2/tellis1.html>, (last visited at 04-08-2006, 17:40)
- Walmsley, D.J. en G.J. Lewis (1993) *People & environment, behavioural approaches in human geography, second edition*, Essex: Longman Group UK Limited
- Yin, R.K. (1998) *The abridged version of case study research: Design and method*. In L. Bickman en D. J. Rog, *Handbook of Applied Social Research Methods* (p. 229-260). Thousand Oaks, California : Sage Publications Ltd.
- Valentine, G. (1998) 'Food and the production of the civilized street' in Fyfe, N.R. (red) *Images of the Street: Planning, Identity and Control in Public Space*, Londen: Routledge
- Veenbaas, R.H. (ed.) (2000) "Hangplekken voor de jeugd." *Openbaar bestuur* (2000) nummer 10, pagina 5-8
- Zeijl, E. (red.) (2003) *Rapportage Jeugd 2002*, Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP)
http://www.scp.nl/publicaties/boeken/9037701116/Rapportage_jeugd_2002.pdf (last visited at 15-02-2007, 17:25)

Andere gebruikte bronnen:

- Google Earth Beta (v4.0.24XX)
- <http://www.vandale.nl> (last visited at 03-07-2006, 18:15 uur)
- <http://nl.wikipedia.org/wiki/NIMBY> (last visited at 04-07-2006, 12:58)
- http://www.frw.rug.nl/intraweb/cursus/rw37/culturelegeografie1_files/frame.htm (last visited at 04-07-2006, 20:34)
- <http://darwin.nap.edu/books/0309082609/html/61.html#p2000560e9960061001>, last visited at 29-08-2006, 09:34)
- BTS | Computational Tools for Measuring Space-Time Accessibility
http://www.bts.gov/publications/journal_of_transportation_and_statistics/volume_04_number_23/paper_01/ (last visited at 29-08-2006, 14:36)

- <http://www.politie.nl/Overige/PolitieABC/Overlast/> (last visited at 27-03-2007, 09:07)
- <http://www.politie.nl/Overige//PolitieABC/Criminaliteit/default.asp?ComponentID=823&SourcePageID=109972#1>(last visited at 27-03-2007, 16:42)
- <http://www.scp.nl/onderzoek/tbo/tabellen/default.asp> (last visited at 13-03-2007, 17:03)
- http://en.wikipedia.org/wiki/Concentric_ring_model (last visited at 30-03-2007, 14:45)
- <http://www.welzijnvelden.nl/algbuurtcentra1.htm> (last visited at 15-04-2007, 17:23)
- <http://frontpage.fok.nl/nieuws/51122> (last visited at 15-04-2007, 17:28)
- http://www.deoostergast.info/de_oostergast/cijfers/index.html (last visited at 23-07-2007, 12:56)
- <http://www.swgz.nl/algemeen.htm> (last visited at 25-07-2007, 16:52)
- <http://www.swgz.nl/Jaarverslag%20sector%20jongerenwerk%20006.pdf> (last visited at 25-07-2007, 17:40)

Bijlagen

I Interviewvragen als richtlijn voor het gesprek

Deze interview vragen zijn gesteld aan zowel de gemeente, de jeugdagent als de jongerenwerker

1. Waar in Zuidhorn bevinden zich plekken met hangjongeren?
2. **Per locatie:**
 - a. Hoelang is deze plek er al?
 - b. Hoe is deze ontstaan?
 - c. Zijn het altijd dezelfde jongeren die hier rondhangen?
 - d. Zijn de hangplekken over het algemeen rustig of wordt er melding gemaakt van overlast? Wie zijn dan degenen die overlast melden?
 - e. Wanneer er sprake is van overlast waar bestaat dit dan uit en is er een toename van criminaliteit op en rond de hangplek?
 - f. afhankelijk van de geïnterviewde partij
 - A. Wat is het beleid van de gemeente ten aanzien van deze plaats? Hoe gaat gemeente om met andere partijen
 - B. Wat doet de politie met deze hangplek? Hoe gaat politie om met andere actoren?
 - C. Wat doen jongerenwerkers/welzijnswerk met/voor deze hangplekken en hangjongeren? Hoe is relatie met de andere betrokken partijen?
3. Zijn de verschillende hangplekken spontaan ontstaan of zijn ze gecreëerd?
4. Is er iets veranderd op de plaats waar hangplekken zich bevinden (de plek zelf, de omgeving of de gebruikers)?
5. Wat is de inmenging van gemeente/politie/jongerenwerk bij zowel de bestaande alsook nieuwe jongerenhangplekken? (welke contacten vinden plaats en met wie, worden er bepaalde voorzieningen getroffen, zoals het neerzetten van containers, meubilair, bouw van overdekte hangplekken en dergelijke of voorzieningen met betrekking tot veiligheid). Zijn er bij de gemeente en de politie medewerkers die zich speciaal met hangplekken en hangjongeren bezighouden. Zo nee, waarom niet? Zo ja, waarom en werkt dat goed?
6. Denkt U dat de hangplekken belangrijk zijn voor de jongeren en waar baseert u dat op?
7. Is het mogelijk om hangplekken op andere locaties te creëren, die dan net zo van belang zijn voor de jongeren? Hoe zou dit

gerealiseerd moeten worden en wie moeten daarbij betrokken worden?

8. Zijn er verschillen in de hangplekken, is er bij de ene plaats misschien vaker sprake van overlast dan bij de andere?
9. Is er in Zuidhorn ook bekend dat er caravans zijn waar jongeren samenkomen of bijvoorbeeld "boerenschuren", dus hangplekken op privé-terreinen?
10. Zijn er ook plaatsen waar hangplekken geweerd worden, waar jongeren bijvoorbeeld systematisch worden weggestuurd om te voorkomen dat er een hangplek ontstaat. Zo ja, hoe gebeurt dat dan?
11. Zijn er vermoedens over het ontstaan van nieuwe plekken in de toekomst, bijvoorbeeld in de toekomstige onderdoorgang onder het spoor, de verbinding met de nieuwe wijk Oostergast?
12. Worden er maatregelen genomen om dit te voorkomen of te sturen en zo ja, welke?
13. Wat is Uw beeld van de jongeren die een hangplek bezoeken en hoe passen zij in de maatschappij en met name in deze gemeente?

II Interviewverslagen

1. Donderdag 31 mei, 10:00 uur

De geïnterviewde is de heer J. Huizinga, medewerker Jeugdbeleid van de gemeente Zuidhorn. Het interview vindt plaats in de ontmoetingsruimte van het gemeentehuis. Allereerst wordt gevraagd naar de plaatsen in de gemeente Zuidhorn waar zich ontmoetingsplekken bevinden. Er blijken vier officiële hangplekken te zijn, dit zijn de jeugdcentra. Ze zijn gevestigd in Zuidhorn, Oldehove, Grijpskerk en Aduard. De plek in de kern Zuidhorn is een groene zeecontainer. De heer Huizinga geeft aan dat er in de hele gemeente Zuidhorn vijf hangplekken mogen zijn, namelijk één in Kommerzijl, één in Zuidhorn, één in Grijpskerk. Er ligt een aanvraag voor een hangplek in Visvliet en in Aduard wil de jeugd er één. Deze laatste komt er in een andere vorm, namelijk een speelplek/voetbalveld. Meer kernen willen een plek, maar het is niet mogelijk om alle vijftien kernen daarin tegemoet te komen. Den Horn wil bijvoorbeeld ook nog wel een jongerenontmoetingsplek, maar er is ook al een dorpshuis. In de kern Zuidhorn is er het jongerencentrum Avalon, gevestigd aan het van Starckenborghkanaal. Het realiseren van een ontmoetingsplaats heeft nogal wat voeten in aarde, deze ontstaat niet zomaar. Zuidhorn heeft er drie jaar over gedaan om er één te realiseren, die in Kommerzijl kostte vier jaar tijd en die in Grijpskerk twee jaar. Dit komt omdat de gemeente te maken heeft met veel factoren, zoals langdurig overleg met onder andere de jeugd en de buurtbewoners. Er is sprake van een bezwaarprocedure en aanvraag van een bouwvergunning. Dit alles neemt veel tijd in beslag. Een hangplek ontstaat nadat er in eerste instantie vanuit de jongeren een verzoek komt tot de aanleg van een plek waar ze elkaar kunnen ontmoeten. Dit gebeurt in samenspraak met de jongerenwerker. De groep jongeren fluctueert nogal, er is sprake van wisseling van samenstelling. Soms zijn er vijftig tot zestig jongeren te vinden en op een ander moment zijn ze er niet meer. Veelal draait een hele groep om één of enkele "leiders", wanneer deze besluit(en) weg te gaan of een ander locatie te zoeken, volgt de rest ook. Ook is er de afgelopen jaren een verandering geweest in leeftijd, tegenwoordig zijn de bezoekers jonger. Over het algemeen zorgen de ontmoetingsplaatsen voor weinig overlast. Zo nu en dan komen er klachten. In die gevallen gaat het om bijvoorbeeld telefoontjes van omwonenden of medewerkers van Openbare Werken komen achtergelaten troep tegen. De klachten van omwonenden gaan met name over vernieling, achtergelaten troep (verpakkingsmateriaal) en lawaai.

Op de vraag welk beleid de gemeente hanteert aangaande de plaatsen antwoordt de heer Huizinga dat de gemeente onderscheid maakt tussen de officiële hangplekken en de zogeheten "vindplaatsen". Deze "vindplaatsen" zijn plekken waar jongeren zich ophouden, die de gemeente niet erkent als officiële plek. Hiervoor heeft de gemeente dan ook geen beleid. De gemeente is echter wel op de hoogte van enkele locaties van deze vindplaatsen, zoals het Wilhelminapark en in het Johan Smitspark. Tot voor kort was er in het centrum van het dorp een vindplaats voor een daar gevestigde Grillroom. Voor de officiële

ontmoetingsplekken maakt de gemeente afspraken met de jongeren. Deze worden vaak door de jongeren werker opgesteld. In dat geval gaat het om afspraken over geluidsoverlast en het opruimen van de rommel. Voor ideeën over de ontwikkeling van beleid en de samenwerking met jongerenwerkers en jongeren heeft de gemeente ook gebruik gemaakt van het boek van Veenbaas en Noorda. De officiële ontmoetingsplek in Zuidhorn is ontstaan nadat er in het dorp is gezocht naar verschillende locaties. Van de zeven mogelijke locaties is uiteindelijk die aan het van Starckenborghkanaal overgebleven. De plek moest onder andere voldoen aan de eis dat het een verhard terrein betrof en niet te veel uit het zicht zou zijn. Verder heeft men niet echt eisen gesteld aan de plaats. Op de vraag of een ontmoetingsplek op een andere locatie gecreëerd zou kunnen worden wordt geantwoord dat dit niet zomaar gaat, aangezien er een lange procedure voor staat en alles weer van voor af aan opnieuw zou moeten: het overleg met verschillende betrokkenen, aanvragen van de bouwvergunning en de bezwaarprocedure. De ontmoetingsplekken verschillen niet erg van elkaar in de mate waarin er overlast is, ook dit fluctueert. Wel is de samenstelling van de groepen verschillend per plek: elke plek heeft een eigen groep bezoekers. Naast de ontmoetingsplekken en "vindplaatsen" zijn er in de gemeente weinig plekken waar op privé-terrein ontmoetingsplekken zijn, zoals boerenschuren of caravans op het erf. Dit is wel eens voorgekomen op een niet nader te noemen locatie in Zuidhorn, maar na overleg tussen politie en de vader van één van de jongeren is deze verdwenen. Er wordt positief geantwoord op de vraag of de gemeente wel eens jongeren weert op bepaalde plaatsen. Dit gebeurt dan door het plaatsen van "Verboden toegang"-bordjes. De gemeente heeft echter geen beleid voor toekomstige hangplekken. Er zijn altijd wel vermoedens over het ontstaan van nieuwe plekken, maar er worden geen preventieve maatregelen genomen om het ontstaan hiervan te voorkomen. De gemeente is over het algemeen positief over de jongeren en de ontmoetingsplekken. Eens in de paar jaar is er wel sprake van echte overlast in de vorm van vernieling of een vechtpartij. Zo is er bij de eerder genoemde Grillroom wel eens (ernstige) overlast geweest en hebben jongeren in Aduard tijdens de Oud en Nieuw viering voor overlast gezorgd. Twee jaar geleden had men in de kern Grijpskerk overlast door alcohol en drugsgebruik. Dan komt de politie eraan te pas en is het vaak weer snel opgelost. De schooluitval in de gemeente is laag en vermoed wordt dat dit mede verklaard waarom de mate van overlast gering is. Regelmatig (eens in de acht weken) vindt er overlag plaats tussen de Burgemeester, de wethouder jeugdbeleid, de jeugdagent(en) en buurtagent(en), een beleidsambtenaar Jeugd en een leerplichtambtenaar. In een enkel geval is bureau HALT ingeschakeld (bijvoorbeeld in Aduard). Afgezien van enkele excessen is er doorgaans geen sprake van criminaliteit.

2. Woensdag 6 juni, 14:00 uur

De geïnterviewde is Patrick Wijninga, jongerenwerker. Dhr. Wijninga is werkzaam voor de Stichting Welzijn gemeente Zuidhorn (SWgZ), sector jongerenwerk. Het interview vindt plaats in jongerencentrum Avalon.

Meneer Wijninga benoemt drie hangplekken in het dorp Zuidhorn.

Ten eerste is er Avalon, het jongerencentrum aan het Van Starckenborghkanaal ZZ 1. In oktober bestaat het vijf jaar. In eerste instantie was dit een oud slachthuis dat leeg stond. Dit werd een verzamelplaats voor jongeren en op hun initiatief zijn er plannen gemaakt voor een plek waar ze konden verblijven. Binnen de groep ontstond een soort "bestuur" dat overleg pleegde met de gemeente. Hieruit is het jongerencentrum Avalon ontstaan.

Hoewel de samenstelling van de bezoekers wel kan variëren, wordt Avalon veelal door dezelfde groep jongeren bezocht. De openingstijden zijn op dinsdag en donderdag van 15:00 tot 17:00 uur en van 19:30 tot 22:00 uur. Op vrijdag is Avalon geopend van 15:00 tot 17:00 uur en van 20:00 tot 00:00 uur. Af en toe worden er feesten georganiseerd die tot 01:00 of 02:00 uur duren. Veel klachten komen er niet en over het algemeen is het er rustig. Avalon heeft een beleid dat gericht is op jongeren tussen 14 en 24 jaar. Dit wil niet zeggen dat jongeren buiten die leeftijdscategorie niet naar binnen mogen. Wanneer er echter een feest gegeven wordt is de minimum leeftijd wel 14 jaar. Ten aanzien van drugsgebruik geldt dat er buiten mag worden geblowd. Drank wordt wel geschonken, echter niet aan jongeren onder 16 jaar. De vrijwilligers achter de bar zijn in het bezit van een IVA-certificaat. (dit staat voor Instructie Verantwoord Alcoholgebruik) Tenslotte ondersteunt Avalon de BOS-impuls. Dit zijn projecten voor Buurt, Onderwijs en Sport, die zich richten op met name de basisschooljeugd en proberen de beweging van deze jongeren te stimuleren door bijvoorbeeld sportevenementen te organiseren. Zo heeft Avalon voor de maand mei jumpstyle, basketbal en inline skaten op het programma, voor juni zwemmen, voetbal en frisbee en voor juli surfen, paintbal, klimmen en abseilen.

Ten tweede is het Johan Smitspark een hanglocatie. Nadat er regelmatig melding werd gemaakt van overlast in de vorm van vernielingen, afval (kapotte bierflesjes) en brandstichting in het park of in de zandbak is na overleg bepaald dat er een hangcontainer geplaatst zou worden, met bankjes en een tafeltje. De uiteindelijke plaats was niet de eerste keus voor de jongeren, die wilden graag een wat afgelegen plek. De uiteindelijke locatie is dan wel in het park, maar er is toch nog enig zicht op voor bijvoorbeeld langsrijdende politie en jongerenwerkers. De heer Wijninga bezoekt deze plek zo'n 2 á 3 keer per week om contact te onderhouden met de bezoekende jongeren. Op deze manier kan hij de jongeren een beetje in de gaten houden en ze erop wijzen dat het er netjes moet blijven. De jongeren weten ook dat er zo af en toe iemand langskomt. Af en toe is er nog wel sprake van overlast en wordt er wel eens een ruit ingegooid. Vandaar dat de politie daar ook contact heeft met de jongeren. Naast de hangcontainer zijn er nog wat plekjes in het park waar de jongeren zich ophouden. De groep jongeren varieert in

leeftijd tussen 12 en 16 jaar ongeveer en zijn iets meer de "boefjes".

Op de derde plaats wordt door de heer Wijninga het Wilhelminapark als verzamelplaats voor jongeren gezien. Deze plek wordt sinds een jaar of twee in gebruik genomen door jongeren. Deze plek wordt voornamelijk bezocht door jongeren die eerder in het Johan Smitspark verbleven. Ongeveer een half jaar nadat de hangcontainer in het Johan Smitspark was geplaatst was voor deze jongeren de lol eraf en zijn ze zich gaan verzamelen in het Wilhelminapark. De jongeren zijn iets ouder dan die in het Johan Smitspark, namelijk 16+. De heer Wijninga heeft gesprekken gevoerd met omwonenden en vernam dat er klachten waren over achtergelaten rommel in de vorm van flesjes, blikjes en ander verpakkingsmateriaal. De plek ligt vlak bij een Albert Heijn vestiging, waar de jongeren vaak eerst naartoe gaan om het een en ander te kopen. Daarnaast kon het na 10:00 uur 's avonds ook nogal eens lawaaiig zijn: gelach, geschreeuw en het geluid van scooters en brommers. Voor de omwonenden is dit echter niet voldoende reden om de politie te bellen, aldus de heer Wijninga. Bewoners en medewerkers van het nabijgelegen verzorgingstehuis "het Zonnehuis" klagen wel eens over scherven die voor lekke banden van de rolstoelen zorgen. Wel is er een bankje gesloopt en maakt een enkele omwonende melding van drugsdeals. De heer Wijninga, die ook deze plek 2 á 3 keer per week bezoekt, is niet op de hoogte van drugsdeals, wel weet hij dat er door de jongeren gebloed wordt. Hoewel deze klachten minimaal zijn, is het aantal wel iets meer dan in het geval van de vorige twee locaties. Over het jongerencentrum komen zeer weinig klachten binnen en de container in het Johan Smitspark ligt op een redelijke afstand van de omwonenden.

Tenslotte zijn er nog wel plekken in het dorp waar jongeren zich gezamenlijk ophouden, maar het gaat hier dan niet om structureel bezochte plaatsen. Deze kunnen dan ook niet als hangplekken bestempeld worden. Meestal zijn deze in de buurt van een supermarkt. Ook is er naast het zwembad een halfpipe bebouwd, die gebruikt wordt door jongeren, maar ook deze plek staat niet echt als hangplek bekend.

Bij het ontstaan van nieuwe hangplekken speelt de jongerenwerker wel een rol. Jongerenwerk legt, in overleg met de jongeren, een voorstel neer bij de gemeente. Samen wordt overlegt wat de meest geschikte plek en voorzieningen zijn. Vaak gaat het dan om bankjes en prullenbakken. In het geval van de container in het Johan Smitspark was het de bedoeling dat het een goedkope en verplaatsbare oplossing betrof. Op de uiteindelijke plaats was verlichting al aanwezig en een pad er naartoe lag er ook al.

Een hangplek heeft in de ogen van de heer Wijninga een belangrijke betekenis. Het is een vorm van vrijetijdsbesteding en er is sprake van een hechte groep. Het zou wel mogelijk zijn om een hangplek elders te creëren, maar jongeren gaan wel hun eigen weg. De kans bestaat dat ze alsnog naar de oude plek komen. De jongeren moeten in elk geval betrokken worden bij de plannen.

In Zuidhorn is sprake geweest van een "privé-hangplek". Deze bevond zich op privé terrein en vormde een soort jeugdthunk, voorzien van magnetron, koelkast, een DVD-speler en dergelijke. De vader van één van de jongeren had een schuur beschikbaar gesteld. Hierover werden veel meldingen van overlast gemaakt. Zo werd er geklaagd over vuurwerk, lawaai en wildplassen, omdat de plek niet voorzien was van het juiste sanitair. Uiteindelijk heeft er overleg plaatsgevonden tussen de burgemeester en de vader en is besloten deze plek op te doeken.

In Noordhorn is er op dit moment ergens een caravan waar jongeren samenkomen. De heer Wijninga weet nog niet waar die staat, maar is wel van het bestaan op de hoogte. Wellicht bezoekt hij de locatie nog wel eens, maar het is natuurlijk privé-terrein. Ook bestaat het vermoeden dat er een nieuwe privéschuur-hangplek op komst is.

De heer Wijninga is niet op de hoogte van eventuele maatregelen om jongeren op bepaalde plekken te weren.

Hij vermoedt dat de nieuwe onderdoorgang onder het spoor naar de nieuw aan te leggen wijk Oostergast wel als hangplek in gebruik zou kunnen worden genomen. Er worden op dit moment nog geen maatregelen getroffen of afspraken gemaakt om dat te voorkomen. Wel is er een keer over gesproken met de politie en is het idee geopperd om een professionele graffitiartiest de onderdoorgang te laten bespuiten, ter voorkoming van "wildspuiten van graffiti".

Op de vraag, tenslotte, welk beeld de heer Wijninga heeft van de jongeren antwoordt hij dat het veelal gaat om jongeren in de leeftijd van 12 tot 20 jaar. Het is een mix van scholieren, werkenden en jongeren die nietsdoen, terwijl ze bijvoorbeeld nog wel leerplichtig zijn. Ze komen uit het dorp zelf en er is wel een bepaald onderscheid in verschillende groepen, maar sterk is dit zeker niet. Er zijn veel jongeren met scooters en brommers en een grote groep is fan van Nederlandstalige rap, de groep Opgezwolle is bijvoorbeeld geliefd.

3. Vrijdag 8 juni, 19:00 uur.

De geïnterviewde is de heer J. Werners, werkzaam als jeugdagent voor de politie Zuidhorn. Het interview vindt plaats in het politiebureau in Zuidhorn.

De heer Werners benoemt enkele plekken in het dorp waar jongeren samenkomen of samenkwamen in het verleden. Voor sommige geldt of gold een actief weggrijpbeleid.

Een aantal jaren geleden werd er veel overlast veroorzaakt door rondhangende jongeren voor de vestiging van de Albert Heijn supermarkt in het dorp. De politie heeft door veel aanwezig te zijn, de jongeren aan te spreken en ze ook wel eens te bekeuren voor bijvoorbeeld het afsteken van vuurwerk, vernieling of het achterlaten van rommel, ervoor gezorgd dat er nu geen overlast meer is van rondhangende jeugd.

In het verleden was er ook veel overlast aan het Akkerend in Zuidhorn, nabij een bruggetje. Hier kwamen tientallen jongeren samen met brommers en auto's. Zij gebruikten alcohol en drugs. Met veel surveilleren en het aanspreken van de jongeren lukte het niet de overlast weg te nemen en daarom is er gevraagd aan de gemeente om een alcoholverbod in te stellen. Deze maatregel wierp wel vruchten af, want de politie had zodoende meer in handen om op te treden.

Op de plek waar tegenwoordig een tandheelkundig centrum is gevestigd, was vroeger een slachthuis. Dit kwam leeg te staan en werd door jongeren betrokken. Lange tijd was er in Zuidhorn niets te doen voor de jeugd en om die reden was de gemeente bereid dit te gedogen, maar het gebruik van gas, water en elektriciteit vormde wel een probleem. Het oude slachthuis is enigszins opgeknapt en de jongeren hebben zelf een aantal regels opgesteld. Hier werd echter niet goed mee omgegaan en er was sprake van alcohol- en drugsgebruik. Een aantal van de jongeren begaf zich op het criminele pad. Dat was het moment waarop de roep naar een vaste jongerenwerker sterker werd en uiteindelijk heeft dat geleid tot de oprichting van jongerencentrum Avalon, jaren later. In Grijpskerk ontstond op een vergelijkbare wijze het jongerencentrum Malibu. Hier werd een openbare school in de jaren tachtig door jongeren gekraakt. Aanvankelijk werd Avalon druk bezocht, maar nu zijn de bezoekersaantallen afgenomen en de openingstijden aanzienlijk verminderd.

In het Johan Smitspark bevindt zich momenteel een Jongerenontmoetingsplek: een container, die na heel veel overleg tussen de gemeente, jongerenwerk, de politie en de jeugd tot stand is gekomen. De locatie was voor de politie niet de eerste keus, het is er namelijk niet heel overzichtelijk. Toch is het van belang dat ook de bezoekers ongestoord naar de sporthal kunnen, zij moeten een gevoel van veiligheid hebben.

Op dit moment komen ook jongeren samen in het Wilhelminapark. Onder de jongeren die er rondhangen zijn er enkelen waar de politie zich wel bezorgd om maakt; sommigen hebben, buiten de hangplek om, al (veel) contact met de politie gehad. Over het algemeen komen er jongeren met brommers, die bier gaan drinken in het park.

De samenstelling van de groepen jongeren is niet altijd dezelfde. Ook wordt er wel van plek gewisseld. Sommige groepen mijden het contact met elkaar. Zo zijn of waren er Alto's, Skaters of Hardcore-fans.

Over het algemeen wordt er niet veel geklaagd over de verschillende locaties. Zo nu en dan zijn er omwonenden, passerende agenten of andere bezoekers van de locaties die uiting maken van bezorgdheid. De agenten werken (en wonen) hier al lang en kennen de meeste jeugd wel, dit is voor de politie van belang. Wanneer er toch eens een klacht komt, gaat dit over bevuiling door bijvoorbeeld bierflesjes, lawaai door brommers, muziek en stemmen en/of vernieling. Zo zijn er de laatste zes maanden wel meldingen geweest van vernieling van de sporthal, met name op het dak. In de periode van het gekraakte slachthuis, alweer zo'n vijftien jaar geleden, was er wel sprake van een toename van criminaliteit; er werd ook melding gemaakt van inbraken en diefstallen. Ook op de voormalige ontmoetingsplek aan het Akkerend werden wel strafbare feiten gepleegd. Ramen van woningen in de omgeving sneuvelden wel eens. Voor buurtbewoners nam het woongenot behoorlijk af.

Wat betreft het beleid van de politie gaat het er voornamelijk om dat agenten zo nu en dan hun gezicht laten zien op de verschillende plekken. Bij Avalon gebeurt dit in mindere mate (wel eens tijdens een feestje), omdat dit een jongerencentrum is en het toch een beetje het domein is van de jeugd. Hetzelfde geldt voor de container in het Johan Smitspark. Bij het Akkerend werd veel gesurveilleerd en voor het speeltuintje in het Johan Smitspark geldt hetzelfde.

Momenteel is het Wilhelminapark extra in de patrouille opgenomen. De politie is ervan op de hoogte dat door jongeren onder zestien jaar alcohol genuttigd wordt. De verkoop van alcohol aan jeugd jonger dan zestien jaar is verboden, maar tegen het drinken ervan kan de politie wettelijk gezien niet veel doen. Alleen wanneer er sprake is van misbruik, dus wanneer iemand echt dronken is, kan er opgetreden worden. Wellicht zou de gemeente een alcoholverbod in kunnen stellen, op die manier is het wel mogelijk voor de politie om op te treden. Hierover wordt overleg gevoerd. Ook is er sprake van overleg tussen verschillende gemeenten over het te voeren alcoholbeleid. Net als de basiseenheid voor politie zou er dan een samenwerking kunnen ontstaan tussen de gemeenten De Marne, Zuidhorn en Winsum.

Op de vraag of de omgeving van een hangplek is veranderd antwoordt de heer Werners dat dit wel het geval is geweest bij de vroegere hangplek aan het Akkerend. Daar is nu de hele omgeving gesaneerd en heeft een ingrijpende wijziging plaatsgevonden. Zo is de bossage aangepast en ook de infrastructuur (de paden) veranderd. Op deze manier is het voor de jeugd minder aantrekkelijk gemaakt om er rond te hangen.

De rol van de politie op het gebied van bestaande en ook nieuw te creëren ontmoetingsplekken is een informatieve. De politie wordt gekend in het overleg over locaties en wordt uitgenodigd mee te denken over wat de beste locatie is voor een nieuwe plek.

Op de vraag of hangplekken belangrijk zijn voor de jongeren antwoordt de heer Werners dat dit wel het geval is. Voor jongeren is het belangrijk om veel contacten te hebben. De jongeren zijn populair en dit geeft een gevoel van geluk. Ook zijn, in sommige gevallen, ontmoetingsplekken belangrijk, omdat de thuissituatie van jongeren niet ideaal is. (In sommige gevallen hebben de jongeren te maken met bijvoorbeeld te strenge regels, ellende thuis of afwezigheid van ouders)

Het is niet eenvoudig om een hangplek te verplaatsen. Er zijn voorbeelden te noemen waarin dit gelukt is, maar ook voorbeelden waarin men hier niet in is geslaagd. De groep die zich aan het Akkerend ophield bestond uit ongeveer veertig personen. Zij zijn door jongerenwerkers geïnterviewd en hebben uitgebreid de gelegenheid gehad om hun voorkeur voor een locatie en de daar benodigde voorzieningen aan te geven. Van deze gelegenheid is echter weinig gebruik gemaakt. Een ander voorbeeld is Grijpskerk. Daar trof jeugd elkaar op de kruising van de Herestraat en de Kievitsweg. Daar is een vestiging van de Rabobank, die voorzien is van een overkapping voor klanten die komen om te pinnen, geld te storten of brieven te brengen. Onder deze overkapping stond vaak een groep jongeren. De infrastructuur is daar aangepast, een deel van de overkapping is verdwenen en de aanwezige perkjes zijn gewijzigd. De jongerenwerker en de politie hebben overleg gehad met de jongeren over waar een nieuwe plek moest komen, opdat ze niet meer bij de bank zouden gaan staan. Vlakbij de bank is een (dure) houten overkapping gemaakt, maar daar heeft de jeugd nooit gebruik van gemaakt. Bij wijze van grap hebben de jongeren deze overkapping ook te koop aangeboden als "nooit gebruikt". Nu staat deze overkapping in de gemeentelijke loods. Op dit moment is op vrijwel dezelfde locatie, wederom na overleg met jongeren, een metalen overkapping geplaatst. Ook hier wordt geen gebruik van gemaakt: de jeugd zit liever onder het afdak van de bibliotheek. Hieruit blijkt dat gemeente, jongerenwerkers en politie veel tijd en geld kunnen steken in het creëren van een plek voor jongeren, maar dat de jongeren toch wel hun eigen gang gaan en zich niet zomaar laten leiden. Desondanks kan zo'n poging ook slagen. Een voorbeeld hiervan is een container in de gemeente de Marne. Deze is tot drie keer toe in brand gestoken. Op advies van de jongerenwerker is deze container ondanks die brandstichtingen blijven staan, juist omdat de jeugd verwacht dat deze wordt weggehaald. Op dit moment is de container al een jaar lang goed bezocht.

Op de vraag of er in Zuidhorn ook ontmoetingsplekken in caravans of boerenschuren zijn antwoordt de heer Werners dat het er niet veel zijn. Op dit moment is er in Zuidhorn in elk geval sprake van één caravan, misschien enkele. In het begin van de hardcorescene, al jaren geleden, werden er wel feesten georganiseerd. Daar werd door de politie onderzoek verricht naar de veiligheid en de naleving van de drank- en horecawet. Na overleg met de organisatie is er op een nette manier een einde aan gekomen. Het ging hier om grote, professioneel georganiseerde feesten in een grote schuur. Daarnaast is, ook na overleg, een einde gekomen aan een jongerenplek in een garagebox/schuur op privé-terrein. In dit geval ging het om een plek die een vader van één van de jongeren

ter beschikking had gesteld. De jongeren vonden Avalon te groot en wilden met een kleiner gezelschap samenkomen. Dit gebeurde in de schuur, waar ook een bar was aangelegd. Na overleg tussen de vader en de burgermeester is deze plek gesloten.

Op dit moment zijn er geen plekken waar jongeren geweerd worden door de politie.

Op de vraag of er vermoedens bestaan over in de toekomst te verwachten hangplekken (zoals onder de nieuw aan te leggen spoorwegonderdoorgang naar de nieuwbouwwijk Oostergast) en of er maatregelen omtrent die vermoedens genomen worden, wordt geantwoord dat de jongeren doorgaans wel zelf hun eigen weg gaan en hun plekken uitkiezen. De heer Werners vertelt dat er een werkgroep sociale veiligheid is geweest die ging over "risicogebieden". Deze werkgroep is een aantal keren samengekomen om door de gemeente te rijden langs plekken die, door gemeente, burgers of politie, soms als onveilig werden ervaren. Deze werkgroep bestond uit iemand van de vrouwenadviesgroep, een gemeenteambtenaar, wethouder, iemand van de groenvoorziening en een politiefunctionaris. Dit overleg ging echter over bestaande plekken en niet over toekomstige. Het is de heer Werners niet bekend of er op dit moment gesproken wordt over potentiële hangplekken, zoals onder de nieuwe spoorwegonderdoorgang.

Het antwoord op de laatste vraag, naar het beeld van de jongeren die een hangplek bezoeken, luidt dat de verdeling tussen jongens en meisjes ongeveer zestig-veertig procent is. Over het algemeen zijn het jongeren van elf tot eenentwintig jaar die uit Zuidhorn en Noordhorn komen. Het opleidingsniveau varieert van laag tot hoog. Ook de sociale klasse varieert en er zijn kinderen bij uit "gebroken gezinnen", maar evenzogoed ook kinderen uit gezinnen waarvan de ouders nog samen zijn.

Sommige jongeren halen uit verveling wel eens strafbare feiten uit. Er zijn bijvoorbeeld jongeren uit Bedum, die Winsum bezoeken en die tegenover andere groepen stoer willen doen. Zij zijn dan op zoek naar actie en vinden het stoer wanneer anderen hun naam kennen. In Zuidhorn is hier momenteel geen sprake van.

Vanaf 2008 is de politie verplicht om jeugdgroepen in kaart te brengen. In de computer worden dan kenmerken van jongeren opgeslagen en de locatie waar ze zich ophouden. Er wordt een onderverdeling gemaakt in de mate van overlast, variërend in de categorieën "geen overlast", "hinderlijk", "overlastgevend" of "crimineel".

In Zuidhorn zijn niet veel uitgaansmogelijkheden. Avalon heeft de potentie voor goede feesten (het ziet er van binnen ook uit als een kleine disco), maar daar is niet erg sprake van. Wellicht gelden er te veel regels en zijn de openingstijden niet ruim genoeg. In de jaren tachtig kwamen er in zalencentrum Balk elke zaterdag wel duizend bezoekers. Daarnaast was er nog discotheek 't Fust. De afgelopen tien jaar al zijn er plannen voor een dancing. Horecaondernemers hebben gezocht naar de juiste locatie, maar door de gemeente worden deze plannen vaak afgekeurd.

III Enquête-vragen

Inleiding: Mijn naam is Eline Prinsen. Ik doe voor mijn scriptie voor de studie Sociale Geografie aan de Rijksuniversiteit Groningen onderzoek naar jongerenontmoetingsplekken in het algemeen en die in Zuidhorn in het bijzonder. Vandaar dat ik medewerking vraag bij het invullen van deze enquête. Het invullen duurt ongeveer 10 minuten en alle gegevens blijven anoniem en zullen vertrouwelijk worden behandeld. Bij voorbaat dank voor het invullen.

Lokatie afname enquête

Enquête vragen

1 Wat is je geslacht?

- Mannelijk
 Vrouwelijk

2 Wat is je leeftijd? _____ jaar

3 Waar woon je?

Straat _____
Plaats _____

4 Wat is je etniciteit (afkomst)?

- Nederlands
 anders, namelijk _____

5 Wat is het beroep van je ouders?

vader: _____
moeder: _____

6 Wat zijn je dagelijkse bezigheden?

- scholier
 werkzoekend
 werkzaam, als
 anders, namelijk _____

7 Waar voer je deze dagelijkse bezigheden uit?

Straat _____
Plaats _____

8 Wat doe je in je vrije tijd? (meerdere antwoorden aankruisen is mogelijk)

- sporten
- muziekinstrument bespelen
- tv kijken
- muziek luisteren
- computeren
- vrijwilligerswerk
- lezen (boeken/kranten/tijdschriften)
- uitgaan (bijvoorbeeld: restaurant, café, discotheek, bioscoop)
- naar evenementen/concerten gaan, culturele uitstapjes maken
- sportwedstrijden bezoeken
- sociale contacten onderhouden (tijd doorbrengen bij familie/vrienden)
- niets doen/luieren
- anders, namelijk _____

9 Vind je dat je deel uitmaakt van een bepaalde groep?

- nee
- ja, ik maak deel uit van:
 - alto's
 - hardrockers
 - hiphoppers
 - gabbers
 - gothic
 - punkers
 - kakers
 - skaters
 - anders, namelijk _____

10 Hoe zou je de plek waar we nu zijn omschrijven/wat betekent deze plek voor je?

11 Deze plek staat bekend als "hangplek", zie jij dat ook zo/begrijp je dat?

- nee, ik weet niet eens wat een hangplek is, of wat daarmee bedoeld wordt
- nee, ik had geen idee dat er zo tegen deze plek wordt aangekeken
- ja, ik kan begrijpen dat anderen dat zo zien, maar ik ben het daar niet mee eens
- ja, ik begrijp dat anderen dat zo zien, want ze hebben gelijk, het is een hangplek

12 Wat versta jij onder een hangplek?

13 Kom je behalve hier ook nog op een andere (hang)plek?

- nee (ga naar vraag 15)
 ja

14 Waar ga je dan nog meer naartoe?

(geef een lokatie en/of een omschrijving)

15 Hoe vaak bezoek je de (hang)plek(ken)

- minder dan 1 keer per maand
 1 à 2 keer per maand
 1 keer per week
 meerdere keren per week
 (bijna) elke dag
 varieert sterk, omdat _____
 (denk bijvoorbeeld aan het verschil tussen de vakantie- en de schoolperiode, of de weersomstandigheden)
 anders, namelijk _____

16 Hoe lang blijf je gemiddeld op een hangplek?

_____ uur/uren

17 Op welke tijdstippen bezoek je de hangplek(ken) (kruis alles aan dat van toepassing is)

	's ochtends	's middags	's avonds
door de week	☐	☐	☐
zaterdag	☐	☐	☐
zondag	☐	☐	☐

18 Kies de optie die het best bij je past:

- ik ga **alleen** naar een hangplek, **om daar anderen te ontmoeten**
 ik ga **alleen** naar een hangplek, **het maakt niet uit of er anderen zijn**
 ik ga **tegelijk met anderen** naar een hangplek
 anders, namelijk _____

19 Wat zijn je bezigheden op deze plek, wat doe je hier zoal?

20 **Waarom kom je juist op deze plek?** (meerdere antwoorden aankruisen is mogelijk)

- aanwezigheid van anderen (bijvoorbeeld vrienden)
- afwezigheid van anderen (bijvoorbeeld ouders, docenten)
- aanwezigheid van bankjes/zitmogelijkheden
- nabijheid van winkels
- omgeving
- ligt op de route van _____ naar _____
- aanwezigheid van ontspanningsmogelijkheden, zoals een trapveldje, speeltoestellen, etc.
- anders, namelijk _____

21 **Wat voor gevoel komt er in je op als je op de deze plek aanwezig bent?**

	zeer mee eens	mee eens	neutraal	mee oneens	zeer mee oneens
Ik voel me vrij	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me zelfstandig	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel dat ik ergens bij hoor	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kan hier mezelf zijn	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me sterk	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me stoer/cool	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het hier gezellig	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me hier thuis	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me hier gewaardeerd	☐	☐	☐	☐	☐

22 **Zou je graag iets willen zien op deze plek dat er nu niet is?**

- nee, het is goed zo (ga naar vraag 24)
- ja

23 **Wat moet er volgens jou op deze plek nog komen?** (meerdere antwoorden aankruisen is mogelijk)

- trapveldje
- basketbalpleintje
- tafeltennistafel
- speeltoestellen (bijvoorbeeld schommel of klimrek)
- skatemogelijkheden
- (meer) zitmogelijkheden (bankjes, stoeltjes)
- (meer) prullebakken
- een overkapping om droog te kunnen staan
- anders, namelijk _____

24 **Hoe wordt er volgens jou door andere mensen tegen jou/jullie aangekeken?**

25 **Zijn er wel eens mensen die zeggen overlast van je te hebben?**

- nee, nooit (ga naar vraag 28)
- ja, wel eens

26 Door wie wordt je dan aangesproken?

- ouders
- buurtbewoners
- voorbijgangers (wandelaars, fietsers)
- politie
- anders, namelijk _____

27 Over welke vorm van overlast wordt dan gesproken?

- geluidsoverlast (brommers, harde muziek, geschreeuw, etc.)
- vervuiling, door het achterlaten van "troep" (flesjes, blikjes, chipszakjes, peuken, etc.)
- vernielingen of graffiti aanbrengen (op bijvoorbeeld speeltoestellen, straatmeubulair of muren)
- laat (soms tot diep in de nacht) rondhangen op de hangplek
- bedreigende sfeer (bijvoorbeeld het versperren van de weg)
- het inpikken/bezetten van andermans plek (bijvoorbeeld speelplaats van kleine kinderen)
- het schenden van iemands privacy (bijvoorbeeld rondhangen op iemands woonerf)
- het openlijk gebruiken van alcohol en drugs
- agressief gedrag, niet voor rede vatbaar zijn
- anders, namelijk _____

28 Heb je van jezelf het idee dat je wel eens overlast veroorzaakt?

- nee (einde van de enquête)
- ja

29 Om welke vorm van overlast gaat het dan?

- geluidsoverlast (brommers, harde muziek, geschreeuw, etc.)
- vervuiling, door het achterlaten van "troep" (flesjes, blikjes, chipszakjes, peuken, etc.)
- vernielingen of graffiti aanbrengen (op bijvoorbeeld speeltoestellen, straatmeubulair of muren)
- laat (soms tot diep in de nacht) rondhangen op de hangplek
- bedreigende sfeer (bijvoorbeeld het versperren van de weg)
- het inpikken/bezetten van andermans plek (bijvoorbeeld speelplaats van kleine kinderen)
- het schenden van iemands privacy (bijvoorbeeld rondhangen op iemands woonerf)
- het openlijk gebruiken van alcohol en drugs
- agressief gedrag, niet voor rede vatbaar zijn
- anders, namelijk _____

Einde Enquête

IV Uitwerking enquête antwoorden

Aantal respondenten

	Avalon	Wilhelminapark	Johan Smitpark	Total
	Frequency	Frequency	Frequency	Frequency
Aantal	11	7	6	24

Wat is je geslacht?

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
Mannelijk	9	81,8%	7	100,0%	5	83,3%	21	87,5%
Vrouwelijk	2	18,2%	0	0,0%	1	16,7%	3	12,5%
Total	11	100,0%	7	100,0%	6	100,0%	24	100,0%

Wat is je leeftijd?

	Avalon	Wilhelminapark	Johan Smitpark	Total
	Frequency	Frequency	Frequency	Frequency
Gemiddelde leeftijd	13,5	15,3	15,3	14,7

Waar woon je?

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
Zuidhorn	11	100,0%	7	100,0%	6	100,0%	24	100,0%
Total	11	100,0%	7	100,0%	6	100,0%	24	100,0%

Wat is je etniciteit (afkomst)?

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
Nederlands	11	100,0%	7	100,0%	3	50,0%	21	87,5%
anders	0	0,0%	0	0,0%	3	50,0%	3	12,5%
Total	11	100,0%	7	100,0%	6	100,0%	24	100,0%

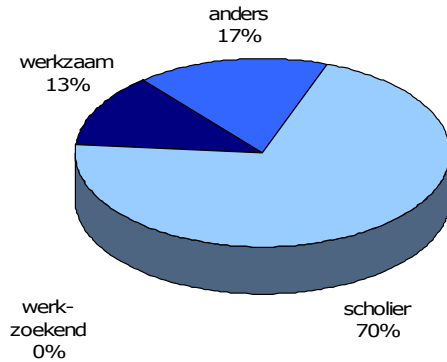
Wat is het beroep van je ouders?

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
VADER								
stoffeerder	0	0,0%	1	14,3%	0	0,0%	1	4,2%
bouwwakker	0	0,0%	1	14,3%	0	0,0%	1	4,2%
taxi chauffeur	0	0,0%	1	14,3%	0	0,0%	1	4,2%
hovenier	0	0,0%	1	14,3%	0	0,0%	1	4,2%
chauffeur	1	9,1%	1	14,3%	0	0,0%	2	8,3%
postbode	1	9,1%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,2%
verpleegkundige	2	18,2%	0	0,0%	0	0,0%	2	8,3%
zelfstandig ondernemer	2	18,2%	0	0,0%	0	0,0%	2	8,3%
electriciën	1	9,1%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,2%
monteur	1	9,1%	0	0,0%	1	16,7%	2	8,3%
schilder	1	9,1%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,2%
ict tester	1	9,1%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,2%
ambtenaar	0	0,0%	0	0,0%	1	16,7%	1	4,2%
geen	0	0,0%	0	0,0%	1	16,7%	1	4,2%
missing value	1	9,1%	2	28,6%	3	50,0%	6	25,0%
Total	11	100,0%	7	100,0%	6	100,0%	24	100,0%
MOEDER								
administratief medew.	0	0,0%	1	14,3%	0	0,0%	1	4,2%
geen	1	9,1%	4	57,1%	2	33,3%	7	29,2%
schoonmaakster	2	18,2%	0	0,0%	0	0,0%	2	8,3%
verpleegkundige	2	18,2%	0	0,0%	0	0,0%	2	8,3%
zelfstandig ondernemer	2	18,2%	0	0,0%	0	0,0%	2	8,3%
secretaresse	1	9,1%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,2%
(bejaarden)zorg	1	9,1%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,2%
woonbegeleider	1	9,1%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,2%
lerares	1	9,1%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,2%
missing value	0	0,0%	2	28,6%	4	66,7%	6	25,0%
Total	11	100,0%	7	100,0%	6	100,0%	24	100,0%

Wat zijn je dagelijkse bezigheden?

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
scholier	10	90,9%	4	57,1%	3	50,0%	17	70,8%
werkzoekend	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
werkzaam, als	1	9,1%	0	0,0%	2	33,3%	3	12,5%
anders	0	0,0%	3	42,9%	1	16,7%	4	16,7%
Total	11	100,0%	7	100,0%	6	100,0%	24	100,0%

Total:

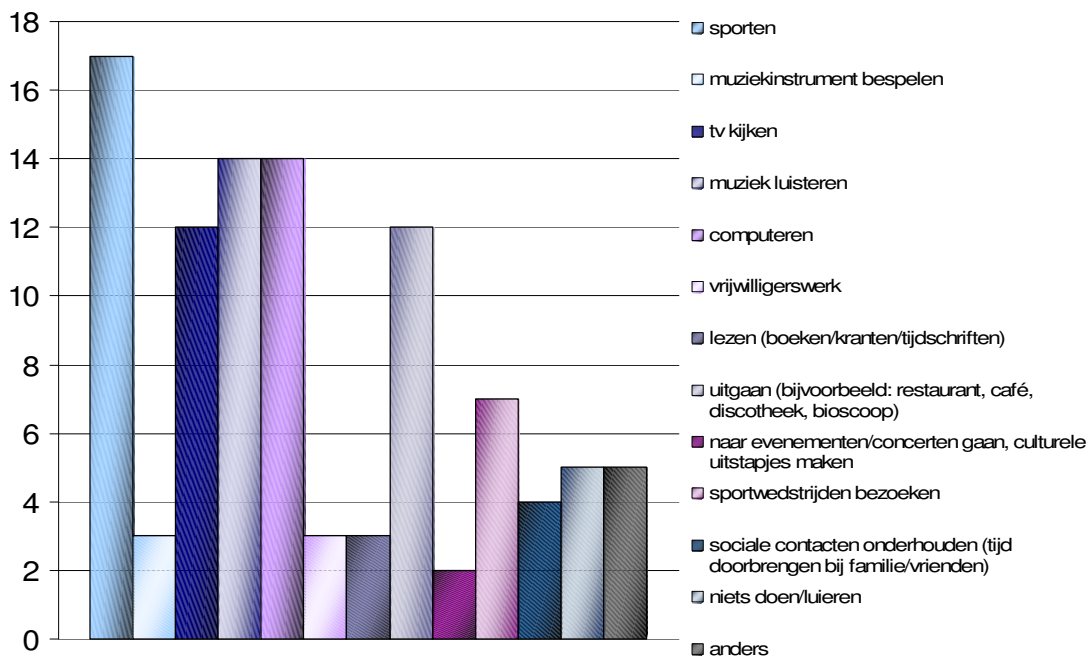
Waar voer je deze dagelijkse bezigheden uit?

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
Groningen	2	18,2%	3	42,9%	1	16,7%	6	25,0%
Zuidhorn	7	63,6%	2	28,6%	4	66,7%	13	54,2%
Oldekerk	1	9,1%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,2%
Overall	1	9,1%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,2%
missing value	0	0,0%	2	28,6%	1	16,7%	3	12,5%
Total	11	100,0%	7	100,0%	6	100,0%	24	100,0%

Wat doe je in je vrije tijd? (meerdere antwoorden aankruisen is mogelijk)

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
sporten	8	14,5%	5	20,0%	4	19,0%	17	16,8%
muziekinstrument bespelen	3	5,5%	0	0,0%	0	0,0%	3	3,0%
tv kijken	8	14,5%	2	8,0%	2	9,5%	12	11,9%
muziek luisteren	7	12,7%	2	8,0%	5	23,8%	14	13,9%
computeren	8	14,5%	4	16,0%	2	9,5%	14	13,9%
vrijwilligerswerk	2	3,6%	0	0,0%	1	4,8%	3	3,0%
lezen (boeken/kranten/tijdschriften)	3	5,5%	0	0,0%	0	0,0%	3	3,0%
uitgaan (bijvoorbeeld: restaurant, café, discotheek, bioscoop)	6	10,9%	4	16,0%	2	9,5%	12	11,9%
naar evenementen/concerten gaan, culturele uitstapjes maken	1	1,8%	1	4,0%	0	0,0%	2	2,0%
sportwedstrijden bezoeken	6	10,9%	1	4,0%	0	0,0%	7	6,9%
sociale contacten onderhouden (tijd doorbrengen bij familie/vrienden)	2	3,6%	1	4,0%	1	4,8%	4	4,0%
niets doen/luieren	1	1,8%	2	8,0%	2	9,5%	5	5,0%
anders	0	0,0%	3	12,0%	2	9,5%	5	5,0%
Total	55	100,0%	25	100,0%	21	100,0%	101	100,0%

De percentages zijn gebaseerd op het totaal aantal antwoorden, niet op het aantal respondenten. Meerder antwoorden waren mogelijk.

Vind je dat je deel uitmaakt van een bepaalde groep?

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
nee	8	72,7%	5	71,4%	4	66,7%	17	70,8%
ja, ik maak deel uit van:	3	27,3%	2	28,6%	2	33,3%	7	29,2%
Total	11	100,0%	7	100,0%	6	100,0%	24	100,0%
alto's	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
hardrockers	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
hiphoppers	0	0,0%	0	0,0%	2	100,0%	2	28,6%
gabbers	0	0,0%	2	100,0%	0	0,0%	2	28,6%
gothic	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
punkers	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
kakkers	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
skaters	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
anders	3	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	3	42,9%
Total	3	100,0%	2	100,0%	2	100,0%	7	100,0%

Hoe zou je de plek waar we nu zijn omschrijven/wat betekent deze plek voor je?

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
niks	0	0,0%	1	12,5%	0	0,0%	1	3,1%
ontmoetingsplek	0	0,0%	1	12,5%	0	0,0%	1	3,1%
iets tofs	0	0,0%	3	37,5%	0	0,0%	3	9,4%
hangplek	2	11,8%	1	12,5%	2	28,6%	5	15,6%
gezellig	4	23,5%	1	12,5%	0	0,0%	5	15,6%
jeugdhonk	2	11,8%	0	0,0%	0	0,0%	2	6,3%
chillen/relaxen	2	11,8%	0	0,0%	0	0,0%	2	6,3%
cool	1	5,9%	0	0,0%	0	0,0%	1	3,1%
leuk	3	17,6%	0	0,0%	0	0,0%	3	9,4%
discotheek	1	5,9%	0	0,0%	0	0,0%	1	3,1%
weinig	1	5,9%	0	0,0%	0	0,0%	1	3,1%
heel veel	1	5,9%	0	0,0%	0	0,0%	1	3,1%
speeltuin	0	0,0%	0	0,0%	3	42,9%	3	9,4%
rotplek, klein, voor kinderen	0	0,0%	0	0,0%	1	14,3%	1	3,1%
missing value	0	0,0%	1	12,5%	1	14,3%	2	6,3%
Total	17	100,0%	8	100,0%	7	100,0%	32	100,0%

De percentages zijn gebaseerd op het totaal aantal antwoorden, niet op het aantal respondenten. Meerder antwoorden waren mogelijk.

Deze plek staat bekend als "hangplek", zie jij dat ook zo/begrijp je dat?

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
nee, ik weet niet eens wat een hangplek is, of wat daarmee bedoeld wordt	0	0,0%	0	0,0%	1	16,7%	1	4,2%
nee, ik had geen idee dat er zo tegen deze plek wordt aangekeken	2	18,2%	0	0,0%	2	33,3%	4	16,7%
ja, ik kan begrijpen dat anderen dat zo zien, maar ik ben het daar niet mee eens	3	27,3%	3	42,9%	0	0,0%	6	25,0%
ja, ik begrijp dat anderen dat zo zien, want ze hebben gelijk, het is een hangplek	6	54,5%	3	42,9%	3	50,0%	12	50,0%
missing value	0	0,0%	1	14,3%	0	0,0%	1	4,2%
Total	11	100,0%	7	100,0%	6	100,0%	24	100,0%

Wat versta jij onder een hangplek?

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
plek om te chillen	2	16,7%	4	57,1%	4	66,7%	10	40,0%
plek om te hangen	2	16,7%	2	28,6%	0	0,0%	4	16,0%
gezellig met vrienden praten	1	8,3%	1	14,3%	0	0,0%	2	8,0%
je mag er altijd zijn	1	8,3%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,0%
gezellig	2	16,7%	0	0,0%	0	0,0%	2	8,0%
leuk	1	8,3%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,0%
van alles	1	8,3%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,0%
discotheek	1	8,3%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,0%
plek waar je je goed voelt	1	8,3%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,0%
overdekte plek met stoelen en banken	0	0,0%	0	0,0%	1	16,7%	1	4,0%
plek waar jeugd samenkomt	0	0,0%	0	0,0%	1	16,7%	1	4,0%
Total	12	100,0%	7	100,0%	6	100,0%	25	100,0%

De percentages zijn gebaseerd op het totaal aantal antwoorden, niet op het aantal respondenten. Meerder antwoorden waren mogelijk.

Kom je behalve hier ook nog op een andere (hang)plek?

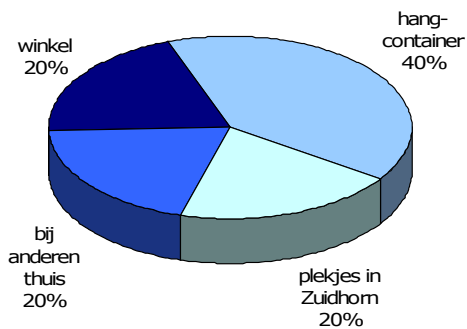
	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
nee	7	63,6%	0	0,0%	2	33,3%	9	37,5%
ja	4	36,4%	7	100,0%	4	66,7%	15	62,5%
Total	11	100,0%	7	100,0%	6	100,0%	24	100,0%

Waar ga je dan nog meer naartoe?

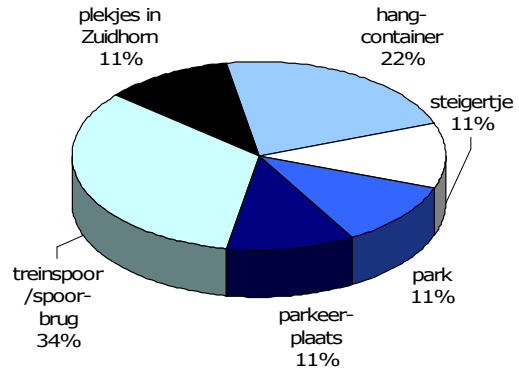
	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
hangcontainer	2	40,0%	2	22,2%	2	25,0%	6	27,3%
steigertje	0	0,0%	1	11,1%	0	0,0%	1	4,5%
park	0	0,0%	1	11,1%	0	0,0%	1	4,5%
parkeerplaats	0	0,0%	1	11,1%	0	0,0%	1	4,5%
treinspoor/spoorbrug	0	0,0%	3	33,3%	2	25,0%	5	22,7%
plekjes in Zuidhorn	1	20,0%	1	11,1%	0	0,0%	2	9,1%
bij anderen thuis	1	20,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,5%
winkel	1	20,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,5%
halfpipe	0	0,0%	0	0,0%	2	25,0%	2	9,1%
missing value	0	0,0%	0	0,0%	2	25,0%	2	9,1%
Total	5	100,0%	9	100,0%	8	100,0%	22	100,0%

De percentages zijn gebaseerd op het totaal aantal antwoorden, niet op het aantal respondenten. Meerder antwoorden waren mogelijk.

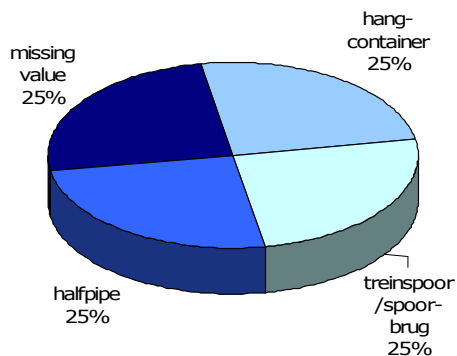
Avalon (0 waarden zijn weggelaten):

Wilhelminapark (0 waarden zijn weggelaten):

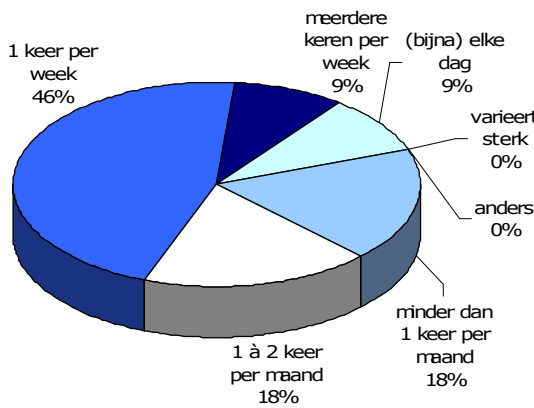
Johan Smitpark (0 waarden zijn weggelaten):

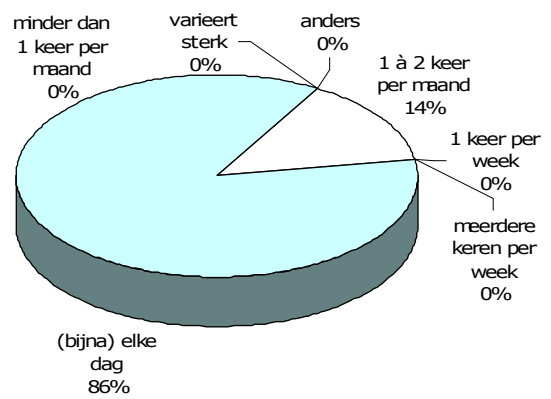
Hoe vaak bezoek je de (hang)plek(ken)

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
minder dan 1 keer per maand	2	18,2%	0	0,0%	0	0,0%	2	8,3%
1 à 2 keer per maand	2	18,2%	1	14,3%	0	0,0%	3	12,5%
1 keer per week	5	45,5%	0	0,0%	0	0,0%	5	20,8%
meerdere keren per week	1	9,1%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,2%
(bijna) elke dag	1	9,1%	6	85,7%	6	100,0%	13	54,2%
varieert sterk	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
anders	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Total	11	100,0%	7	100,0%	6	100,0%	24	100,0%

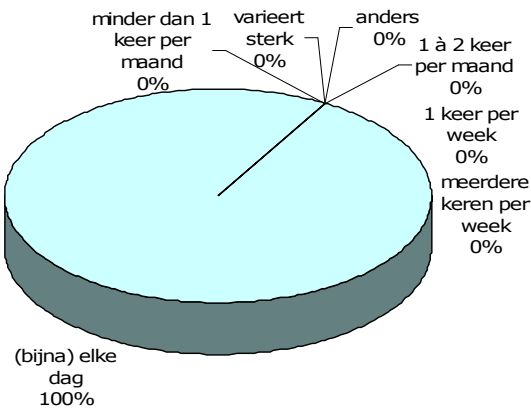
Avalon:

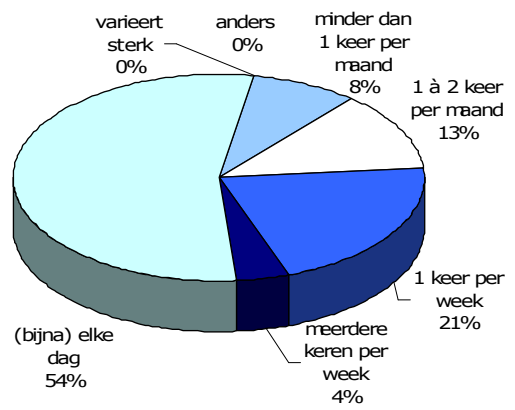
Wilhelminapark:

Johan Smitpark:

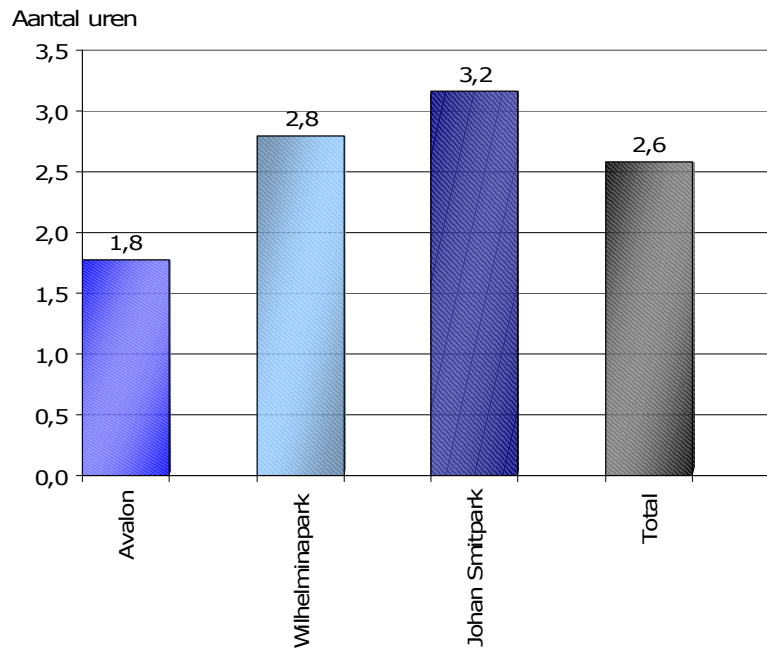

Total:

Hoe lang blijf je gemiddeld op een hangplek?

	Avalon	Wilhelminapark	Johan Smitpark	Total
n = 22				
gemiddeld aantal uren	1,8	2,8	3,2	2,6

Op welke tijdstippen bezoek je de hangplek(ken)

Avalon	's ochtends		's middags		's avonds		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
door de week	0	0,0%	4	13,8%	7	24,1%	11	37,9%
zaterdag	0	0,0%	4	13,8%	5	17,2%	9	31,0%
zondag	0	0,0%	4	13,8%	5	17,2%	9	31,0%
Total	0	0,0%	12	41,4%	17	58,6%	29	100,0%

Wilhelminapark	's ochtends		's middags		's avonds		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
door de week	0	0,0%	6	15,8%	5	13,2%	11	28,9%
zaterdag	1	2,6%	7	18,4%	6	15,8%	14	36,8%
zondag	2	5,3%	6	15,8%	5	13,2%	13	34,2%
Total	3	7,9%	19	50,0%	16	42,1%	38	100,0%

Johan Smitpark	's ochtends		's middags		's avonds		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
door de week	0	0,0%	3	11,5%	6	23,1%	9	34,6%
zaterdag	0	0,0%	4	15,4%	5	19,2%	9	34,6%
zondag	0	0,0%	4	15,4%	4	15,4%	8	30,8%
Total	0	0,0%	11	42,3%	15	57,7%	26	100,0%

Total	's ochtends		's middags		's avonds		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
door de week	0	0,0%	13	14,0%	18	19,4%	31	33,3%
zaterdag	1	1,1%	15	16,1%	16	17,2%	32	34,4%
zondag	2	2,2%	14	15,1%	14	15,1%	30	32,3%
Total	3	3,2%	42	45,2%	48	51,6%	93	100,0%

Kies de optie die het best bij je past:

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
ik ga alleen naar een hangplek, om daar anderen te ontmoeten	3	27,3%	0	0,0%	3	50,0%	6	25,0%
ik ga alleen naar een hangplek, het maakt niet uit of er anderen zijn	2	18,2%	0	0,0%	1	16,7%	3	12,5%
ik ga tegelijk met anderen naar een hangplek	6	54,5%	4	57,1%	1	16,7%	11	45,8%
anders	0	0,0%	2	28,6%	1	16,7%	3	12,5%
missing value	0	0,0%	1	14,3%	0	0,0%	1	4,2%
Total	11	100,0%	7	100,0%	6	100,0%	24	100,0%

Wat zijn je bezigheden op deze plek, wat doe je hier zoal?

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
muziek luisteren	1	6,3%	2	13,3%	1	6,7%	4	8,7%
sigaretje roken	2	12,5%	3	20,0%	4	26,7%	9	19,6%
drugs gebruiken	0	0,0%	2	13,3%	3	20,0%	5	10,9%
drinken	0	0,0%	1	6,7%	0	0,0%	1	2,2%
eten	0	0,0%	1	6,7%	0	0,0%	1	2,2%
(rond)hangen	1	6,3%	1	6,7%	1	6,7%	3	6,5%
chillen	0	0,0%	1	6,7%	4	26,7%	5	10,9%
sporten	0	0,0%	1	6,7%	0	0,0%	1	2,2%
vuurtje stoken	0	0,0%	1	6,7%	0	0,0%	1	2,2%
eendjes voeren	0	0,0%	1	6,7%	0	0,0%	1	2,2%
praten	2	12,5%	1	6,7%	1	6,7%	4	8,7%
zitten	1	6,3%	0	0,0%	0	0,0%	1	2,2%
lol trappen	1	6,3%	0	0,0%	0	0,0%	1	2,2%
computeren	3	18,8%	0	0,0%	0	0,0%	3	6,5%
van alles	1	6,3%	0	0,0%	0	0,0%	1	2,2%
gezellig doen	1	6,3%	0	0,0%	0	0,0%	1	2,2%
uitrusten	1	6,3%	0	0,0%	0	0,0%	1	2,2%
bezig zijn	1	6,3%	0	0,0%	0	0,0%	1	2,2%
met mobiele telefoon spelen	1	6,3%	0	0,0%	1	6,7%	2	4,3%
Total	16	100,0%	15	100,0%	15	100,0%	46	100,0%

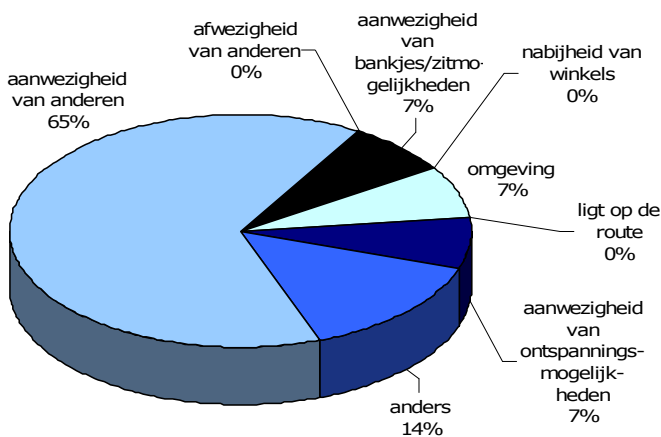
De percentages zijn gebaseerd op het totaal aantal antwoorden, niet op het aantal respondenten. Meerder antwoorden waren mogelijk.

Waarom kom je juist op deze plek? (meerdere antwoorden aankruisen is mogelijk)

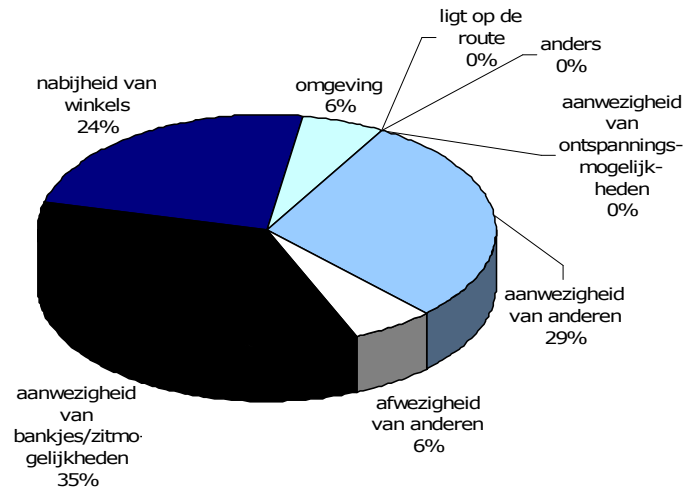
	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
aanwezigheid van anderen (bijvoorbeeld vrienden)	9	64,3%	5	29,4%	6	50,0%	20	46,5%
afwezigheid van anderen (bijvoorbeeld ouders, docenten)	0	0,0%	1	5,9%	1	8,3%	2	4,7%
aanwezigheid van bankjes/zitmogelijkheden	1	7,1%	6	35,3%	2	16,7%	9	20,9%
nabijheid van winkels	0	0,0%	4	23,5%	1	8,3%	5	11,6%
omgeving	1	7,1%	1	5,9%	1	8,3%	3	7,0%
ligt op de route van ... naar ...	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
aanwezigheid van ontspanningsmogelijkheden, zoals een trapveldje, speeltoestellen, etc.	1	7,1%	0	0,0%	1	8,3%	2	4,7%
anders	2	14,3%	0	0,0%	0	0,0%	2	4,7%
Total	14	100,0%	17	100,0%	12	100,0%	43	100,0%

De percentages zijn gebaseerd op het totaal aantal antwoorden, niet op het aantal respondenten. Meerder antwoorden waren mogelijk.

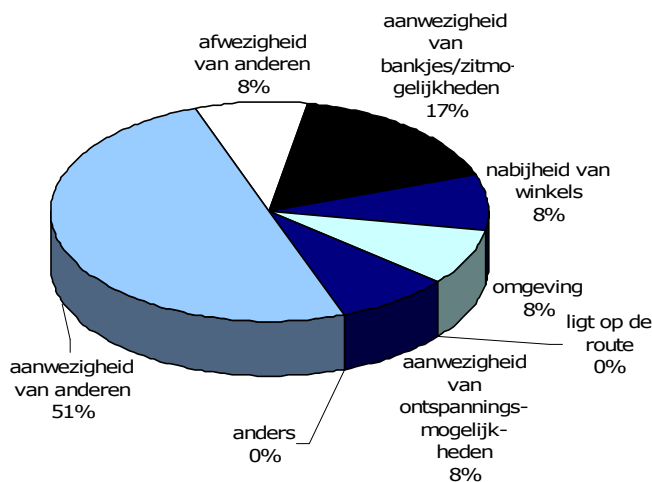
Avalon:

Wilhelminapark:

Johan Smitpark:

Wat voor gevoel komt er in je op als je op de deze plek aanwezig bent?

Avalon	Ik voel me vrij		Ik voel me zelfstandig		Ik voel dat ik ergens bij hoor		Ik kan hier mezelf zijn		Ik voel me sterk		Ik voel me stoer/cool		Ik vind het hier gezellig		Ik voel me hier thuis		Ik voel me hier gewaardeerd	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
zeer mee eens	8	72,7%	5	45,5%	7	63,6%	5	45,5%	5	45,5%	6	54,5%	8	72,7%	5	45,5%	5	45,5%
mee eens	3	27,3%	1	9,1%	2	18,2%	2	18,2%	2	18,2%	1	9,1%	1	9,1%	1	9,1%	1	9,1%
neutraal	0	0,0%	2	18,2%	0	0,0%	1	9,1%	2	18,2%	3	27,3%	0	0,0%	1	9,1%	1	9,1%
mee oneens	0	0,0%	0	0,0%	1	9,1%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	9,1%	0	0,0%
zeer mee oneens	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	9,1%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	18,2%
missing value	0	0,0%	3	27,3%	1	9,1%	2	18,2%	2	18,2%	1	9,1%	2	18,2%	3	27,3%	2	18,2%
Total	11	100,0%	11	100,0%	11	100,0%	11	100,0%	11	100,0%	11	100,0%	11	100,0%	11	100,0%	11	100,0%

Wilhelminapark	Ik voel me vrij		Ik voel me zelfstandig		Ik voel dat ik ergens bij hoor		Ik kan hier mezelf zijn		Ik voel me sterk		Ik voel me stoer/cool		Ik vind het hier gezellig		Ik voel me hier thuis		Ik voel me hier gewaardeerd	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
zeer mee eens	4	57,1%	1	14,3%	2	28,6%	5	71,4%	1	14,3%	1	14,3%	4	57,1%	1	14,3%	2	28,6%
mee eens	3	42,9%	1	14,3%	2	28,6%	2	28,6%	3	42,9%	3	42,9%	2	28,6%	3	42,9%	4	57,1%
neutraal	0	0,0%	4	57,1%	3	42,9%	0	0,0%	2	28,6%	1	14,3%	1	14,3%	3	42,9%	1	14,3%
mee oneens	0	0,0%	1	14,3%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	14,3%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
zeer mee oneens	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	14,3%	1	14,3%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
missing value	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Total	7	100,0%	7	100,0%	7	100,0%	7	100,0%	7	100,0%	7	100,0%	7	100,0%	7	100,0%	7	100,0%

Johan Smitpark	Ik voel me vrij		Ik voel me zelfstandig		Ik voel dat ik ergens bij hoor		Ik kan hier mezelf zijn		Ik voel me sterk		Ik voel me stoer/cool		Ik vind het hier gezellig		Ik voel me hier thuis		Ik voel me hier gewaardeerd	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
zeer mee eens	3	50,0%	0	0,0%	1	16,7%	2	33,3%	2	33,3%	1	16,7%	2	33,3%	1	16,7%	1	16,7%
mee eens	1	16,7%	3	50,0%	1	16,7%	2	33,3%	2	33,3%	1	16,7%	2	33,3%	2	33,3%	1	16,7%
neutraal	0	0,0%	2	33,3%	3	50,0%	2	33,3%	2	33,3%	3	50,0%	2	33,3%	1	16,7%	2	33,3%
mee oneens	0	0,0%	1	16,7%	1	16,7%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
zeer mee oneens	1	16,7%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	16,7%	0	0,0%	2	33,3%	2	33,3%
missing value	1	16,7%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Total	6	100,0%	6	100,0%	6	100,0%	6	100,0%	6	100,0%	6	100,0%	6	100,0%	6	100,0%	6	100,0%

Total	Ik voel me vrij		Ik voel me zelfstandig		Ik voel dat ik ergens bij hoor		Ik kan hier mezelf zijn		Ik voel me sterk		Ik voel me stoer/cool		Ik vind het hier gezellig		Ik voel me hier thuis		Ik voel me hier gewaardeerd	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
zeer mee eens	15	62,5%	6	25,0%	10	41,7%	12	50,0%	8	33,3%	8	33,3%	14	58,3%	7	29,2%	8	33,3%
mee eens	7	29,2%	5	20,8%	5	20,8%	6	25,0%	7	29,2%	5	20,8%	5	20,8%	6	25,0%	6	25,0%
neutraal	0	0,0%	8	33,3%	6	25,0%	3	12,5%	6	25,0%	7	29,2%	3	12,5%	5	20,8%	4	16,7%
mee oneens	0	0,0%	2	8,3%	2	8,3%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,2%	0	0,0%	1	4,2%	0	0,0%
zeer mee oneens	1	4,2%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,2%	1	4,2%	2	8,3%	0	0,0%	2	8,3%	4	16,7%
missing value	1	4,2%	3	12,5%	1	4,2%	2	8,3%	2	8,3%	1	4,2%	2	8,3%	3	12,5%	2	8,3%
Total	24	100,0%	24	100,0%	24	100,0%	24	100,0%	24	100,0%	24	100,0%	24	100,0%	24	100,0%	24	100,0%

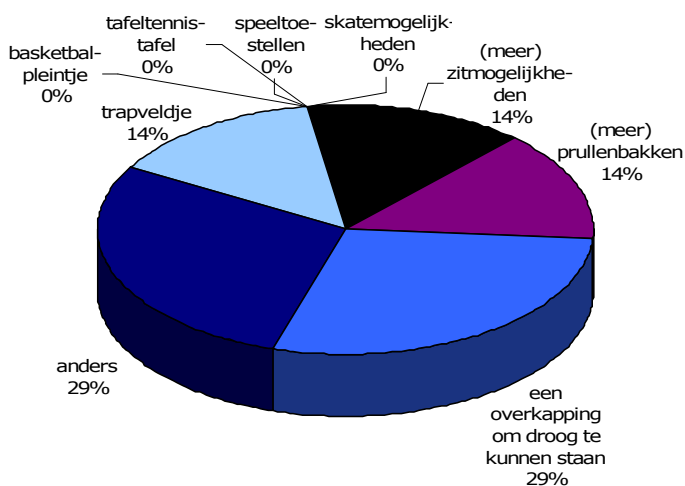
Zou je graag iets willen zien op deze plek dat er nu niet is?

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
nee, het is goed zo	6	54,5%	0	0,0%	2	33,3%	8	33,3%
ja	5	45,5%	7	100,0%	4	66,7%	16	66,7%
Total	11	100,0%	7	100,0%	6	100,0%	24	100,0%

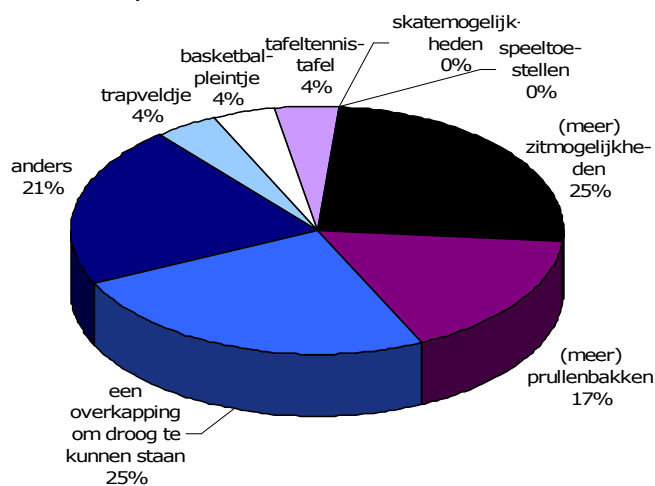
Wat moet er volgens jou op deze plek nog komen? (meerdere antwoorden aankruisen is mogelijk)

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
trapveldje	1	11,1%	1	4,2%	1	14,3%	3	7,5%
basketbalpleintje	1	11,1%	1	4,2%	0	0,0%	2	5,0%
tafeltennistafel	1	11,1%	1	4,2%	0	0,0%	2	5,0%
speeltoestellen (bijvoorbeeld schommel of klimrek)	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
skatemogelijkheden (meer) zitmogelijkheden (bankjes, stoeltjes)	3	33,3%	6	25,0%	1	14,3%	10	25,0%
(meer) prullenbakken	0	0,0%	4	16,7%	1	14,3%	5	12,5%
een overkapping om droog te kunnen staan	1	11,1%	6	25,0%	2	28,6%	9	22,5%
anders	2	22,2%	5	20,8%	2	28,6%	9	22,5%
Total	9	100,0%	24	100,0%	7	100,0%	40	100,0%

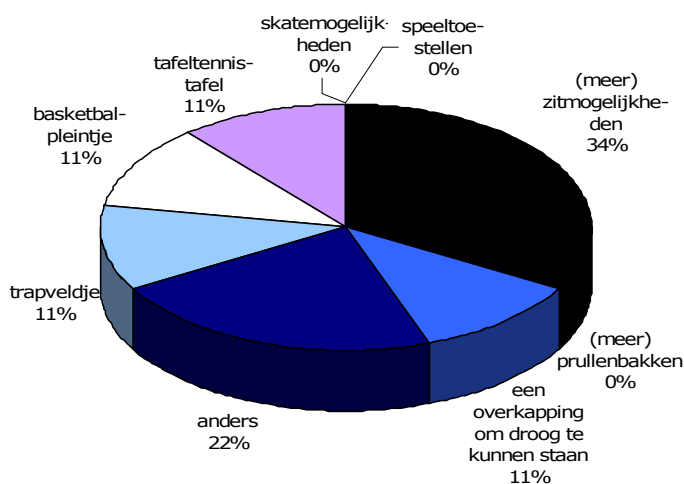
Avalon:

Wilhelminapark:

Johan Smitpark:

Hoe wordt er volgens jou door andere mensen tegen jou/jullie aangekeken?

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
alsof we crimineel zijn	0	0,0%	2	28,6%	0	0,0%	2	8,3%
gewoon	3	27,3%	3	42,9%	1	16,7%	7	29,2%
weet ik niet	1	9,1%	1	14,3%	0	0,0%	2	8,3%
niet goed	1	9,1%	0	0,0%	0	0,0%	1	4,2%
ze vinden mij leuk, spontaan, tof	1	9,1%	0	0,0%	3	50,0%	4	16,7%
rotjongens	2	18,2%	0	0,0%	0	0,0%	2	8,3%
stel junkies die niets te doen hebben	0	0,0%	0	0,0%	1	16,7%	1	4,2%
missing value	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Total	11	100,0%	7	100,0%	6	100,0%	24	100,0%

Zijn er wel eens mensen die zeggen overlast van je te hebben?

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
nee, nooit	10	90,9%	7	100,0%	2	33,3%	19	79,2%
ja, wel eens	1	9,1%	0	0,0%	4	66,7%	5	20,8%
Total	11	100,0%	7	100,0%	6	100,0%	24	100,0%

Door wie word je dan aangesproken?

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
ouders	0	0,0%	0	-	2	28,6%	2	25,0%
buurtbewoners	0	0,0%	0	-	2	28,6%	2	25,0%
voorbijgangers (wandelaars, fietsers)	1	100,0%	0	-	0	0,0%	1	12,5%
politie	0	0,0%	0	-	3	42,9%	3	37,5%
anders	0	0,0%	0	-	0	0,0%	0	0,0%
Total	1	100,0%	0	-	7	100,0%	8	100,0%

Avalon:

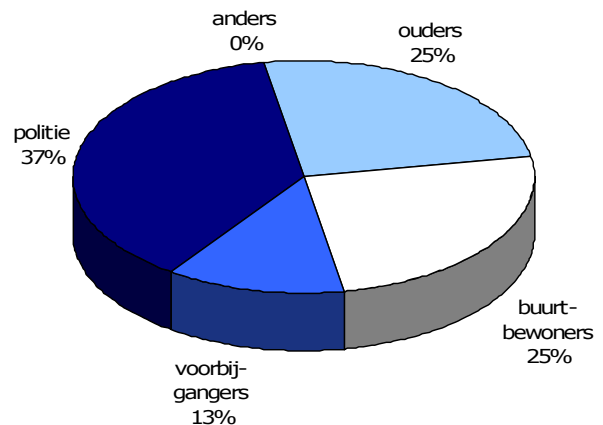
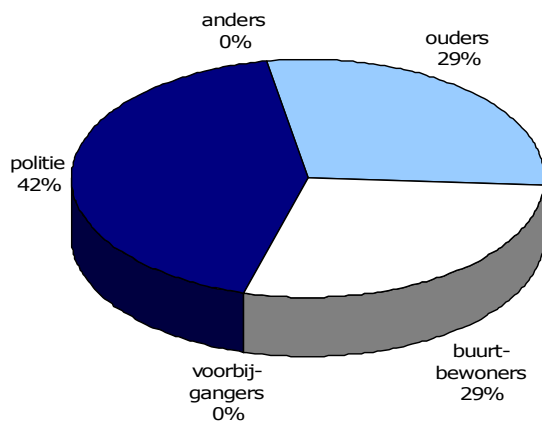
100% voorbijgangers

Johan Smitpark:

Wilhelminapark:

Niemand wordt aangesproken: geen data

Total:

Over welke vorm van overlast wordt dan gesproken?

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
geluidsoverlast (brommers, harde muziek, geschreeuw, etc.)	0	0,0%	0	-	4	19,0%	4	18,2%
vervuiling, door het achterlaten van "troep" (flesjes, blikjes, chipszakjes, peuken, etc.)	0	0,0%	0	-	4	19,0%	4	18,2%
vernielingen of graffiti aanbrengen (op bijvoorbeeld speeltoestellen, straatmeubilair of muren)	0	0,0%	0	-	3	14,3%	3	13,6%
laat (soms tot diep in de nacht) rondhangen op de hangplek	0	0,0%	0	-	3	14,3%	3	13,6%
bedreigende sfeer (bijvoorbeeld het versperren van de weg)	0	0,0%	0	-	2	9,5%	2	9,1%
het inpikken/bezetten van andermans plek (bijvoorbeeld speelplaats van kleine kinderen)	0	0,0%	0	-	0	0,0%	0	0,0%
het schenden van iemands privacy (bijvoorbeeld rondhangen op iemands woonerf)	0	0,0%	0	-	0	0,0%	0	0,0%
het openlijk gebruiken van alcohol en drugs	0	0,0%	0	-	4	19,0%	4	18,2%
agressief gedrag, niet voor rede vatbaar zijn	0	0,0%	0	-	1	4,8%	1	4,5%
anders	0	0,0%	0	-	0	0,0%	0	0,0%
missing value	1	100,0%	0	-	0	0,0%	1	4,5%
Total	1	100,0%	0	-	21	100,0%	22	100,0%

De percentages zijn gebaseerd op het totaal aantal antwoorden, niet op het aantal respondenten. Meerder antwoorden waren mogelijk.

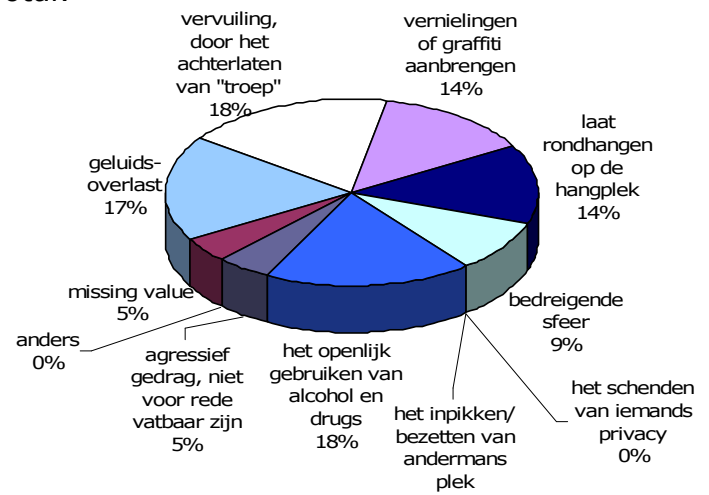
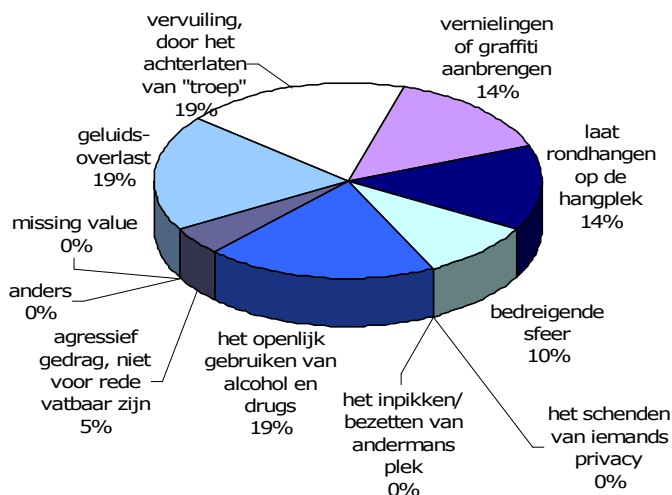
Avalon:

100% missing value

Geen data

Total:

Johan Smitpark:

Wilhelminapark:

Heb je van jezelf het idee dat je wel eens overlast veroorzaakt?

	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
nee	10	90,9%	7	100,0%	5	83,3%	22	91,7%
ja	1	9,1%	0	0,0%	1	16,7%	2	8,3%
Total	11	100,0%	7	100,0%	6	100,0%	24	100,0%

Om welke vorm van overlast gaat het dan?

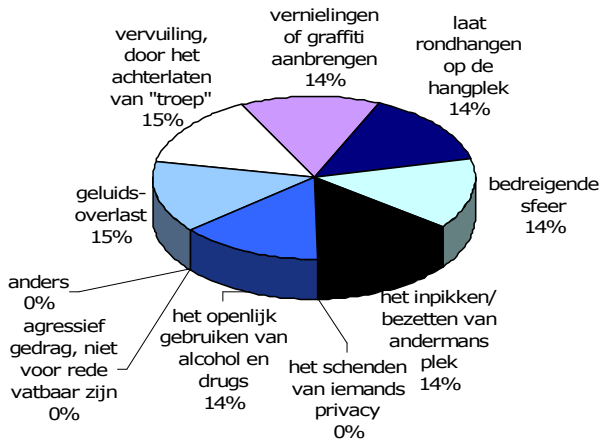
	Avalon		Wilhelminapark		Johan Smitpark		Total	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
geluidsoverlast (brommers, harde muziek, geschreeuw, etc.)	1	100,0%	0	-	1	14,3%	2	25,0%
vervuiling, door het achterlaten van "troep" (flesjes, blikjes, chipszakjes, peuken, etc.)	0	0,0%	0	-	1	14,3%	1	12,5%
vernielingen of graffiti aanbrengen (op bijvoorbeeld speeltoestellen, straatmeubulair of muren)	0	0,0%	0	-	1	14,3%	1	12,5%
laat (soms tot diep in de nacht) rondhangen op de hangplek	0	0,0%	0	-	1	14,3%	1	12,5%
bedreigende sfeer (bijvoorbeeld het versperren van de weg)	0	0,0%	0	-	1	14,3%	1	12,5%
het inpikken/bezetten van andermans plek (bijvoorbeeld speelplaats van kleine kinderen)	0	0,0%	0	-	1	14,3%	1	12,5%
het schenden van iemands privacy (bijvoorbeeld rondhangen op iemands woonef)	0	0,0%	0	-	0	0,0%	0	0,0%
het openlijk gebruiken van alcohol en drugs	0	0,0%	0	-	1	14,3%	1	12,5%
agressief gedrag, niet voor rede vatbaar zijn	0	0,0%	0	-	0	0,0%	0	0,0%
anders	0	0,0%	0	-	0	0,0%	0	0,0%
Total	1	100,0%	0	-	7	100,0%	8	100,0%

De percentages zijn gebaseerd op het totaal aantal antwoorden, niet op het aantal respondenten. Meerder antwoorden waren mogelijk.

Avalon:

100 % geluidsoverlast

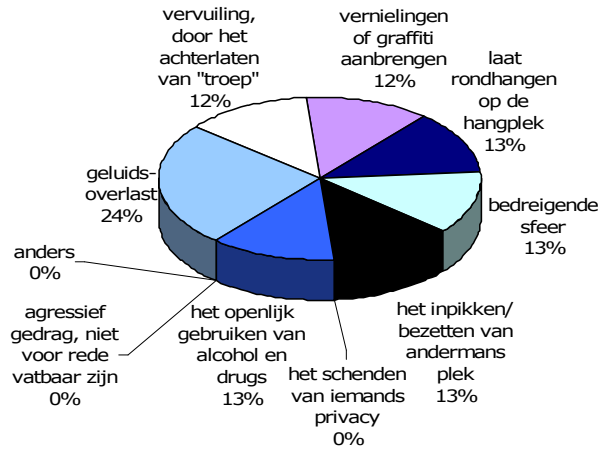
Johan Smitpark:

Wilhelminapark:

Geen data

Total:

V uren vrije tijd

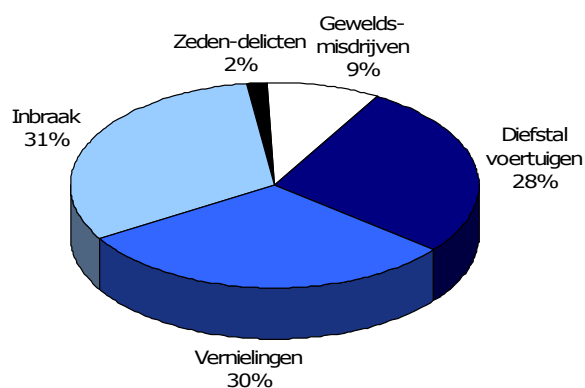
deelname 12 t/m 19 jr						aantal uur per week						
1975	1980	1985	1990	1995	2000	1975	1980	1985	1990	1995	2000	
100%	100%	100%	100%	100%	100%	vrijetijd	44.2	41.6	42.6	39.6	40.9	36.8
n=250	n=468	n=507	n=395	n=382	n=189	totaal	44.2	41.6	42.6	39.6	40.9	36.8

Bron: Breedveld et al. (2006)

VI Gegevens gemeente Zuidhorn

Overzicht aantal aangiften gemeente Zuidhorn 2004.

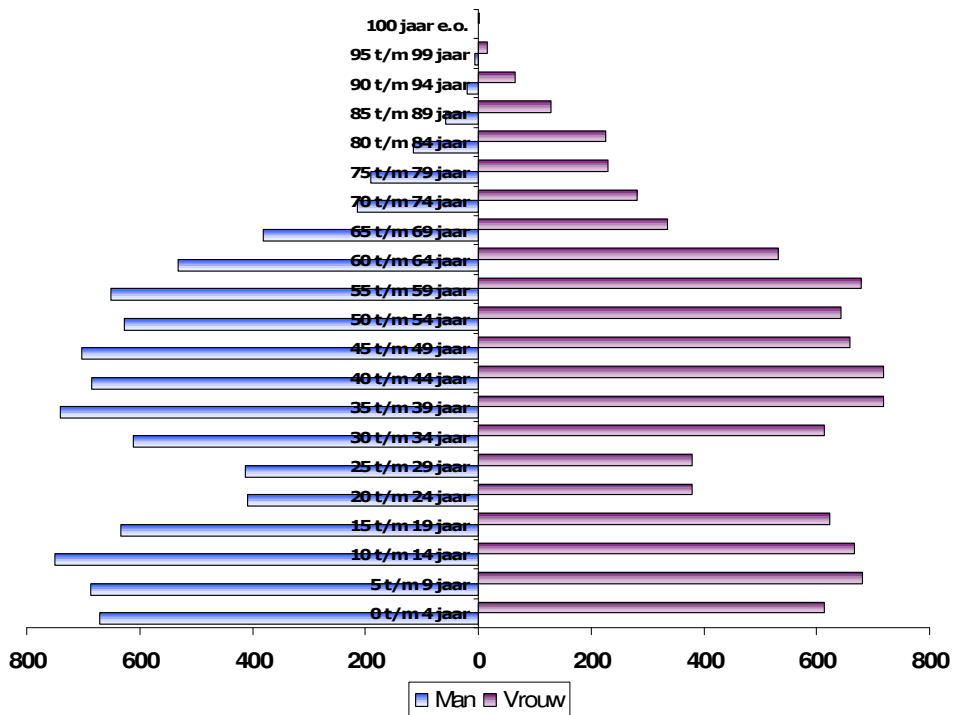
Overzicht aantal aangiften gemeente Zuidhorn 2004	
Diefstal voertuigen	106
Vernielingen	118
Inbraak	120
Zeden-delicten	7
Gewelds-misdrijven	34
Totaal	385

Overzicht van het aantal aangiften in de gemeente Zuidhorn in 2004
Bron: Kruizinga, 2005 (p. 84-85)

Leeftijdsopbouw gemeente Zuidhorn

Leeftijdsopbouw gemeente Zuidhorn op 1 januari 2005

Leeftijdsopbouw gemeente Zuidhorn, Bron: Kruijinga 2005 (p. 21)